

**Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta
Lauksaimniecības attīstības un ekonomisko attiecību nodaļa**

Apstiprinu:

.....
A. Miglavs, LVAEI direktors

**PTO KANDIDĀTU:
KRIEVIJAS, UKRAINAS, KAZAHSTĀNAS UN BALTKRIEVIJAS
IESTĀŠANĀS PROCESĀ VEIKTĀS
LAUKSAIMNIECĪBAS PREČU TIRDZNIECĪBAS LIBERALIZĀCIJAS
IETEKME UZ LATVIJAS ĀRĒJO TIRDZNIECĪBU UN TĀS BILANCI**

Darba vadītāja:

Dr. oec. Danute Jasjko

Rīga 2002

Darbs izstrādāts Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta Lauksaimniecības attīstības un ekonomisko attiecību nodaļā

Projekta vadītāja:

Dr. oec. Danute Jasjko,

Izpildītāji:

Dr. h. oec., prof. Ludmila Frolova

Pētniece
Ieva Jaunzeme,
Evija Leoke

SATURS

TABULU SARAKSTS.....	4
ATTĒĻU SARAKSTS	5
PIELIKUMU SARAKSTS.....	6
DARBĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI UN ABREVIATŪRAS	7
IEVADS.....	8
1. STARPVALSTU TIRDZniecības UN EKONOMISKO ATTiecību TIESISKĀS VIDES SALĪDZINOŠĀ ANALĪZE.....	10
1.1. Latvijas ārējās tirdzniecības režīmi.....	10
1.2. Latvijas un Ukrainas divpusējo tirdzniecisko attiecību tiesiskā vide.....	11
1.3. Latvijas un Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas divpusējo tirdzniecisko attiecību tiesiskā vide.....	12
1.4. Starpvalstu tirdzniecisko sakaru attīstību bremsējošie faktori.....	16
2. LATVIJAS LAUKSAIMniecības UN PĀRTIKAS PRODUKTU EKSPORTA ANALĪZE LAIKA POSMĀ NO 1995. GADA LĪDZ 2001. GADAM	17
2.1. Latvijas eksporta uz Ukrainu attīstības tendenču analīze	17
2.2. Latvijas eksporta uz Krieviju attīstības tendenču analīze	19
2.3. Latvijas eksporta uz Baltkrieviju attīstības tendenču analīze	21
2.4. Latvijas eksporta uz Kazahstānu attīstības tendenču analīze.....	23
3. GAIDĀMO SITUĀCIJU MODELĒŠANA UN TO EKONOMISKĀ EFEKTA APRĒĶINĀŠANA LATVIJAS LAUKSAIMniecības UN PĀRTIKAS PRODUKTU EKSPORTA ATTĪSTĪBAI LAIKA POSMĀ NO 2002. GADA LĪDZ 2005. GADAM.....	25
3.1. Iegūto rezultātu analīze: Ukraina.....	26
3.2. Iegūto rezultātu analīze: Krievija	27
3.3. Iegūto rezultātu analīze: Baltkrievija	31
3.4. Iegūto rezultātu analīze: Kazahstāna	33
SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI.....	35
LITERATŪRA UN AVOTI.....	38
PIELIKUMI	39

TABULU SARAKSTS

1.1. tabula Elementi, uz kuriem attiecināms VLR

1.2. tabula Latvijas un Krievijas, Latvijas un Baltkrievijas, kā arī Latvijas un Kazahtānas parakstīto nolīgumu par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem salīdzinājums

1.3. tabula Galvenās problēmas starpvalstu tirdzniecisko sakaru attīstībā

ATTĒLU SARAKSTS

- 1.1. att. Latvijas ārējās tirdzniecības režīmi ar citām valstīm
- 2.1. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis
- 2.2. att. Kartupeļu ciete
- 2.3. att. Sagatavotas vai konservētas zivis
- 2.4. att. Sulas
- 2.5. att. Olbaltumvielu koncentrāti, teksturētas olbaltumvielas un citas pārtikas piedevas
- 2.6. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis
- 2.7. att. Piena produkti
- 2.8. att. Kartupeļu ciete
- 2.9. att. Sagatavotas vai konservētas zivis
- 2.10. att. Konditorejas izstrādājumi
- 2.11. att. Kartupeļu čipši
- 2.12. att. Sulas
- 2.13. att. Iesala alus
- 2.14. att. *Alkoholiskie dzērieni*
- 2.15. att. *Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis*
- 2.16. att. Kartupeļu ciete
- 2.17. att. Sagatavotas vai konservētas zivis
- 2.18. att. Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
- 2.19. att. Sulas
- 2.20. att. Pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)
- 2.21. att. Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām
- 2.22. att. Sagatavotas vai konservētas zivis
- 2.23. att. Sulas
- 3.1. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
- 3.2. att. Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
- 3.3. att. Šulu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads
- 3.4. att. Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
- 3.5. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
- 3.6. att. Sulas
- 3.7. att. Kartupeļu ciete
- 3.8. att. Pārējo alkoholisko dzērienu (melns balzāms) eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads
- 3.9. att. Dzirakstīgo vīnu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads
- 3.10. att. Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
- 3.11. att. Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)
- 3.12. att. Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus
- 3.13. att. Svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads
- 3.14. att. Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām
- 3.15. att. Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)
- 3.16. att. Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos) eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads

PIELIKUMU SARAKSTS

1. pielikums. Dokumenti, kas reglamentē ekonomisko sadarbību starp Latviju un Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu

2. pielikums. Pētījumā ietverto produktu veidu saraksts pa valstīm

3. pielikums. Pētījumā ietverto produktu grupu saraksts pa valstīm

4. pielikums. Latvijas eksporta uz Ukrainu dinamika pa produktu veidiem

5. pielikums. Latvijas eksporta uz Krieviju dinamika pa produktu veidiem

6. pielikums. Latvijas eksporta uz Baltkrieviju dinamika pa produktu veidiem

7. pielikums. Latvijas eksporta uz Kazahstānu dinamika pa produktu veidiem

8. pielikums. Modelēšanai pakļauto produktu veidu saraksts pa valstīm

9. Pielikums Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: UKRAINA

10. Pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: KRIEVIJA

11. pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: BALTKRIEVIJA

12. pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: KAZAHSTĀNA

13. pielikums. Latvijas eksporta apjomu prognozēšana un ekonomiskā efekta aprēķināšana 2004., 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: UKRAINA

14. pielikums. Latvijas eksporta apjomu prognozēšana un ekonomiskā efekta aprēķināšana 2004., 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: KRIEVIJA

15. pielikums Latvijas eksporta apjomu prognozēšana un ekonomiskā efekta aprēķināšana 2004., 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: BALTKRIEVIJA

16. pielikums. Latvijas eksporta apjomu prognozēšana un ekonomiskā efekta aprēķināšana 2004., 2005. gadam sadalījumā pa produktu veidiem: KAZAHSTĀNA

DARBĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI UN ABREVIATŪRAS

LR
ZM
PTO
ES
NVS
CSP
LVAEI
u.c.
tml.
VLR
GATT
Ls
Kg
skat.
g.
%

IEVADS

Dotais pētījums tika veikts pēc LR Zemkopības Ministrijas Lauksaimniecības stratēģijas departamenta pasūtījuma. Šī pasūtījuma aktualitāte un savlaicīgums balstās uz to, ka kļūstot 1999.gadā par PTO pilntiesīgu dalībvalsti, Latvija un līdz ar to arī Latvijas lauksaimniecības ražotāji, pie konkrēti definētiem valsts atbalsta un muitas tarifu līmeņiem, ieguva iespējas aktīvi meklēt produkcijas noieta tirgus vairāk nekā 140 PTO valstīs un vienoties divpusēju sarunu procesā par liberālās tirdzniecības politikas ievērošanu ar valstīm, kas atrodas PTO iestāšanas procesā, tajā skaitā arī ar Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu.

Kopumā pasaules ekonomisko attīstību raksturo ar vispārējo globalizācijas attīstības tendenci, kas izpaužas vienotas ekonomiskās telpas un regulēšanas sistēmas veidošanā, kas ir vērsta arī uz stabilas un paredzamas ekonomiskās vides attīstību. Šīs ekonomiskās vides stabilitātes sasniegšana ir viens no svarīgākajiem nosacījumiem tirdzniecības attiecību veidošanā ar NVS valstīm. PTO saistību pārņemšana, tirdzniecības likumdošanas, valsts atbalsta un iekšējā tirgus aizsardzības pasākumu sakārtošana šajās valstīs dos iespēju nodrošināt stabilus ekonomiskus apstākļus tirdzniecības sadarbības turpmākai attīstībai starp Latviju un Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu. Savukārt Latvijas eksporta potenciālā palielināšana pozitīvi ietekmēs visu agrārā sektora attīstību pirms un pēc Latvijas Republikas uzņemšanas ES.

Ievērojot Latvijas iekšējo ekonomisko un politisko vidi, kā arī ārpus Latvijas notiekošos ekonomiskos procesus, ir nepieciešams daudzpusīgi novērtēt iespējas Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta potenciāla palielināšanai Ukrainā, Krievijā, Baltkrievijā un Kazahstānā, ievērojot šo valstu iespējamo tirgus politikas liberalizāciju. Tā kā pēdējos gados Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu ražotāji zaudēja savas eksporta pozīcijas šajās valstīs, ir svarīgi izpētīt, kā minēto valstu PTO iestāšanas rezultātā ir iespējama tirdzniecības attīstības uzlabošana starp Latviju un Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu.

Lai ekonomiski novērtētu Latvijas tirdzniecības perspektīvas un iespējamus efektus, palielinot Latvijas produkcijas noieta minētajās valstīs, ir jāizvērtē konkrētu ārējās tirdzniecības politikas pasākumu piemērošanu Ukrainā, Krievijā, Baltkrievijā un Kazahstānā (tirdzniecības režīmi, tarifu likmes, tarifu kvotas, eksporta un importa tarifi) un šo pasākumu iespējamo ietekmi uz eksporta - importa samēra veidošanu, izmaiņām Latvijas lauksaimniecības ražotāju ieguvumos, kā arī lauksaimnieciskās ražošanas strukturālajām pārmaiņām.

Tādejādi, dotā pētījuma *mērķis* ir novērtēt gaidāmos rezultātus Latvijas ārējā tirdzniecībā uz lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta cenu un eksporta apjomu izmaiņu rēķina, liberalizējoties tirdznieciskajām attiecībām ar Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu, sakarā ar šo valstu vēlmi iestāties Pasaules Tirdzniecības organizācijā 2004. gadā.

Pētījuma mērķa sasniegšanai analītisko aprēķinu tehnoloģijā tika paredzēti *sekojoši posmi*:

1. Nepieciešamās sākotnējās statistiskās informācijas un normatīvo dokumentu savākšana un apkopošana laika periodā no 1992. -2001. gadam;
2. Starp Latviju un Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu pastāvošās tirdzniecības attiecības reglamentējošās tiesiskās vides attīstības salīdzinošā analīze;

3. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu un eksporta cenu dinamikas statistiskā analīze laikā posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam.
4. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu un eksporta cenu dinamikas modelēšana un tās prognozēšana laika posmam no 2002. -2005. gadam;
5. Muitas nodokļa tarifa izmaiņu veidotā ekonomiskā efekta novērtēšanas algoritma izstrādāšana un ekonomiskā efekta aprēķināšana

Dotajā pētījumā tika izmantotas *kvalitatīvās analīzes metodes*, salīdzinot likumdošanu, normatīvus aktus, publikācijas un citus materiālus. *Kvantitatīvās analīzes metodes* tika izmantotas Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu un eksporta cenu salīdzinošai analīzei laikā posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam uz Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu. Šīs metodes tika izmantotas arī gaidāmo situāciju modelēšanai un ekonomiskā efekta aprēķināšanai 2004.-2005. gadiem. Analītiskie aprēķini veikti, izmantojot *MS Excell* programmas praktiskās iespējas.

Pētījuma tapšanas gaitā kā informācijas avoti tika izmantoti Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati par Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta cenām un apjomiem, kā arī Latvijas un Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas divpusēji ratificētie tiesiskie akti. Tika izanalizēti autoru monogrāfijās apkopotie viedokļi un līdzīgu zinātnisko pētījumu rezultāti, kuri balstās uz statistisko modeļu praktisko lietošanu.

Pētījuma rezultāti apkopoti trīs nodaļās. *Pirmajā nodaļā* veikta starpvalstu tirdzniecisko un ekonomisko attiecību tiesiskās vides salīdzinošā analīze, izvērtējot nozīmīgākos normatīvos dokumentus, kas reglamentē lauksaimniecības un pārtikas produktu savstarpējo tirdzniecību. *Otrajā nodaļā* veikta Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta cenu un eksporta apjomu dinamikas salīdzinošā statistiskā analīze laika periodā no 1995. līdz 2001. gadam. *Trešajā nodaļā* izstrādāta analītisko aprēķinu tehnoloģiskā secība, modelētas un prognozētas gaidāmas situācijas 2002. -2005. gadam, kā arī aprēķināts ekonomiskais efekts, kas varētu rasties ārējās tirdzniecības liberalizācijas rezultātā.

pielikumos attēloti gan pētījuma gaitā izmantotā sākotnējā informācija, gan iegūtie starp rezultāti, gan pētījuma galīgie rezultāti.

Gribētos atzīmēt, ka šim pētījumam paredzētā ierobežotā laika dēļ analītisko aprēķinu veikšanai bija iespējams izmantot tikai tādus matemātiskos modeļus, ko jau piedāvā *MS Excell* programmas serviss. Pretējā gadījumā varētu izstrādāt speciālus matemātiskus modeļus, kuri būtu vairāk piemēroti pašreizējo tendenču kvantitatīvajai analīzei un novērtēšanai. Līdz ar to, pēc šiem modeļiem iegūto rezultātu ticamības līmenis gaidāmo izmaiņu gadījumos varētu būt augstāks.

1. STARPVALSTU TIRDZNICĪBAS UN EKONOMISKO ATTIECĪBU TIESISKĀS VIDES SALĪDZINOŠĀ ANALĪZE

Latvijas stratēģiskais novietojums Austrumu - Rietumu galveno tirdzniecības ceļu krustpunktā, kā arī Latvijas vispārējās ekonomiskās intereses (eksporta palielināšana, investīciju piesaiste, jaunu darba vietu radīšana, finansu stabilitāte un kopējās ekonomiskās situācijas uzlabošana valstī) un uzņemtās starptautiskās saistības un pienākumi noteikuši valsts izvēli veidot un realizēt liberālu tirdzniecības politiku.

Ārējās tirdzniecības – importa un eksporta apjomi tiek ņemti vērā, aprēķinot valsts iekšzemes kopproduktu, tāpēc nozīmīga ir ārējās tirdzniecības pilnveidošana, izmantojot divpusējos līgumos paredzētās sadarbības formas un daudzpusējo starptautiskās attiecības regulējošo mehānismu Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) ietvaros.

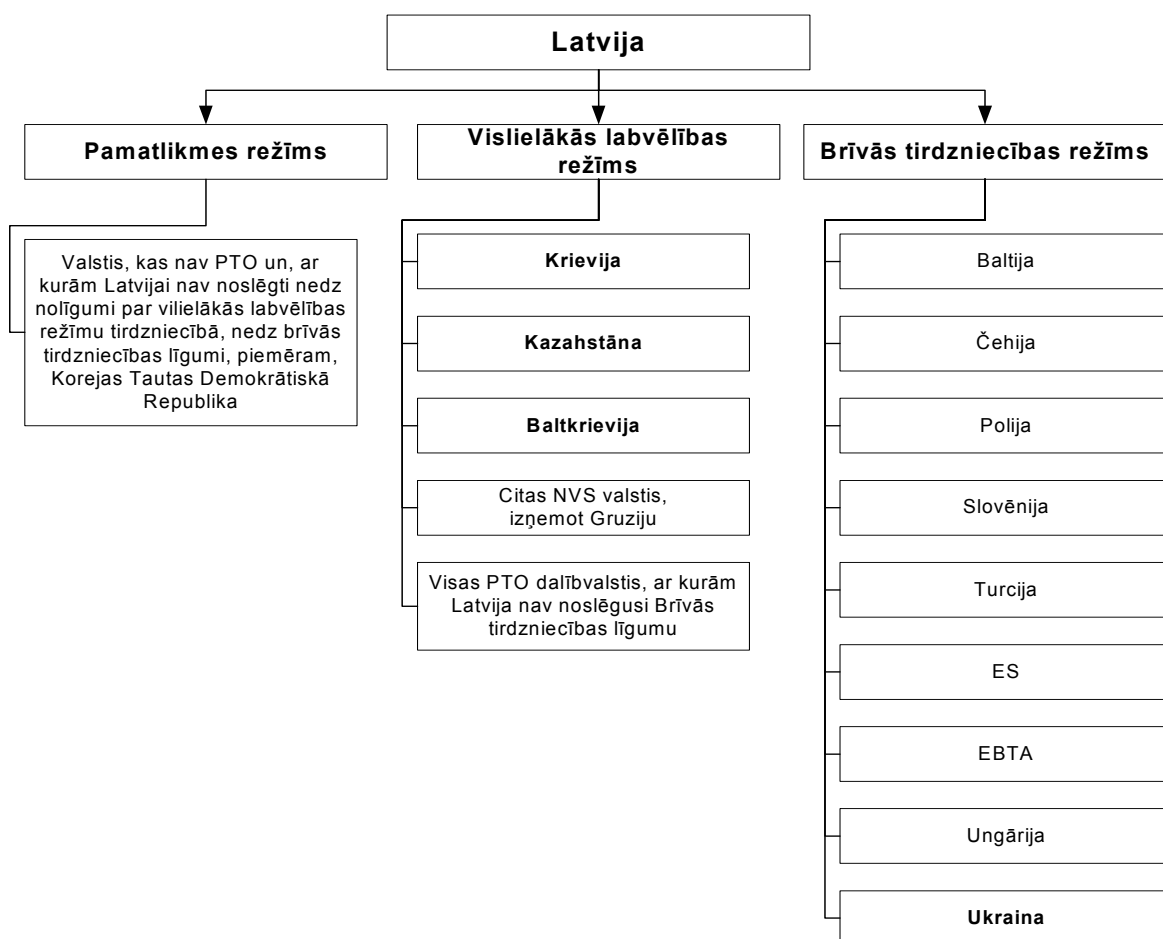
1.1. Latvijas ārējās tirdzniecības režīmi

LR likums „Par muitas nodokli (tarifiem)” noteic, ka Latvijai, tirdznieciskajos sakaros ar citām valstīm, pastāv trīs režīmi – pamatlikmes režīms (paredz valsts normatīvajos aktos noteikto ievad muitas un izved muitas (muitas) nodokļu pamatlikmes piemērošanu visām precēm un pakalpojumiem, bez atlaidēm), vislielākās labvēlības režīms (paredz uz valstu savstarpējas vienošanās pamata piemērot produktu un pakalpojumu plūsmai pazeminātas (salīdzinot ar pamatlikmi) muitas nodokļu likmes) un brīvās tirdzniecības režīms (liberālākais no trim ārējās tirdzniecības režīmiem (paredz 0 procentu likmes piemērošanu muitās, visām precēm un pakalpojumiem, izņemot tos, par kuriem starp valstīm panākta vienošanās par noteiktas muitas nodokļa likmes saglabāšanu). Kurš no režīmiem tiek piemērots attiecībās ar konkrētu valsti, nosaka savstarpēji parakstīti un ratificēti līgumi. Līdz ar to Latvijas ārējās tirdzniecības partnerus iespējams klasificēt pēc atšķirīgiem tirdzniecības režīmiem (skat. 1.1. att.). Latvijai ir noslēgti deviņi brīvās tirdzniecības līgumi ar 28 pasaules valstīm. Vislielākās labvēlības režīms darbojas Latvijas ārējās tirdzniecības sakaros ar vairāk nekā 130 valstīm.

1.1. attēlā redzamā shēma atklāj, ka no pētījumā apskatītajām valstīm, Latvijai tikai ar Ukrainu ir noslēgts brīvās tirdzniecības līgums, kas paredz brīvās tirdzniecības režīma nodibināšanu starpvalstu ekonomiskajās attiecībās. Latvijas tirdznieciskās attiecības ar Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu noris vislielākās labvēlības režīmā, ko noteic nolīgumi, kas parakstīti ar šīm valstīm.

Kopš 1999. gada 1. janvāra Latvija ir PTO dalībniece. Lai kļūtu par PTO dalībvalsti, valstij ir jāveic smagi likumdošanas aktu saskaņošana ar PTO līgumos iekļautajām normām. Valsts nacionālās likumdošanas aktu saskaņošana notiek sarunu (divpusējo un daudzpusējo) ceļā. Daudzpusējo sarunu mērķis tieši ir PTO kandidātvalsts tiesību aktu saskaņošana, savukārt divpusējo sarunu mērķis ir panākt kandidātvalstis pēc iespējas liberālāku tirdzniecības noteikumu noteikšanu. Tādējādi PTO jaunu dalībvalstu uzņemšanas kontekstā viena no šī brīža galvenajām Latvijas prioritātēm ārējās tirdzniecības politikas un PTO ietvaros ir aktīva divpusējo sarunu turpināšana un noslēgšana ar valstīm – Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu, kuras uzsākušas ar iestāšanos PTO saistīto procesu, kā arī jau šobrīd Latvijai ir nozīmīgas tirdzniecības partnervalstis. Latvijas mērķis šajās divpusējās sarunās ar PTO kandidātvalstīm ir panākt pēc iespējas labvēlīgākus ārējās tirdzniecības, jo īpaši eksporta nosacījumus (piemēram, muitas nodokļa tarifa samazināšanu), salīdzinot ar tiem, kādi starp Latviju un augstākminētajām valstīm pastāv pašlaik.

1.1. att. Latvijas ārējās tirdzniecības režīmi ar citām valstīm



Latvijas sarunām PTO paplašināšanās kontekstā ar pētījumā analizētajām valstīm ir atšķirīgas attīstības stadijas. Piemēram, ar Ukrainu tās jau ir pabeigtas. Tas nozīmē, ka šis valstis ir vienojušās par abpusēji pieņemamiem tirdzniecības noteikumiem (muitas nodokļa likmēm un tarifiem), kas stāsies spēkā līdz ar Ukrainas iestāšanos PTO. Sarunās ar Krieviju ir panākta vienošanās par tirdzniecību ar atsevišķiem produktiem, tomēr vēl priekšā, t.s., jūtīgo produktu (lauksaimniecības produkti, pārtikas preces, arī metāla izstrādājumi) tirdzniecības nosacījumu noteikšana. Sarunas ar Kazahstānu un Baltkrieviju ir tikai uzsāktas. Tās kavējas tāpēc, ka abām šīm valstīm eksistē muitas ūnija ar Krieviju, tādējādi tās lielā mērā nogaida Latvijas un Krievijas savstarpējo sarunu rezultātus.

1.2. Latvijas un Ukrainas divpusējo tirdzniecisko attiecību tiesiskā vide

Attiecības ar Ukrainu, attīstot abu valstu ekonomisko sadarbību, Latvijas ārpolitikas uzdevumos ir definētas par prioritārām visā attiecību kopumā ar jaunajām neatkarīgajām valstīm. Abu valstu starpā kopš pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākuma turpinās darbs pie stabilas līgumattiecību bāzes veidošanas (1. pielikumā apkopoti dokumenti, kas noteic ekonomisko sadarbību starp Latviju un Ukrainu).

Ar mērķi radīt labvēlīgus apstākļus savstarpējas tirdzniecības attīstībai saskaņā ar Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību principiem, kā arī komerciālās un ekonomiskās sadarbības veicināšanai kopīgo interešu jomā uz vienlīdzības, savstarpēja izdevīguma un starptautisko tiesību pamata 1995. gada 22. novembrī tika parakstīts *Latvijas Republikas un Ukrainas brīvās tirdzniecības līgums (BTL)*. Līgums ir spēkā kopš

1997. gada 15. janvāra. Tā mērķis ir sekmēt Ukrainas un Latvijas harmonisku ekonomisko attiecību attīstību, nodrošināt godīgas konkurences apstākļus. Parakstot līgumu abas valstis apņēmušās nākotnē, cik iespējams, attīstīt sadarbību arī tajās jomās, kuras nav ietvertas šajā līgumā, sevišķi uz investīciju veicināšanu, ekonomisko un zinātnisko sadarbību, ekonomisko palīdzību un vides aizsardzību.

Abas valstis apņēmušās sadarboties muitas administrēšanas procesā, kā arī apmainīties ar informāciju preču standartizācijas, metroloģijas un sertificēšanas jomās, lai likvidētu tehniska rakstura šķēršļus un pēc iespējas samazinātu ar tirdzniecību saistītās formalitātes, rodot abpusēji pieņemamus risinājumus.

Ņemot vērā abu līgumslēdzēju pušu vēlmi kļūt par PTO dalībvalstīm (1995. gadā arī Latvija vēl nebija PTO dalībvalsts), saskaņā Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību principiem, Latvijas un Ukrainas BTL paredz gan importa un eksporta muitas nodevu un maksājumu ar līdzvērtīgu efektu, gan importa un eksporta kvantitatīvo ierobežojumu un pasākumu ar līdzvērtīgu efektu abpusēju aizliegšanu un atcelšanu. Tāpat abas valstis līgumā apstiprinājušas apņemšanos atturēties gan no tiešas vai netiešas fiskālas prakses un pasākumiem, kas diskriminētu kādā no valstīm ražoto produkciju, gan no eksportējamās produkcijas subsidēšanas un citāda tās atbalsta.

Tomēr līguma normas neliek šķēršļus tādu preču importa, eksporta vai tranzītpārvadājumu aizliegumiem un ierobežojumiem, kurus nosaka sabiedrības morāles, politikas vai drošības apsvērumi, cilvēku, dzīvnieku, augu vai vides, kā arī nacionālā vai intelektuālā īpašuma aizsardzība. Tāpat līgums nekavē muitas ūniju, brīvo tirdzniecības zonu vai vienošanos par pierobežu tirdzniecību saglabāšanu vai nodibināšanu, ja vien tas negatīvi neietekmē tirdzniecību un preču izcelsmes noteikumus.

Izņēmuma kārtā līgums atļauj abām valstīm veikt pasākumus, kuriem ir noteikts ierobežots eksistences termiņš un kas ierobežo ārējo tirdzniecību, ja radušies nopietnas maksājumu bilances grūtības vai pastāvīgi to draudi.

Latvijas – Ukrainas BTL ir beztermiņa vienošanās. To denonsēt iespējams, iesniedzot otrai pusei rakstveida paziņojumu. Līdz ar iestāšanos Eiropas savienībā (ES) Latvijai nāksies iesniegt Ukrainai ziņojumu par BTL denonsēšanu, jo, iestājoties ES Latvija pārņems tās saistības gan iekšpolitikā, gan ārpolitikā.

Tā kā Latvijas un Ukrainas BTL attiecas tikai uz precēm, kuru izcelsmes vieta ir Ukraina vai Latvijas Republika un kas ietvertas Harmonizētās preču un pakalpojumu klasificēšanas un kodēšanas sistēmā no 25. līdz 97. nodaļai, bija nepieciešama atsevišķa vienošanās par noteikumiem, kas reglamentētu abu valstu izcelsmes lauksaimniecības preču un pārtikas produktu, kas ietverti Harmonizētās preču un pakalpojumu klasificēšanas un kodēšanas sistēmā no 1. līdz 24. nodaļai, savstarpējo tirdzniecību.

1998. gada 26. februārī Kijevā tika parakstīts Latvijas Republikas un Ukrainas līgums par brīvo tirdzniecību ar lauksaimniecības precēm. Tomēr šis līgums arvien nav stājies spēkā, jo, lai gan 2000. gada 9. martā ratificēts Latvijas Saeimā, Ukrainas parlamentā šis līgums nav apstiprināts. Tādējādi tirdznieciskajās attiecībās ar Ukrainu izveidojusies situācija, ka brīvās tirdzniecības režīms valda tirgojoties ar precēm un pakalpojumiem, kas ietverti Harmonizētās preču un pakalpojumu klasificēšanas un kodēšanas sistēmā no 25. līdz 97. nodaļai, tas ir, ar rūpniecības precēm un pakalpojumiem, bet tirdzniecībai ar lauksaimniecības un pārtikas precēm piemērojama vislielākās labvēlības tarifu likme, ko noteic 1992. gada 4. augustā parakstītais *"Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Ukrainas valdību par tirdznieciski ekonomiskās sadarbības attīstību"*.

1.3. Latvijas un Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas divpusējo tirdzniecisko attiecību tiesiskā vide

LR ārpolitikas mērķis ir uzlabot savstarpējās attiecības ar visām Viduskaukāza valstīm, tostarp arī Kazahstānu, daudzveidojot tirdznieciskos sakarus un veicinot šo valstu eksporta tranzītu caur Latviju; uzturēt normālas divpusējās attiecības ar Krievijas Federāciju,

balstot tās uz starptautisko tiesību normām, starptautisko saistību un savstarpēji izdevīgas sadarbības principiem; un attīstīt attiecības ar Baltkrieviju, balstoties uz labu kaimiņattiecību principiem un veicinot izdevīgus ekonomiskos sakarus.

Krievija un Baltkrievija ir tiešās Latvijas kaimiņvalstis, tādēļ tirdzniecībai starp tām ir sena vēsture. Tāpat senas tradīcijas savstarpējā tirdzniecībā saista Latviju un Kazahstānu. Atgūstot neatkarību, Latvijai atklājās nepieciešamība veidot jaunu tiesisko bāzi, uz kuru balstīt tirdzniecisko sadarbību ar daudzām pasaules valstīm, tai skaitā arī ar augstākminētajām.

Divpusēji ratificēto dokumentu uzskaitījums 1. pielikumā atklāj, ka Latvijas un Krievijas, Latvijas un Baltkrievijas, kā arī Latvijas un Kazahstānas divpusējo tirdzniecisko attiecību pamatā ir pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā parakstīti nolīgumi par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem.

Viena no galvenajām normām, ko noteic visi šie nolīgumi, ir vienošanās par vislielākās labvēlības režīma (VLR) noteikšanu visās divpusējās tirdzniecības sfērās. 1.1. tabulā apkopoti konkrēti elementi, caur kuriem VLR vajadzētu izpausties.

1.1. tabula

Elementi, uz kuriem attiecināms VLR

Elementi	Krievija	Baltkrievija	Kazahstāna
Aplikšana ar nodokļiem	Importa un eksporta nodevas un nodokļi, kā arī šādu nodevu un nodokļu iekasēšanas metodes	Importa un eksporta nodevas un nodokļi, kā arī šādu nodevu un nodokļu iekasēšanas metodes	Importa un eksporta muitas nodevas, nodokļi un citas nodevas, ieskaitot šo nodevu iekasēšanu
	Nodokļi un citas tieši vai netieši iekasējamās jebkura veida iekšējās nodevas	Nodokļi un citas līdzīgas iekšējās nodevas, ko tieši vai netieši iekasē par importētajām precēm	_____
Preču muietošana, un transportēšana	Noteikumi par preču muietošanu, tranzītu, novietošanu, pārkraušanu u.c. tml. pakalpojumiem	Noteikumi, kas skar preču muietošanu, tranzītu un novietošanu noliktavās, pārkraušanu u.c. tml. pakalpojumus	Noteikumi, kas skar preču muietošanu, tranzītu un novietošanu noliktavās, pārkraušanu u.c. tml. pakalpojumus
	Noteikumi, kas skar preču pārdošanu, iepirkšanu, transportēšanu, sadalīšanu un izmantošanu iekšējā tirgū	Noteikumi, kas skar preču pārdošanu, iepirkšanu, transportēšanu, sadalīšanu un izmantošanu iekšējā tirgū	Noteikumi, kas skar preču pārdošanu, iepirkšanu, transportēšanu, sadalīšanu un izmantošanu iekšējā tirgū
Norēķini par precēm un to licencēšanas kārtība	Maksājumu veidi un pārskaitīšanas metodes	Maksājumu veidi un pārskaitīšanas metodes	Maksājumu veidi un pārskaitīšanas metodes
	Preču importa un eksporta licenču izsniegšana	_____	_____

Kā redzams 1.1. tabulā, vairumā gadījumos VLR piemērošana tirdzniecībā ar visām trim minētajām Neatkarīgās savienības valstīm (NVS) sakrīt. Teorētiski visplašākā VLR piemērošana paredzēta nolīgumā ar Krieviju, jo nedz attiecībās ar Baltkrieviju, nedz attiecībās ar Kazahstānu VLR neattiecas uz preču importa un eksporta licenču izsniegšanu. Tirdzniecībā ar Kazahstānu, atšķirībā no divām pārējām apskatītajām valstīm, VLR

neattiecas arī uz nodokļiem un tiem līdzīgām iekšējām nodevām, ko tieši vai netieši valsts institūcijas iekasē par importētajām precēm.

Tomēr praksē atšķirības, kas atrodamas, salīdzinot ar atsevišķajām valstīm parakstītos nolīgumus, nav novērojamas, jo VLR tirdzniecībā izpaužas tikai caur zemākām muitas nodokļa likmēm, salīdzinot ar tām valstīm, ar kurām nav ārējā tirdzniecībā pastāv pamatlikmes režīms.

Visos nolīgumos iekļauta vienošanās, ka VLR neattiecas uz priekšrocībām, ko kāda no līgumslēdzējpusēm piešķir savām kaimiņvalstīm nolūkā atvieglot pierobežas tirdzniecību, trešajām valstīm nolūkā izveidot muitas savienību vai brīvās tirdzniecības zonu, kā arī atsevišķām jaunattīstības valstīm, saskaņā ar GATT vai citiem starptautiskiem nolīgumiem. Citu šajos trīs dokumentos ietvertu nozīmīgāko normu salīdzinājums apkopots 1.2. tabulā.

1.2. tabula

Latvijas un Krievijas, Latvijas un Baltkrievijas, kā arī Latvijas un Kazahānas parakstīto nolīgumu par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem salīdzinājums

Nolīgumos ietverto saistību jomas	Latvijas valdības un Krievijas Federācijas valdības nolīgums par Latvijas un Krievijas Federācijas tirdznieciski ekonomisko attiecību principiem	Latvijas valdības un Baltkrievijas valdības nolīgums par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem	Latvijas Valdības un Kazahijas Valdības nolīgums par tirdzniecības un ekonomisko sadarbību
1	2	3	4
Aplikšana ar nodokļiem	neaplīkst tieši (netieši) preces, ar iekšējiem nodokļiem vai nodevām, kas pārsniedz attiecīgos nodokļus vai nodevas, ar kādiem tiek apliktas analogas pašu ražotas preces vai trešo valstu izcelsmes preces.		neaplīkst tieši vai netieši preces, ar iekšējiem nodokļiem vai nodevām, kas pārsniedz attiecīgos nodokļus vai nodevas, ar kādiem tiek apliktas analogas pašu ražotas preces vai trešo valstu izcelsmes preces.
Tirdzniecības apjomu ierobežošana	neievieš attiecībā uz preču importu un eksportu, jebkurus tādus ierobežojumus vai prasības, kādi analogā situācijā netiek piemēroti analogām pašu precēm vai trešo valstu izcelsmes precēm.		neievieš attiecībā uz preču importu un eksportu, jebkurus tādus ierobežojumus vai prasības, kādi analogā situācijā netiek piemēroti analogām pašu precēm vai trešo valstu izcelsmes precēm.
Preču transportēšana un tranzīts	nodrošināt netraucētu tranzītu caur savu teritoriju precēm, kuru izcelsme ir otras Puses un (vai) trešo valstu teritorijās un kuras paredzētas otras Puses vai jebkuras trešās valsts teritorijai.	valstis apņēmušās noslēgt atsevišķu nolīgumu par kravu transportēšanas un tranzīta, kā arī pasažieru pārvadāšanas kārtību abu valstu teritorijās.	valstis apņēmušās noslēgt nolīgumu par tranzitkravu pārvadājumu kārtību un noteikumiem
Uzņēmumu savstarpējās sadarbības veicināšana		veicināt abu valstu saimnieciskās darbības subjektu tiešu sakaru attīstību.	veicināt abu valstu saimnieciskās darbības subjektu un institūciju sakaru attīstību.
Informācijas aprītes sekmēšana		veicināt savstarpēju informācijas apmaiņu par tirdzniecisko, komerciālo, investīciju, nodokļu un bankas darbību un par finanšu pakalpojumiem.	apmainīties ar informāciju par tirdzniecības, komercijas, investīciju, nodokļu darbību un finanšu pakalpojumiem.

1	2	3	4
Ārējo ieguldījumu veicināšana		atbalstīt sadarbību investīciju jomā, arī kopuzņēmumu veidošanos un darbību; noslēgt nolīgumu par investīciju savstarpēju aizsardzību.	valstis apņēmušās noslēgt nolīgumu par investīciju savstarpēju aizsardzību.
Preču izcelsmes noteikšana	valstis apņēmušās noslēgt vienošanos par preču izcelsmes noteikšanas kārtību		
Nolīgumā uzņemto saistību mērķis	pakāpeniski izveidot brīvās tirdzniecības zonu starp valstīm	attīstīt un paplašināt tirdznieciskās un ekonomiskās attiecības uz līdztiesības un savstarpēja izdevīguma principu pamata.	attīstīt un paplašināt tirdznieciskās un ekonomiskās attiecības uz līdztiesības un savstarpēja izdevīguma principu pamata.

Laikā, kad noslēgti 1.2. tabulā salīdzinātie dokumenti, Latvija vēl tikai veidojās kā valsts, risinot gan iekšpolitiskos, gan ārpolitiskos jautājumus. Tāpēc visos trijos nolīgumos iekļautās valstu saistības vienai pret otru ir vienkāršas un vairumā gadījumu līdzīgas.

Visi parakstītie līgumi paredz starpvalstu ekonomisko sakaru turpmāku padziļināšanu un labvēlīgu, tirdznieciskās attiecības veicinošu apstākļu attīstīšanu, ar mērķi nākotnē pakāpeniski pāriet uz brīvās tirdzniecības režīmu. Tomēr citas saistības (apkopotas 1.2. tabulā), kas izriet no parakstītajiem nolīgumiem ir diezgan vispārējas un to izpilde grūti kontrolējama un novērtējama, piemēram, gan nolīgumā ar Baltkrieviju, gan nolīgumā ar Kazahstānu, valstis ir apņēmušās veicināt valstu saimniecisko subjektu un institūciju sadarbību, apmainīties ar informāciju par jaunumiem tirdzniecības, investīciju, nodokļu un citās jomās. Nolīgumā ar Krieviju citu saistību izpilde vispār var notikt tikai saskaņā ar valstu nacionālajā likumdošanā noteiktajām normām (respektīvi – nolīgumā ietvertās normas ir spēkā tiktāl, cik tās nav pretrunā ar nacionālā līmenī spēkā esošiem tiesību aktiem).

Tomēr, novērtējama un salīdzināma ir Latvijas un pārējo trīs pētāmo NVS valstu (Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas) tirdzniecības sakaru tiesiskās bāzes attīstība pēc nolīguma par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem.

Iepriekšējā nodaļā minētais dokumentu uzskaitījums ļauj secināt, ka vistālāk Latvija ekonomiskās sadarbības tiesiskās neregulēšanas ziņā ir tikusi attiecībās ar Baltkrieviju. Ja savstarpējo attiecību nosacījumi transporta jomā (tranzīts, dzelzceļa transporta darbība, automobiļu starptautiskā satiksme), ir atrunāti līgumos, kuri Latvijai noslēgti ne tikai ar Baltkrieviju, bet arī ar Krieviju un Kazahstānu, tad nedz ar Krieviju, nedz Kazahstānu Latvijai nav parakstīta konvencija par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu, tāpat nav noslēgta vienošanās par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību.

Nozīmīgs Latvijas un Baltkrievijas savstarpējo attiecību stiprināšanā un tirdzniecisko sakaru vienkāršošanā ir 1997. gadā parakstītais un 1998. gada pavasarī tiesisko spēku ieguvušais līgums *Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par savstarpēju atbilstības nevērtēšanas sistēmu (sertifikācijas) atzīšanu produktiem un standartiem*. Parakstot šo vienošanos valstis apņēmušās saskaņot darbību produktu sertifikācijā un atzīt atbilstības sertifikātus savstarpēji piegādājamiem produktiem, kurus izsniegušas valstu nacionālajās sertifikācijas sistēmās pilnvarotas sertifikācijas organizācijas (Latvijā šādas organizācijas ir Latvijas sertifikācijas centrs, Pārtikas un veterinārais dienests).

Vienošanās attiecas uz visiem savstarpēji piegādājamiem produktiem un pakalpojumiem, tātad tostarp arī lauksaimniecības produktiem un pārtikas precēm, kuru izcelsmes valstis ir Latvija un Baltkrievija. Tā būtiski atvieglo ārējās tirdzniecības procesu, jo, produktiem,

kam piešķirts atbilstības sertifikāts, uz robežas nav jāveic atkārtota to pārbaude par atbilstību kvalitātes un drošības prasībām.

1.4. Starpvalstu tirdzniecisko sakaru attīstību bremsējošie faktori

Neraugoties uz to, ka Latvijas un Ukrainas starpā noslēgts Brīvās tirdzniecības līgums, un nolīgumi ar Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu par tirdzniecisko un ekonomisko attiecību principiem parakstīti jau ilgu laiku atpakaļ, Latvijas un visu augstākminēto valstu tirdzniecisko sakaru un to reglamentējošās tiesiskās vides attīstība un tirgus liberalizācija noris gausi. Galvenās problēmas, kas noteikti minamas kā starpvalstu tirdzniecisko sakaru attīstību (tirgus tālāku liberalizāciju) bremsējoši faktori apkopotas 1.3. tabulā.

1.3. tabula

Galvenās problēmas starpvalstu tirdzniecisko sakaru attīstībā

Problēmas izcelsme	Problēma	Problēmas risināšanas periods	Problēmas risināšanas laika priekšnoteikumi
Problēmas, kas skar vispārējo tirdzniecības sakaru attīstību			
Politiska	Savstarpējo attiecību veidošanās vēsturiskā pieredze, politiskā situācija Krievijā, Baltkrievijā un Kazahstānā	Ilgtermiņa periods	Diplomātisko attiecību uzlabošana
	Latvijas ārpolitikas prioritātes kopš neatkarības atgūšanas (integrācija Rietumu virzienā – ES, NATO)	Ilgtermiņa periods	Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas iekšējo tirgu novērtēšana
Ekonomiska	Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas muitas ūnijas pastāvēšana un Krievijas dominēšana šajās attiecībās	Ilgtermiņa periods	Savstarpējo ekonomisko un tirdzniecisko sakaru tiesiskās bāzes sakārtošana sākotnēji ar Krieviju
Problēmas, kas ietekmē tieši tirdzniecības ar lauksaimniecības produktiem un pārtikas precēm attīstību			
Politiska	Ne ar vienu no valstīm nav atrunāti specifiski lauksaimniecības produktu un pārtikas preču savstarpējās tirdzniecības nosacījumi	Īslaicīgs periods	Krievijas, Baltkrievijas, Kazahstānas un Ukrainas vēlme iestāties PTO un virzīšanās uz šī mērķa sasniegšanu
Ekonomiska	Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas iedzīvotāju zemā pirktspēja, ekonomiskās krīzes un Latvijas lauksaimniecības produktu salīdzinoši augstās cenas	Ilgtermiņa periods	Investīciju ieguldīšana lauksaimnieciskās produkcijas ražošanā, tādējādi samazinot ražošanas izmaksas un cenu; eksportējamo produktu struktūras pārskatīšana

1.3. tabulā redzams, ka problēmas var iedalīt:

- problēmas, kas ietekmē vispārējo tirdzniecības sakaru attīstību;
- problēmas, kas ietekmē tieši tirdzniecības ar lauksaimniecības produktiem un pārtikas precēm attīstību.

Gan vienā, gan otrā kategorijā ietilpstošos starpvalstu tirdznieciskos sakarus nestimulējošos faktoros var iedalīt *ilgtermiņa* un *īstermiņa* faktoros, tiem var būt *politiska* un *ekonomiska* izcelsme.

2. LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UN PĀRTIKAS PRODUKTU EKSPORTA ANALĪZE LAIKA POSMĀ NO 1995. GADA LĪDZ 2001. GADAM

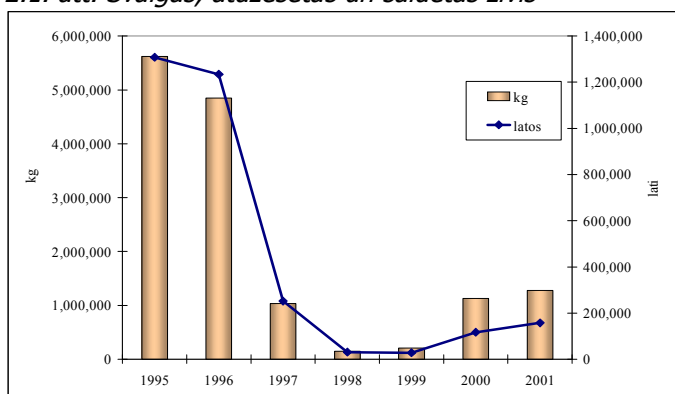
Šajā nodaļā tiek analizētas Latvijas eksporta attīstības tendences produktu grupu griezumā, kuras balstās uz iepriekš izdarīto atsevišķu produktu veidu dinamikas grafisku attēlojumu gan naturālā, gan vērtības izteiksmē (skat. 2.-7. pielikumu). Rezultātā Latvijas eksports uz Ukrainu tika attēlots pēc 8 produktu veidiem un 5 produktu grupām, uz Krieviju – 17 produktu veidiem un 9 produktu grupām, uz Baltkrieviju – 8 produktu veidiem un 6 produktu grupām un uz Kazahstānu – 5 produktu veidiem un 3 produktu grupām. Par informācijas avotu šai statistiskajai analīzei tika izmantots *LVAEI apkopojums pēc CSP datiem*.

Latvijas eksporta attīstības tendenču analīze tiek veikta šajā nodaļā laika posmā no 1995.gada līdz 2001.gadam. Formāli to nosaka statistiskās informācijas pieejamība iepriekš minētajā datu avotā, kā arī paša šī laika perioda ilgums (7 gadi), kurš dod praktisku iespēju izskaidrot reālās eksporta izmaiņu tendences, objektīvi tās pamatot un turpmāk 3.nodaļā modelēt gaidāmās situācijas līdz 2005. gadam. Tomēr vajadzētu atzīmēt, ka šis laika periods ietver sevī divas krīzes (1995.g. – banku krīze Latvijā, 1998.g. – ekonomikas krīze Krievijā), kuras vispār būtiski ietekmēja makro- un mikroekonomisko vidi Latvijā, tai skaitā lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta attīstību. Līdz ar to 2.nodaļā abu krīžu negatīvas sekas tika ilustrētas un kvantitatīvi novērtētas katra valsts ietvaros.

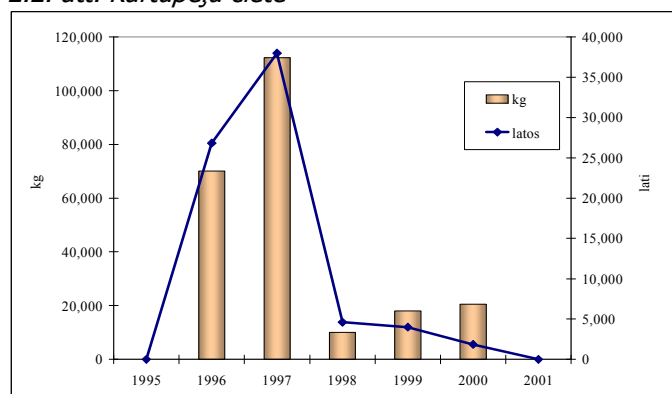
2.1. Latvijas eksporta uz Ukrainu attīstības tendenču analīze

Kopš 1995. gada Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksports uz Ukrainu samazinājās visās apskatītajās preču grupās gan naturālajā, gan naudas izteiksmē. Pārsvarā eksports samazinājās pēc Krievijas krīzes 1998. gadā, bet atsevišķajās produktu grupās eksporta kritums jau bija vērojams 1997.gadā. Pēc krīzes Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportētāji tā arī nav atgriezušies uz Ukrainas tirgu, par ko liecina ārkārtīgi zemi eksporta apjomi un to stagnācijas pēdējos gados.

2.1. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis



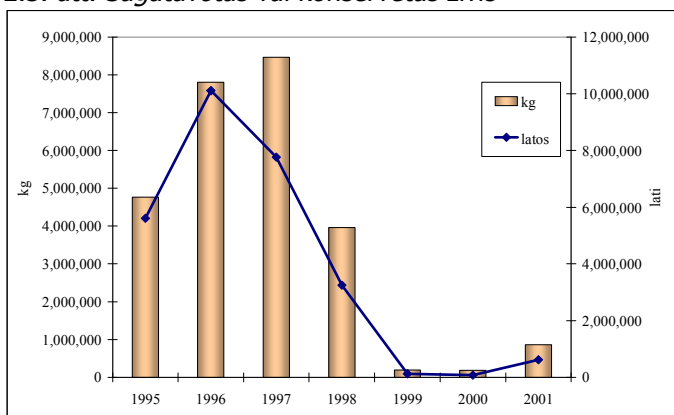
2.2. att. Kartupeļu ciete



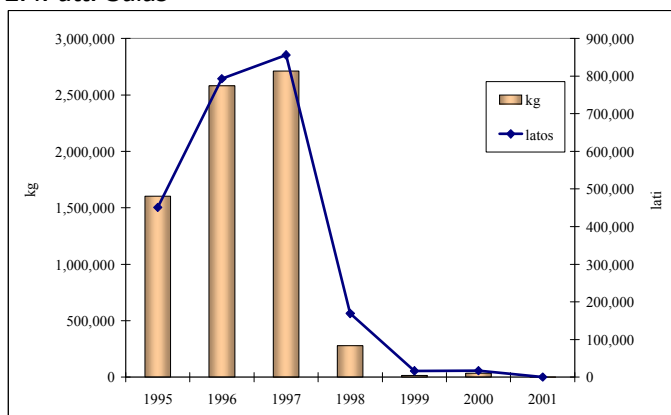
Svaigo, atdzesēto un saldēto zivju eksports uz Ukrainu (skat. 2.1. attēlu) pēc strauja krituma 1997. gadā būtiski neuzlabojas. 2000. un 2001. gadā bija vērojama neliela izaugsme, bet šo produktu eksporta apjomi joprojām krietni mazāki salīdzinājumā ar 1995. un 1996. gadu.

Kartupeļu cietes eksports uz Ukrainu (skat. 2.2. attēlu) naudas izteiksmē 1998. gadā samazinājās par 88% un turpināja pakāpeniski kristies arī divos nākamajos gados. 2001. gadā kartupeļu ciete uz Ukrainu netika eksportēta vispār.

2.3. att. Sagatavotas vai konservētas zivis



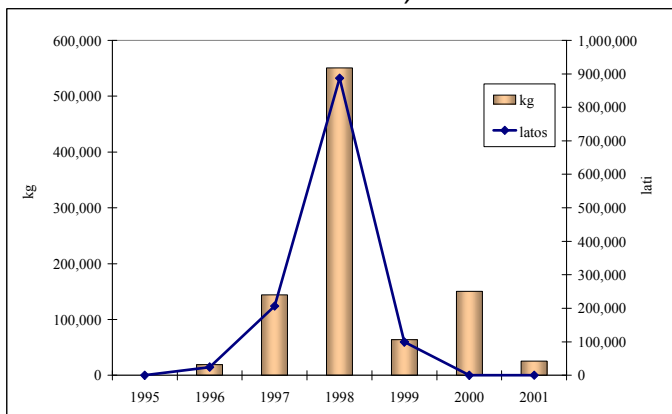
2.4. att. Sulas



Sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Ukrainu (skat. 2.3. attēlu) naudas izteiksmē sāka samazināties jau 1997. gadā, bet naturālajā izteiksmē eksports pieauga. Tas varētu būt izskaidrots ar to, ka šajā grupā izmainījās eksporta struktūra un tika eksportētas lētākas preces. Savukārt 1998. gadā sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Ukrainu nokritās gan naudas (-58%), gan naturālajā izteiksmē (-53%). Kritums turpinājās nākamajos divos gados, savukārt 2001. gadā bija vērojams pieaugums, tomēr pat 1998. gada līmenis netika sasniegts.

Sulu eksports uz Ukrainu (skat. 2.4. attēlu) pēc veiksmīgas attīstības 1995.-1997. gadā krīze gadā samazinājās par 80% naudas izteiksmē un par 90% naturālajā izteiksmē. 1999. gadā sulu eksports turpināja kristies un nākamajos divos gados tas stagnēja.

2.5. att. Olbaltumvielu koncentrāti, teksturētas olbaltumvielas un citas pārtikas piedevas

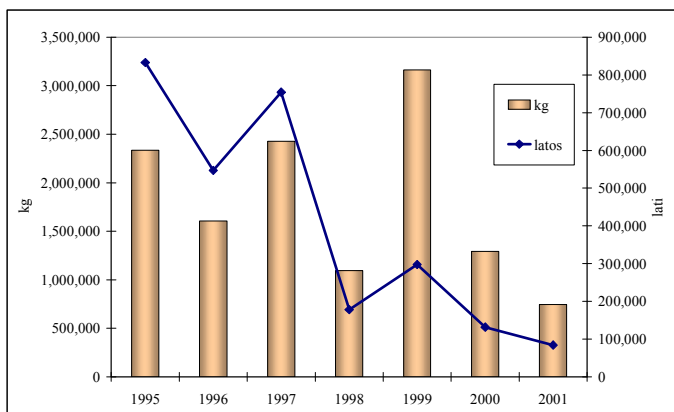


Olbaltumvielu koncentrātu, teksturētu olbaltumvielu un citu pārtikas piedevu eksportam uz Ukrainu (skat. 2.5. attēlu) ir diezgan netipiska attīstība: 1998. gadā tas trīskāršojās, bet nākamajos gados, tāpat kā citu pārtikas grupu eksportam, bija vērojams samazinājums. Acīmredzot, ka pieaugums 1998. gadā bija iespējams uz pirmo astoņu mēnešu rēķina, t.i. līdz Krievijas krīzes. Diezgan interesants ir 2000. gads, kad naturālajā izteiksmē eksports vairāk nekā dubultojās un veidoja 150 tonnas, bet naudas izteiksmē tas sastādīja tikai 5 latus. Var pieļaut, ka par eksportu netika samaksāts. 2001. gadā olbaltumvielu koncentrātu, teksturētu olbaltumvielu un citu pārtikas piedevu eksports neuzlabojās.

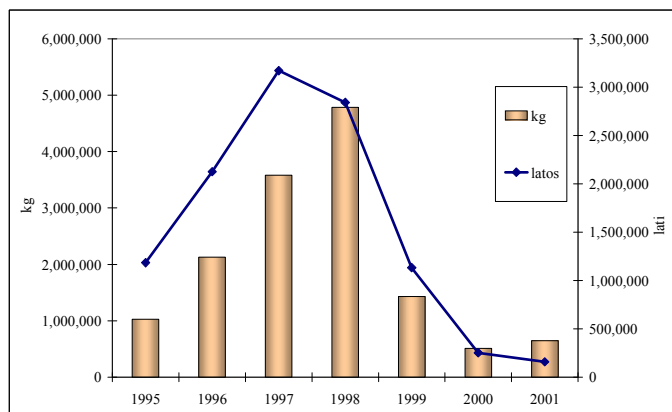
2.2. Latvijas eksporta uz Krieviju attīstības tendenču analīze

Tāpat kā lauksaimniecības un pārtikas produktu eksports uz Ukrainu, šo produktu eksports uz Krieviju samazinājās praktiski visās preču grupās. Tomēr 2001. gadā, atšķirībā no Ukrainas, lauksaimniecības un pārtikas produktu eksports uz Krieviju ievērojami pieauga tādā svarīgākajā un ienesīgākajā preču grupā kā sagatavotas un konservētas zivis. Būtiski pieauga arī kartupeļu čipsu eksports, pakāpeniski uzlabojas konditorejas izstrādājumu, sulu un alkoholisko dzērienu eksports. Diemžēl pārējās preču grupās pagaidām nav vērojams uzlabojums.

2.6. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis



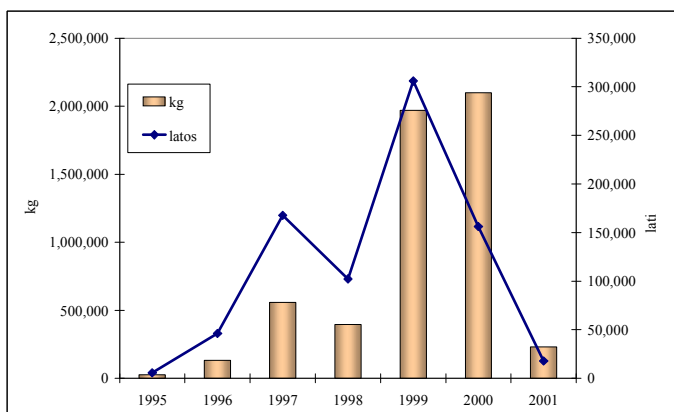
2.7. att. Piena produkti



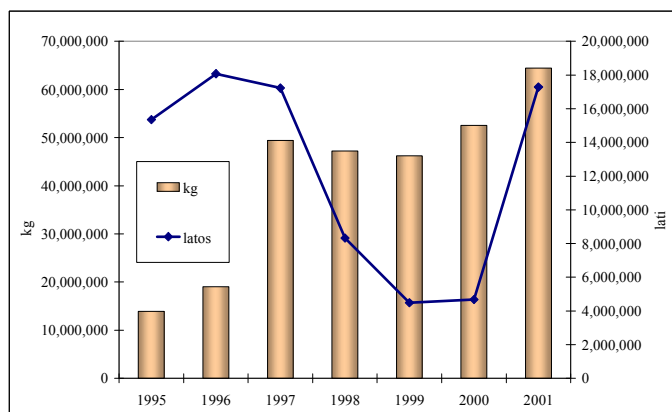
Svaigu, atdzesētu un saldētu zivju eksports uz Krieviju (skat. 2.6. attēlu) naudas izteiksmē 1998. gadā nokrities par 76%, savukārt naturālajā izteiksmē – par 55%. Tas liecina par to, ka izmainījās eksporta struktūra un tika eksportēti lētāki šajā grupā produkti. 1999. gadā bija vērojams eksporta pieaugums, bet tāpat kā 1998. gadā tika eksportētas lētas preces. Nākamajos divos gados svaigu, atdzesētu un saldētu zivju eksports uz Krieviju samazinājās. 2001. gadā Latvijas eksportētāju ienākumi bija desmit reizes mazāki nekā 1995. gadā. Naturālajā izteiksmē eksports samazinājās trīs reizes.

Piena produktu eksports uz Krieviju (skat. 2.7. attēlu) krīzes gadā samazinājās tikai naudas izteiksmē (-10%), bet naturālajā turpināja kāpt (+33%). Nākamajos gados bija vērojams kritums gan naudas, gan naturālajā izteiksmē.

2.8. att. Kartupeļu ciete



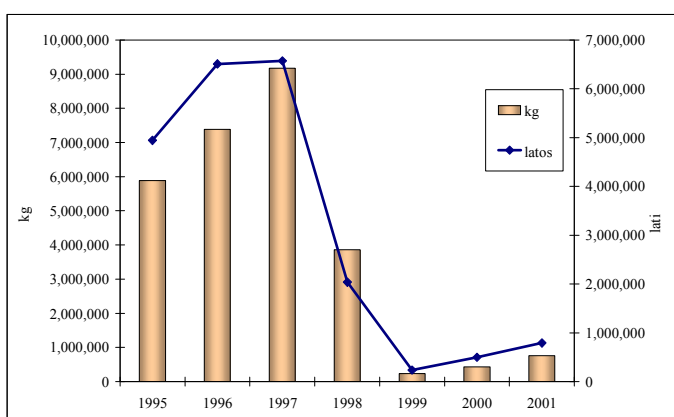
2.9. att. Sagatavotas vai konservētas zivis



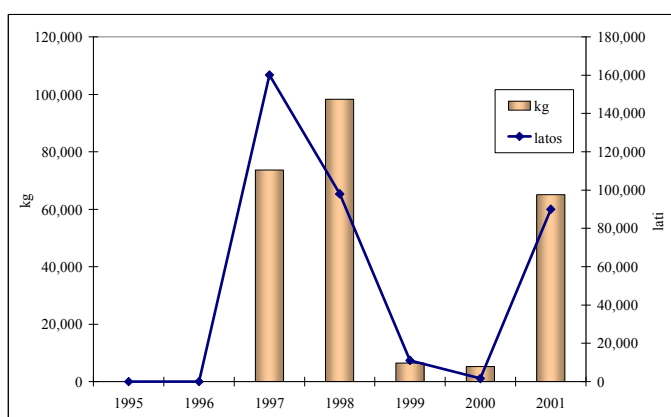
Kartupeļu cietes eksports uz Krieviju (skat. 2.8. attēlu) 1998. gadā, tāpat kā pārējām preču grupām, samazinājās (latos: -39%). Bet 1999. gadā tas ir ievērojami pieaudzis, naudas izteiksmē trīs reizes pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni, bet naturālajā – 5 reizes. 2000. gadā naturālajā izteiksmē eksportam saglabājās pieaugums, bet ienākumi samazinājās. Kā jau tika vairākkārt atzīmēt iepriekš, to var izskaidrot ar to, ka pēc krīzes periodā tika mainījās eksporta struktūra un tika eksportētas lētākas preces. 2001. gadā kartupeļu cietes eksports uz Krieviju bija nenozīmīgs.

Sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Krieviju (skat. 2.9. attēlu) 1998. gadā ievērojami samazinājās gan naturālajā, gan naudas izteiksmē. Nākamajos divos gados eksports stagnēja, bet 2001. gadā bija vērojams būtisks pieaugums. Jāatzīmē, ka šajā preču grupā 2001. gadā būtiski palielinājās eksporta cenas. Līdz ar to sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Krieviju 2001. gadā naudas izteiksmē četrkāšojās, bet naturālajā izteiksmē – pieauga par 23%.

2.10. att. Konditorejas izstrādājumi



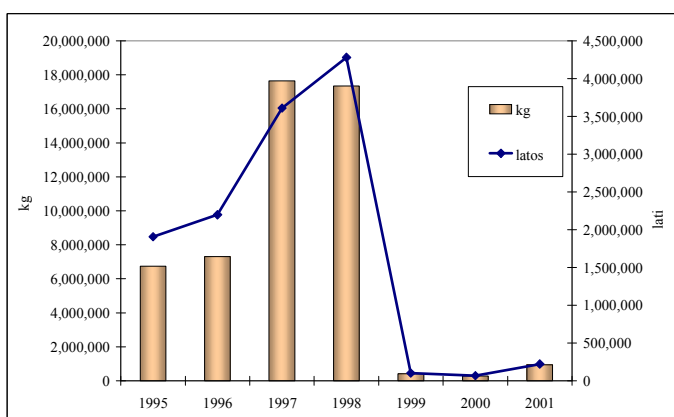
2.11. att. Kartupeļu čipsi



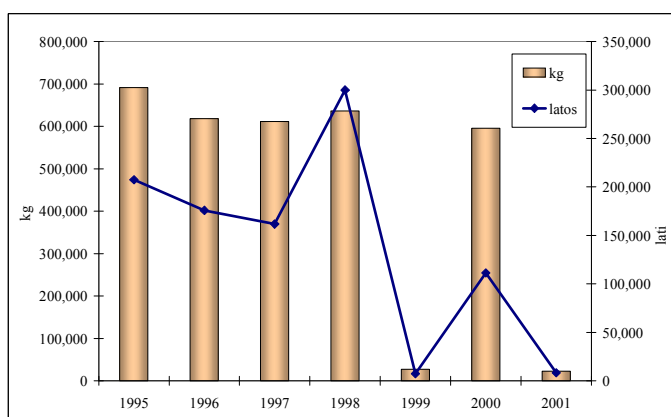
Konditorejas izstrādājumu eksports uz Krieviju (skat. 2.10. attēlu) pēc strauja samazinājuma 1998. gadā pieaug ļoti lēni, 2001. gadā tas bija 2,6 reizes mazāks naudas izteiksmē un piecas reizes mazāks naturālajā izteiksmē salīdzinājumā ar krīzes gadu.

Kartupeļu čipsu eksports uz Krieviju (skat. 2.11. attēlu) ir diezgan niecīgs. Tomēr tas labi atkopās pēc Krievijas krīzes un 2001. gadā gandrīz sasniedza pirmskrīzes līmeni naturālajā izteiksmē. Naudas izteiksmē tas tuvinājās krīzes gada līmenim.

2.12. att. Sulas



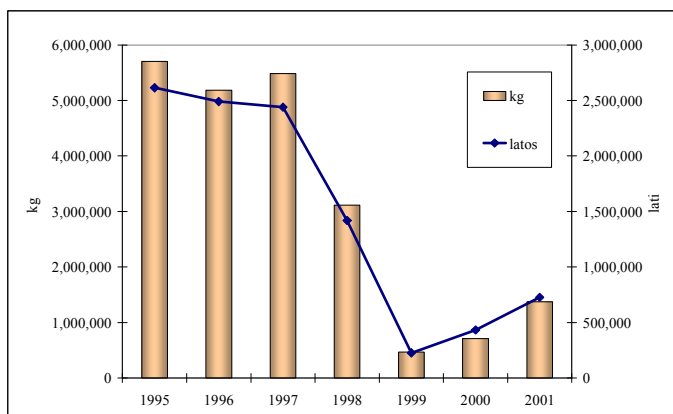
2.13. att. Iesala alus



Sulu eksports uz Krieviju (skat. 2.12. attēlu), tāpat kā konditorejas izstrādāju eksports pēc krīzes tā arī nav atkopies. Kaut arī 2001. gadā bija vērojams sulu eksporta pieaugums, tā apjomi ir ļoti niecīgi un nesalīdzināmi ar pirmskrīzes līmeni.

Iesala alus eksports uz Krieviju (skat. 2.13. attēlu) 1998. gadā būtiski neizmainījās naturālajā izteiksmē, bet naudas izteiksmē – pieauga par 86%. Tā kā šis produktu grupas eksports ir salīdzinoši mazs, var pieļaut, ka tas bija vienreizējs pasūtījums, kas tika realizēts līdz 1998. gada augusta krīzes. 1999. gadā un 2001. gadā iesala alus piegāde Krievijas uzņēmumiem praktiski netika veikta, bet 2000. gadā bija izpildīts vēl viens pasūtījums.

2.14. att. *Alkoholiskie dzērieni*



Alkoholisko dzērienu eksports uz Krieviju (skat. 2.14. attēlu) līdzīgi konditorejas izstrādājumu un sulu eksportam pakāpeniski apkopjas no krīzes. Šajā produktu grupā apkopšanās notiek straujāk: 2001. gadā alkoholisko dzērienu eksports veidoja 30% no pirmskrīzes gada līmeņa.

2.3. Latvijas eksporta uz Baltkrieviju attīstības tendenču analīze

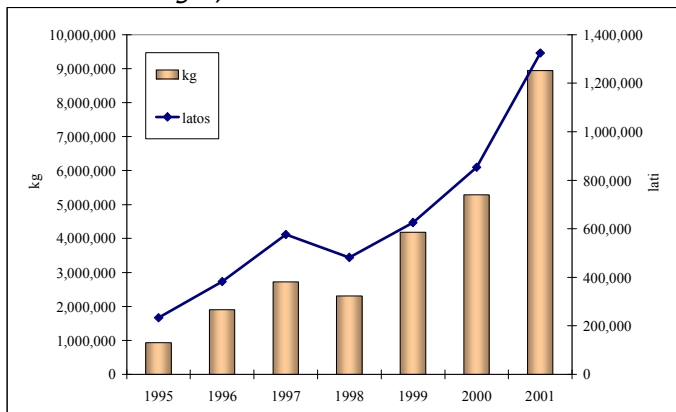
Lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportu uz Baltkrieviju arī negatīvi ietekmēja Krievijas 1998. gada krīze. Atsevišķo mazu grupu eksports tā arī nav atjaunojies. Savukārt lielākajā un nozīmīgākajās grupās pēdējos gados ir vērojams uzlabojums. Tas liecina par to, ka mūsu eksportētāji ir atraduši savu nišu un uztur ilgtermiņa kontaktus ar uzņēmējiem šajā valstī.

Svaigas, atdzēstas un saldētas zivis (skat. 2.15. attēlu) ir svarīgāka prece lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportā uz Baltkrieviju. Krievijas krīze to ietekmēja mazāk, nekā citas preces. Samazinājums naudas izteiksmē veidoja tikai 16%. Pēc krīzes periodā ir vērojams stiprs ikgadējs pieaugums. 2001. gadā šo preču eksports pārsniedza pirmskrīzes gada līmeni vairāk nekā divas reizes. Eksporta cenas pārskata periodā nav būtiski mainījušās. Tas nozīmē, ka šis sektors ir ļoti stabils un, ka tas tika minēts iepriekš, balstās uz ilggadējiem kontaktiem.

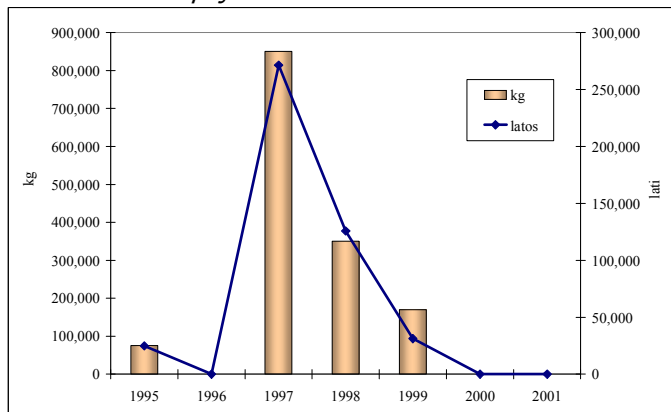
Kartupeļu cietes eksports uz Baltkrieviju (skat. 2.16. attēlu) pēc Krievijas krīzes neatjaunojās un jau divus gadus šī prece netiek eksportēta uz Krieviju vispār.

Sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Baltkrieviju (skat. 2.17. attēlu) pēc Krievijas krīzes samazinājās vēl divus gadus un tikai 2001. gadā bija vērojams kāpums. Līdz ar to tika sasniegts 1999. gada līmenis.

2.15. att.. Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis

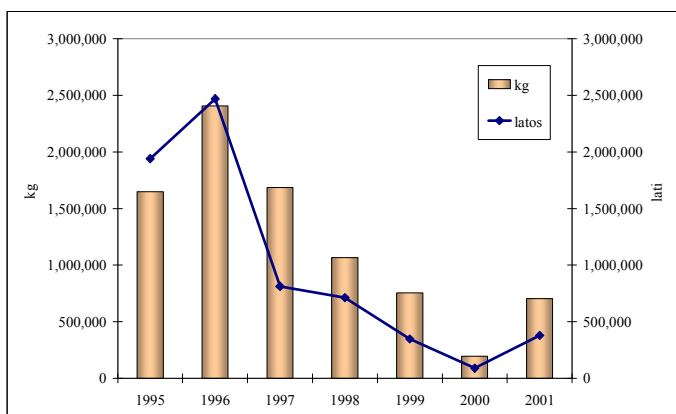


2.16. att.. Kartupeļu ciete

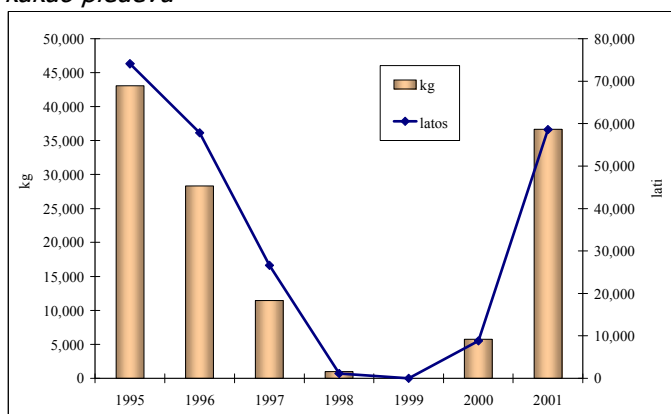


Šokolādes un pārējo pārtikas produktu ar kakao piedevu eksports uz Baltkrieviju (skat. 2.18. attēlu) 1998. un 1999. gadā praktiski nebija. Tomēr 2000. un 2001. gadā šo preču eksports ievērojami pieauga un sasniedz iepriekšējo gadu līmeni. Šīs grupas produktu eksports ir ļoti svārstīgs, jo šī grupa ir diezgan maza un acīmredzot šo produkciju eksportē ierobežot uzņēmumu loks.

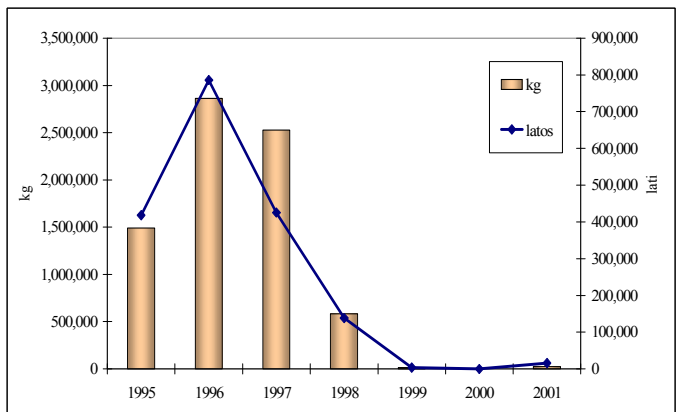
2.17. att. Sagatavotas vai konservētas zivis



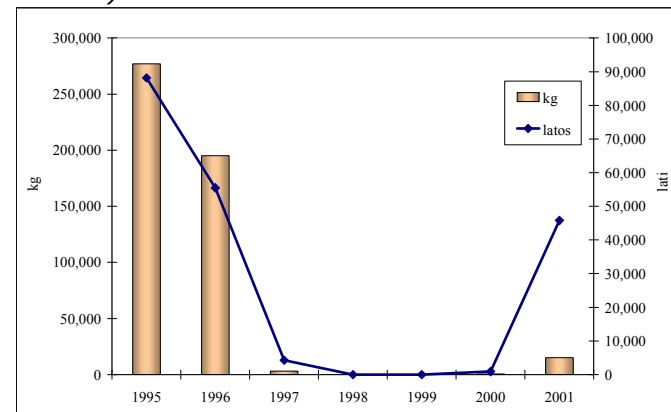
2.18. att. Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu



2.19. att. Sulas



2.20. att. Pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)



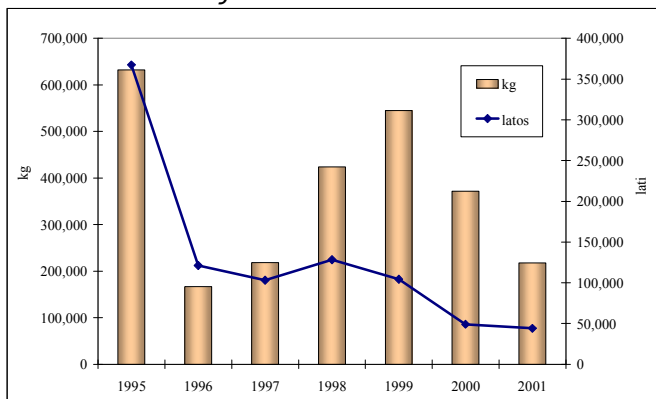
Sulu eksports (skat. 2.19. attēlu) uz Baltkrieviju pēc 1998. gada krīzes nav atjaunojies un jau trīs gadus pēc kārtas tas ir niecīgs, salīdzinot ar pirmskrīzes perioda līmeni (2001. gadā – 15.7 tūkst. latu).

Pārējo alkoholisko dzērienu (melnā balzāma) eksports uz Baltkrieviju (skat. 2.20. attēlu) ir diezgan maza eksporta sastāvdaļa un, līdz ar to, ļoti svārstīga. Laika periodā no 1997. gada līdz 2000. gadam šie produkti praktiski netika eksportēti uz Baltkrieviju un tas acīmredzot nav saistīts ar Krievijas krīzi, bet ar atsevišķa uzņēmuma politiku. 2001. gadā pārējo alkoholisko dzērienu eksports atjaunojās, bet mainījās tā struktūra: tika eksportēti izvērojami dārgākas preces, salīdzinot ar 1995. un 1996. gadu, un to fiziskais apjoms nebija liels.

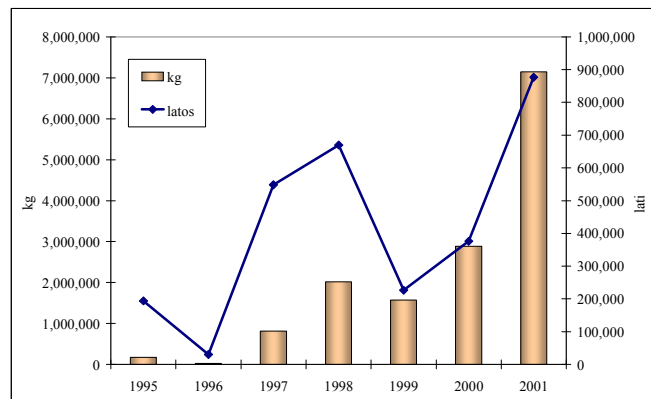
2.4. Latvijas eksporta uz Kazahstānu attīstības tendenču analīze

Lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportu uz Kazahstānu Krievijas krīze ietekmēja ar aizkavēšanos. Ja eksports uz augstākminētajās valstīs samazinājās jau krīzes gadā, tad eksports uz Kazahstānu reaģēja tikai 1999. gadā.

2.21. att. Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām



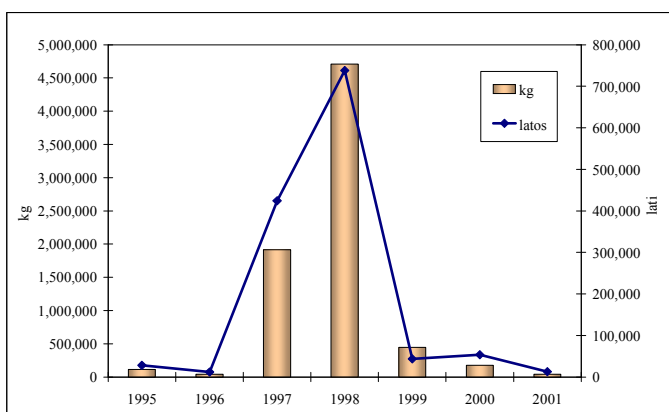
2.22. att. Sagatavotas vai konservētas zivis



Neiebiezināta piens un krējums bez cukura vai citām saldinātājvielām eksports uz Kazahstānu (skat. 2.21. attēlu) 1999. gadā samazinājās par 19% naudas izteiksmē, bet naturālajā – pieauga par 29%. Tas liecina par to, ka samazinājās eksporta cenas, jo tika eksportētas lētākas preces. Nākamajos divos gados eksports samazinājās gan naturālajā, gan naudas izteiksmē. Rezultātā, 2001. gadā šo produktu eksports nolaidās līdz 1997. gada līmeņa naturālajā izteiksmē, bet naudas izteiksmē tas bija zemākais rādītājs pēdējo septiņu gadu laikā.

Sagatavotu un konservētu zivju eksports uz Kazahstānu (skat. 2.22. attēlu) pēc krīzes gadā naudas izteiksmē samazinājās trīs reizes, bet naturālajā izteiksmē – tikai par 22%. Tas liecina par lētāku preču eksportēšanu. Nākamajos divos gados šo produktu eksports stabili auga un 2001. gadā ievērojami pārsniedza iepriekšējo gadu rādītājus.

2.23. att. Sulas



Sulu eksports uz Kazahstānu (skat. 2.22. attēlu) ļoti sāpīgi reaģēja uz Krievijas krīzi un strauji samazinoties 1999. gadā tā arī nav uzlabojies.

Tādējādi, var secināt, ka Krievijas krīze negatīvi ietekmēja Latvijas lauksaimniecības un pārtikas preču eksportu uz Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu. Tās rezultātā samazinājās gan eksporta fiziskais apjoms, gan eksporta cenas. Ne visās apskatītajās preču grupās izdevies atjaunot zaudētās pozīcijas, īpaši tas ir aktuāli Ukrainas tirgum kopumā un atsevišķām mazām preču grupām. Tādi sektori, kur Latvijas eksportētāju pozīcijas ir stipras un eksporta apjomi salīdzinoši stabili, ir drīzāk izņēmums un acīmredzot šie panākumi ir balstīti uz ilgtermiņa kontaktiem ar attiecīgas valsts uzņēmējiem un noteiktas tirgus nišas veiksmīgas ieņemšanas.

3. GAIDĀMO SITUĀCIJU MODELĒŠANA UN TO EKONOMISKĀ EFEKTA APRĒĶINĀŠANA LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UN PĀRTIKAS PRODUKTU EKSPORTA ATTĪSTĪBAI LAIKA POSMĀ NO 2002. GADA LĪDZ 2005. GADAM

Šajā nodaļā pēc dažādiem statistiskajiem modeļiem veikti analītiskie aprēķini trijos virzienos (skat. 9.- 16. pielikumus):

1. Latvijas eksporta cenu prognozēšana sadalījumā pa svarīgākiem produktu veidiem un valstīm;
2. Latvijas eksporta apjomu prognozēšana gan naturālā, gan vērtības izteiksmē sadalījumā pa svarīgākiem produktu veidiem un valstīm;
3. Ekonomiskā efekta aprēķināšana.

Kopumā eksporta cenas un apjomi uz Ukrainu tika modelēti 3 produktu veidiem, uz Krieviju – 8, uz Baltkrieviju – 6 un uz Kazahstānu – 3 (skat. 8. pielikumu). Analītisko aprēķinu tehnoloģiskā secība sastāv no šādiem soļiem:

1. eksporta cenu prognozēšanai par sākotnējo informāciju tika izmantota šī pētījuma 2. nodaļas statistiskā informācija laika posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam. Atbilstoši 2. nodaļā izskaidrotajām eksporta apjomu izmaiņu tendencēm naturālā un vērtību izteiksmē katra produkta veida cenas modelēšanai un katrai valstij tika izvēlēts adekvātākais nelineārā trenda modelis;
2. eksporta apjomu prognozēšanai naturālā izteiksmē par sākotnējo informāciju tikai izmantota 2. nodaļas statistiskā informācija laika posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam, kā arī eksporta cenu prognozēšanas rezultāti, kas iegūti iepriekšējā 1. solī. Par adekvātāko modeli eksporta apjomu prognozēšanai tika izvēlēta Koba – Duglasa funkcija;
3. ekonomiskā efekta aprēķināšanai 2004. un 2005. gadam par pamatu tika izmantoti 1. un 2. solī iegūtie prognozēšanas rezultāti – prognozētās eksporta cenas un prognozētie eksporta apjomi. Papildus bija ievērotas importa cenas pie diviem priekšnosacījumiem:
 - a) ja muitas nodokļa tarifs nemainās;
 - b) ja muitas nodokļa tarifs samazinās.

Tieši uz šiem priekšnosacījumiem balstās eksportētāja ieguvuma aprēķins: 30% no iegūtā ieguvuma (vērtības izteiksmē) uz paredzētā muitas nodokļa tarifa izmaiņu rēķina.

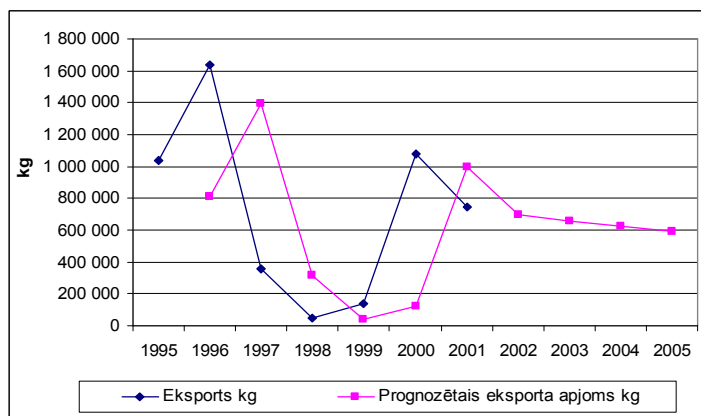
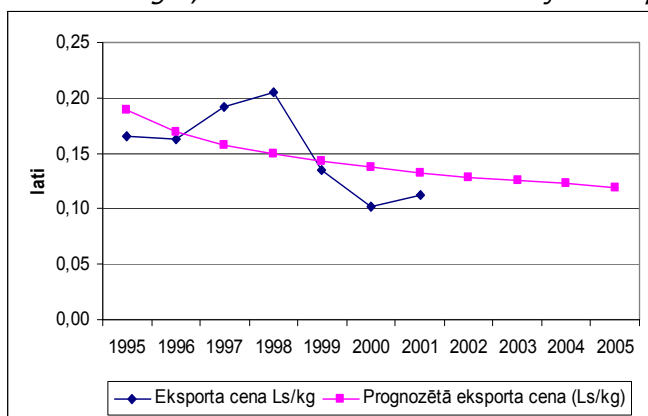
4. Ņemot vērā koprezultātu (prognozētā eksporta cena + eksportētāja ieguvums (Ls/kg)), tika noteikts prognozētais eksporta apjoms naturālā un vērtības izteiksmē. Galarezultātā novērojot iespējamo eksporta piegāžu izmaiņu ekonomisko efektu, muitas nodokļa tarifa izmaiņu gadījumā. Savukārt, muitas nodokļa tarifu izmaiņas pa produktu veidiem un valstīm tika prognozētas pēc ekspertu novērtējumiem.

Gribētos atzīmēt, ka novērtētās ekonomisko efektu skaitliskās vērtības nenosaka galveno mērķi šīs pētījuma nodaļas analītiskajos aprēķinos. Galvenais aprēķinu mērķis ir izskaidrot reālo muitas nodokļa tarifu izmaiņu ietekmējošo lomu jeb būtiskumu eksporta apjomu un tā struktūras uzlabošanai, līdz ar to pozitīvo tendenču veidošanai Latvijas ārējā tirdzniecībā.

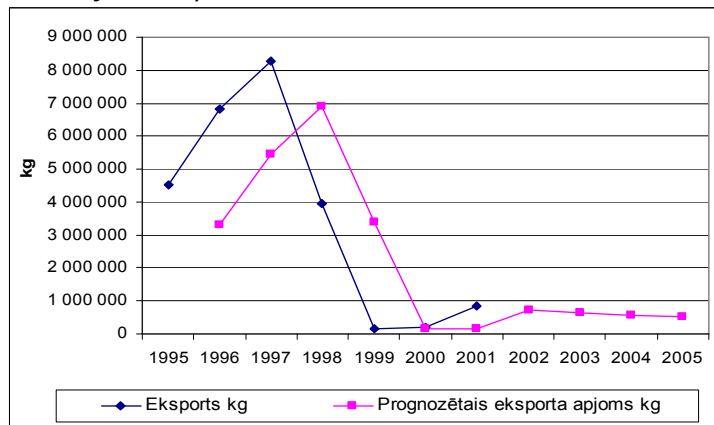
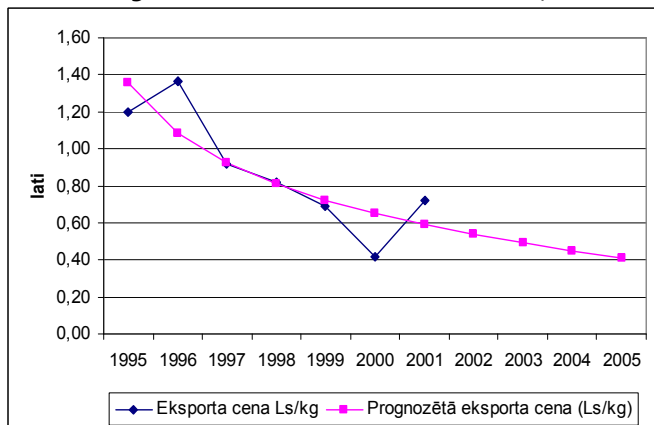
3.1. Iegūto rezultātu analīze: Ukraina

Veicot eksporta cenu prognozēšanu no Latvijas uz Ukrainu sūtītajiem produktiem un analizējot iegūtos rezultātus, atklājās būtiskas atšķirības pa produktu veidiem. *Svaigām, atdzesētām un saldētām brētliņām un šprotēm* prognozētās eksporta cenas praktiski nemainās salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,11 Ls/kg) un sasniegs 2004. un 2005. gadā tikai 0,12 Ls/kg, t.i., gaidāmais eksporta cenu pieaugums ir 9,1%. Kas attiecas uz citiem diviem produktu veidiem, prognozēto cenu līmenis diezgan strauji mainās. Tā *sagatavotām vai konservētām sardīnēm, sardinellām un brētliņām vai šprotēm* ir gaidāms eksporta cenu kritums salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,72 Ls/kg) par 37,5% - 2004. gadā (0,45 Ls/kg) un par 43,0% - 2005. gadā (0,41 Ls/kg). *Sulu* eksporta cenām tika prognozēta pretējā tendence: salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,80 Ls/kg) cenu pieaugums sasniegs 13,7% - 2004. gadā (0,91 Ls/kg) un 17,5% - 2005. gadā (0,94 Ls/kg).

3.1. att. *Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes*



3.2. att. *Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes*

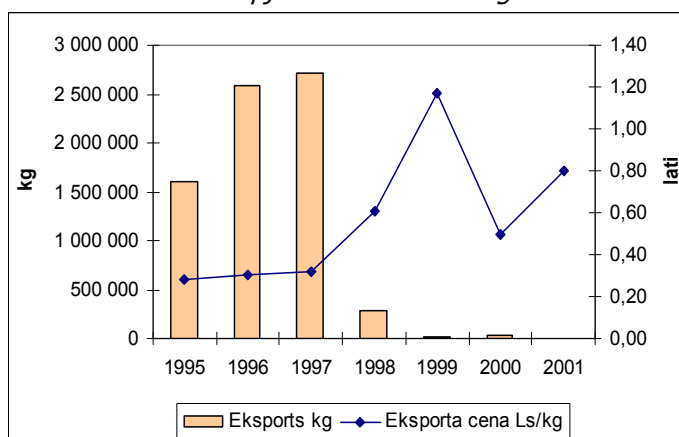


Eksporta cenu prognozēšanas rezultāti nosaka zināmā mērā eksporta apjomu prognozes, jo par ietekmējošo faktoru statistiskajā modelī tika izmantotas prognozētās eksporta cenas. Gaidāms, ka *svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu* eksporta apjoms naturālā izteiksmē samazinājusies salīdzinājumā ar 2001. gadu par 16,6% 2004. gadā un par 20,7% - 2005. gadā, *sagatavotu vai konservētu sardīņu, sardinellu un brētliņu vai šprotu* eksporta apjoms samazinājās attiecīgi par 31,7% un 39,6%, savukārt, modelējot *sulu* eksporta apjomu, atklājās tā samazinājums par 8,1% 2004. gadā un par 9,9% 2005. gadā, attiecībā 2001. gada līmeni, neraugoties uz prognozēto eksporta cenu pozitīvo tendenci (skat. 9. un 13. pielikumu).

Tādējādi diviem produktu veidiem tika iegūtas vienādas prognozējamās attīstības tendences gan eksporta cenu izmaiņu, gan eksporta apjoma izmaiņu jomās, bet *sulām* šīs

tendences ir atšķirīgas. Tā kā visu gaidāmo izmaiņu skaitliskās vērtības atrodas diezgan plašā diapazonā, varētu secināt, ka eksporta cenas ietekmē eksporta apjomus uz Ukrainu, tomēr tas nav visbūtiskākais ietekmējošais faktors.

3.3. att. Sulu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads



3.3. attēlā redzams, ka prognozēšanai par pamatu ņemtajā periodā no 1995. gada līdz 2001. gadam sulu eksporta cena un apjomi attīstījušies visai neatkarīgi viens no otra, arī regresijas analīze atklāj, ka šim produkta veidam eksporta cenu nav korekti izmantot kā faktoru eksporta apjomu turpmākai prognozēšanai. Tādēļ, aprēķinot ekonomisko efektivitāti, tika izmantots pieņēmums, ka *sulu* eksporta cena un līdz ar to arī eksporta apjomi paliek nemainīgi pēc 2001. gada.

Tādējādi ekonomiskā efekta aprēķins parāda, ka paredzot tarifu izmaiņas, kopējais efekts par šo produktu veidu prognozēto eksportu uz Ukrainu sasniegs Ls 7978 2004. gadā un Ls 11157 2005. gadā, pieņemot, ka 2005. gadā muitas nodokļa tarifs arvien samazinās attiecībā pret iepriekšējo gadu līmeni. Šis pieaugums veido attiecīgi 1,16% un 1,62% no kopējās modelēto produktu veidu eksporta vērtības 2001. gadā.

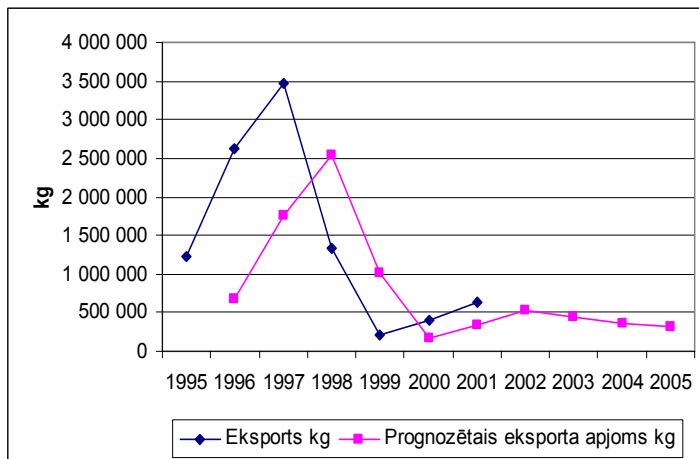
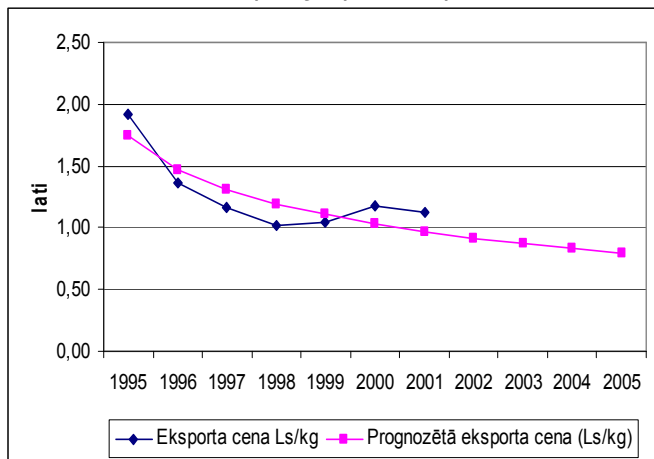
3.2. Iegūto rezultātu analīze: Krievija

Analizējot eksporta cenu prognozēšanas rezultātus produktiem, kurus no Latvijas eksportē uz Krieviju, atklājās, ka tos iespējams iedalīt trīs grupās:

1. prognozēts eksporta cenu samazinājums, attiecībā pret 2001. gada līmeni (četriem produktu veidiem);
2. prognozētās eksporta cenas nemainās, attiecībā pret 2001. gada līmeni (diviem produktu veidiem);
3. prognozēts eksporta cenu palielinājums, attiecībā pret 2001. gada līmeni (diviem produktu veidiem).

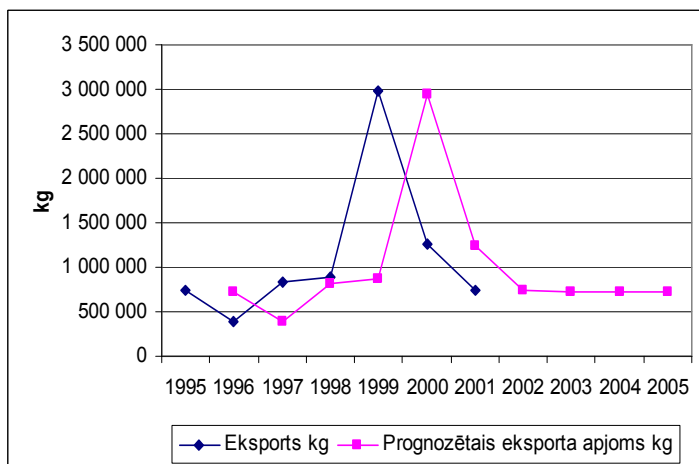
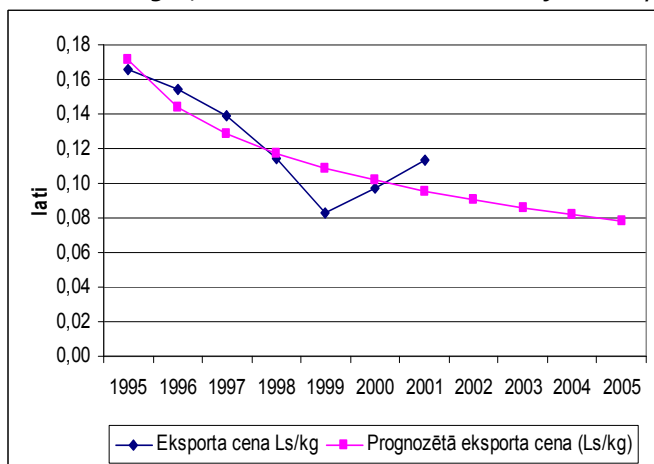
Pirmajā grupā straujākais eksporta cenu kritums ir gaidāms *piena produktiem*. Salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,21 Ls/kg) eksporta cenas samazināsies pēc prognozes par 38,1% - 2004. gadā (0,13 Ls/kg) un par 42,9% - 2005. gadā (0,12 Ls/kg). *Šokolādei un pārējiem pārtikas produktiem ar kakao piedevu* eksporta cenu samazinājums sasniegs 26,5% 2004. gadā (0,83 Ls/kg) un 30,1% 2005. gadā (0,79 Ls/kg).

3.4. att. Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu

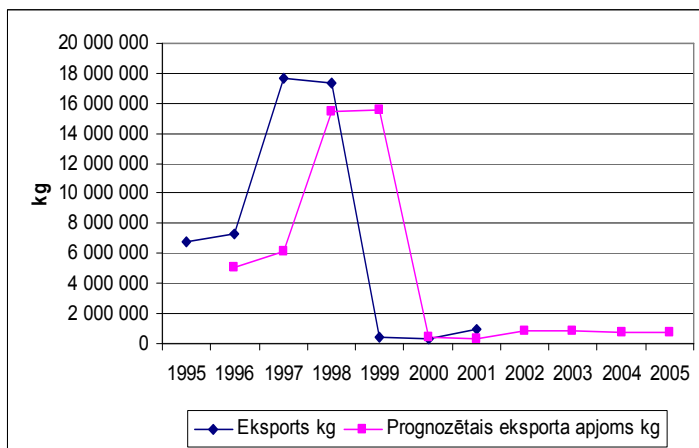
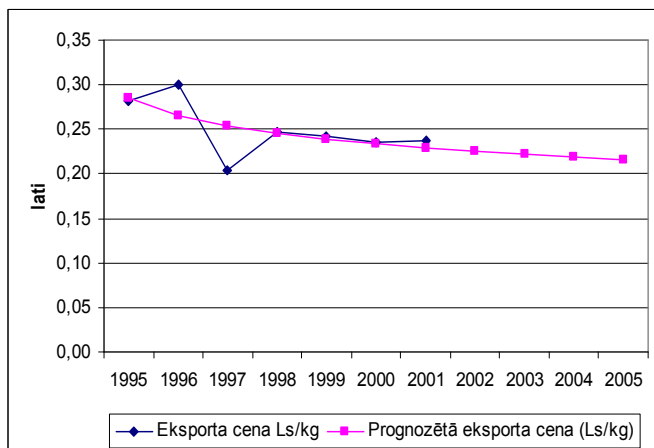


Līdzīgs prognozēšanas rezultāts ir iegūts *svaigām, atdzesētām un saldētām brētliņām vai šprotēm*. To eksporta cenu līmenis samazināsies 2004. – 2005. gados vidēji par 27,3% (0,08 Ls/kg). Arī *sulām* ir gaidāms eksporta cenu kritums, tomēr tas nebūs tik būtisks, kā iepriekš minētajiem produktu veidiem. Prognozes rāda, ka sulu eksporta cena samazināsies par 8,3% 2004-2005. gados (0,22 Ls/kg), attiecībā pret 2001. gadā novēroto sulu eksporta cenu līmeni.

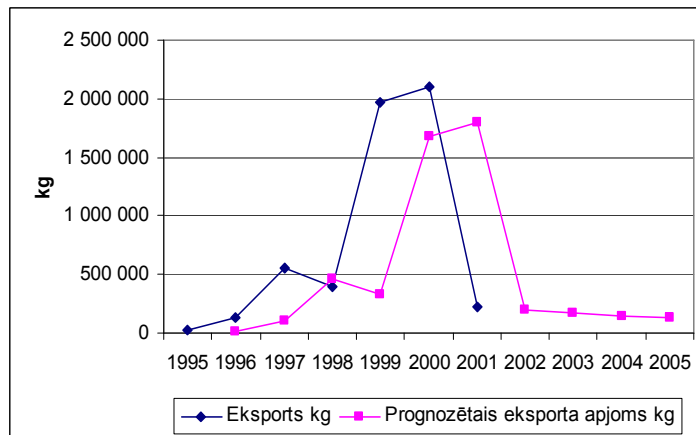
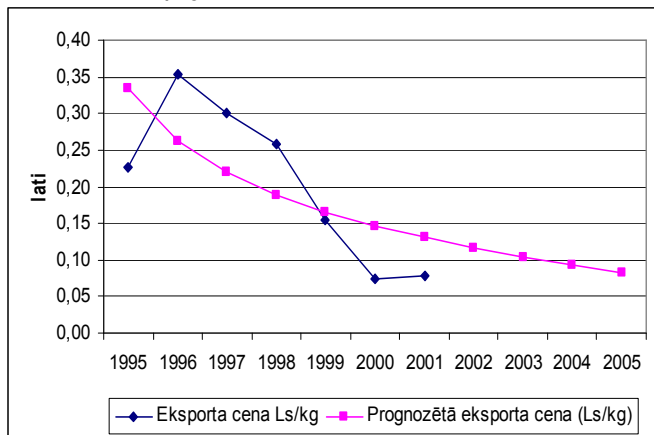
3.5. att. Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes



3.6. att. Sulas



3.7. att. Kartupeļu ciete

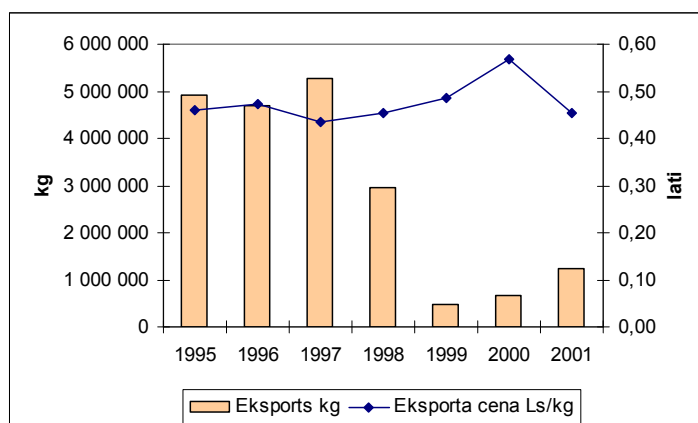


Eksporta apjomu prognozes pirmās grupas produktu veidiem arī uzrādīja samazināšanās tendenci, salīdzinājumā ar 2001. gada līmeni. Prognozēts, ka *piena produktiem* eksporta apjoms uz Krieviju samazināsies par 26,8% 2004. gadā un par 32,6% 2005. gadā, *šokolādes un pārējo pārtikas produktiem ar kakao piedevu* eksporta apjomi samazināsies attiecīgi par 42,1% un 50,7%, savukārt *svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu* eksporta apjomi uz Krieviju samazināsies attiecīgi par 3,0% un 3,9%, *sulām* par 16,6% un 20,7%, attiecībā pret 2001. gada minēto produktu eksporta apjomu.

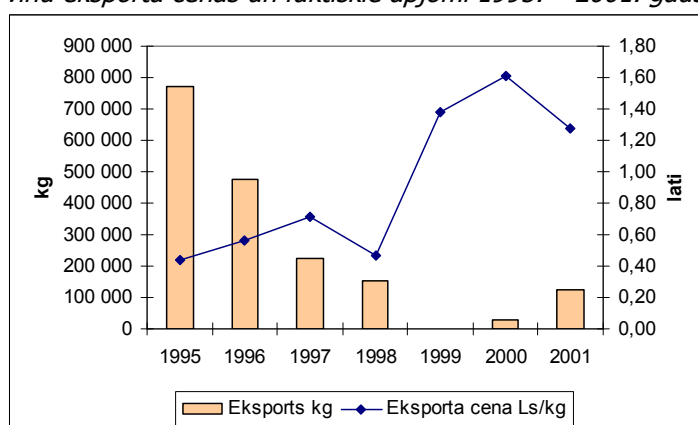
Otrajā grupā ietilpstošo produktu veidu, piemēram, *kartupeļu cietes* eksporta cenu prognozēšana atklāja relatīvu cenu nemainīgumu – 2004. un 2005. gadā tās vidēji saglabās 2001. gadā no vēroto eksporta cenu līmeni (0,08 Ls/kg). Neparasta situācija tika modelēta *sagatavotām vai konservētām sardinēm, sardinellām un brētliņām vai šprotēm*. Tā kā modelēšanas rezultāti atklāja negatīvu rezultātu, tika izlemts ekonomisko efektu aprēķināt, pieņemot, ka šī produkta veida eksporta cena paliek nemainīga 2004. un 2005. gadā, saglabājot vidēji 2001. gada līmeni (0,27 Ls/kg). Neraugoties uz eksporta cenu relatīvo nemainīgumu, otrajā grupā ietilpstošo produktu veidiem prognozes atklāja strauju eksporta apjoma kritumu, salīdzinot ar 2001. gada līmeni.

Trešajā grupā, atbilstoši prognozēšanas rezultātiem atklājās tendences, kas norāda uz iespējamu eksporta cenu paaugstināšanos tuvāko gadu laikā. *Pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (melnajam balzāmam)*, salīdzinājumā ar 2001. gadu (1,28 Ls/kg) prognozēts eksporta cenas pieaugums par 18,7% 2004. gadā (1,52 Ls/kg) un par 22,7% 2005. gadā (1,57 Ls/kg). *Dzirkstošiem vīniem*, lai gan arī prognozēts eksporta cenu palielinājums, tas tomēr būs nenozīmīgs. Salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,46 Ls/kg) *dzirkstošajiem vīniem* prognozējams eksporta cenas pieaugums par 8,7%, 2005. gadā sasniedzot Ls 0,50 par kilogramu.

3.8. att. Pārējo alkoholisko dzērienu (melnā balzāma) eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads



3.9. att. Dzirkstošo vīnu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads



Tomēr, prognozētais eksporta cenas pieaugums trešās grupas produktu veidiem nenodrošinās eksporta apjoma pieaugumu nākamā gadu laikā (skat. 10. un 14. pielikumu). Tāpat kā pirmajā un otrajā grupā apskatītajiem produktu veidiem, arī trešās grupas produktiem gaidāms eksporta apjoma kritums, salīdzinājumā ar 2001. gadu. *Pārējo alkoholisko dzērienu (melnā balzāma)* eksporta apjoms samazināsies par 12,7% 2004. gadā un par 15,6% 2005. gadā, *dzirkstošie vīni* attiecīgi par 14,5% un 17,9%. Līdzīgi, kā situācijā ar sulu eksporta apjomu prognozēšanu uz Ukrainu, arī gadījumā ar *pārējo alkoholisko dzērienu (melns balzāms)* un *dzirkstošo vīnu* eksportu uz Krieviju, regresijas analīze atklāja, ka prognozēšanai par pamatu izmantotajā periodā no 1995. – 2001. gadam eksporta cena nav bijusi galvenais faktors, kas noteicis šo produktu eksporta apjoma izmaiņas uz Krieviju (3.8. un 3.9. att.). Tādējādi, aprēķinot ekonomisko efektu, ko varētu sniegt muitas nodokļa tarifa samazināšana šiem produktu veidiem, pieņemts, ka abu šo produktu veidu eksporta cenas un arī apjomi 2004. gadā saglabāsies 2001. gadā novērotajā līmenī.

Kopumā var secināt, ka neatkarīgi no prognozētajām eksporta cenu tendencēm, prognozētajiem eksporta apjomiem uz Krieviju ir vienota – krituma tendence. Tas liecina par to, ka produktu eksporta apjomus uz Krieviju noteic ne tikai tiem atbilstošās cenas, bet galvenokārt kādi citi būtiskāki faktori.

Gaidāmā ekonomiskā efekta aprēķins parāda, ka muitas nodokļa tarifu izmaiņas varētu nodrošināt Latvijas eksportētājiem modelēšanā izmantoto produktu veidu eksporta pieaugumu uz Krieviju par Ls 559335 2004. gadā un Ls 874606 2005. gadā. Šis

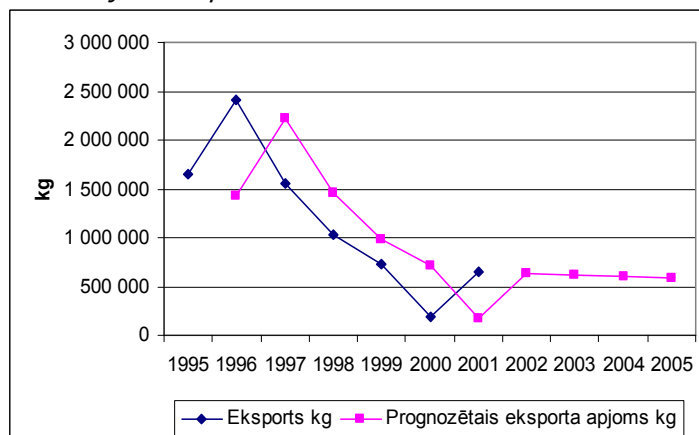
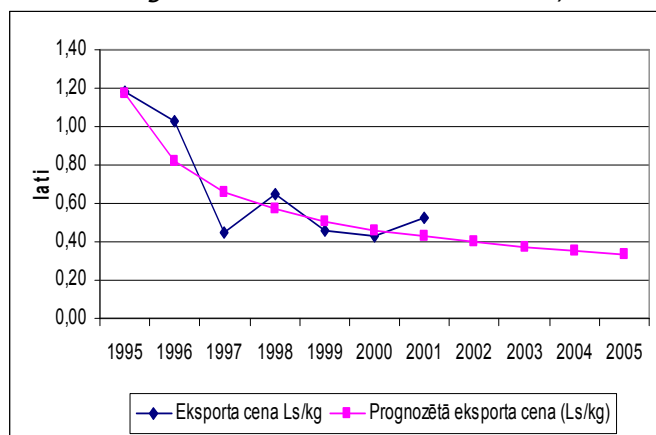
pieaugums veido attiecīgi 2,37% un 3,75% no kopējās modelēto produktu veidu eksporta vērtības 2001. gadā.

3.3. Iegūto rezultātu analīze: Baltkrievija

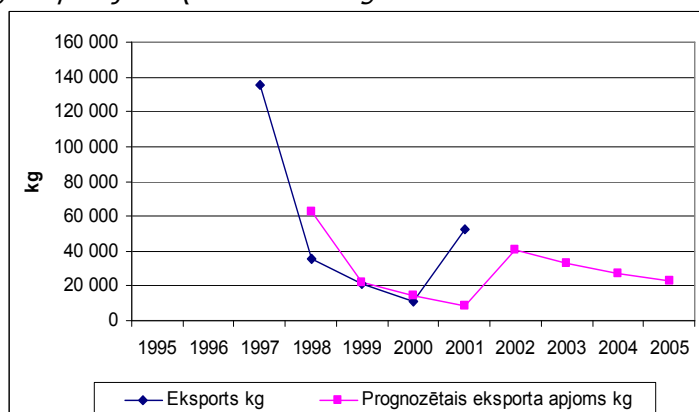
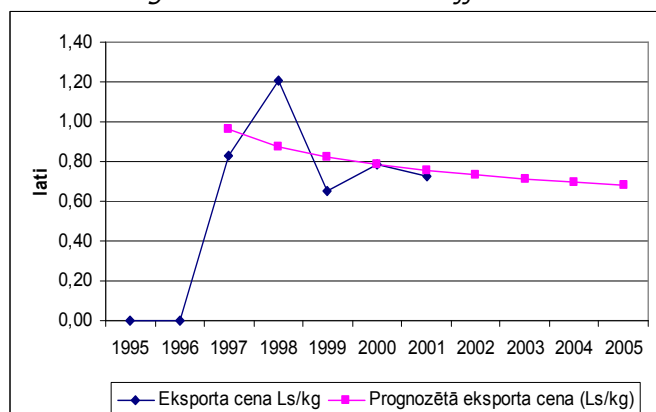
Prognozējot eksporta cenas produktu veidiem, kurus eksportē uz Baltkrieviju tāpat kā gadījumā ar Krieviju, tika noteiktas trīs atšķirīgas tendences. Atbilstoši modeļa rezultātiem diezgan pesimistiski tika novērtētas eksporta cenu izmaiņas *pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (melnajam balzāmam)*: salīdzinājumā ar 2001. gadu (3,06 Ls/kg) eksporta cenām prognozējams samazinājums par 38,2% 2004. gadā (1,89 Ls/kg), tomēr 2005. gadā sagaidāms neliels eksporta cenas pieaugums, līdz ar to eksporta cenas kritums 2005. gadā, attiecībā pret 2001. gada līmeni būs 35,3% (1,98 Ls/kg). *Sagatavotām vai konservētām sardinēm, sardinellām un brētliņām vai šprotēm* arī gaidāms eksporta cenu samazinājums – 32,7% (0,35 Ls/kg) un 34,6% (0,34 Ls/kg) attiecīgi 2004. un 2005. gadā, salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,52 Ls/kg).

Prognozētās eksporta cenu izmaiņas *sagatavotām vai konservētām siļķēm hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)* nav tik būtiskas. Salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,73 Ls/kg), tās samazināsies par 4,1% (0,70 Ls/kg) 2004. gadā un 6,8% (0,68 Ls/kg) 2005. gadā.

3.10. att. Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes



3.11. att. Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)

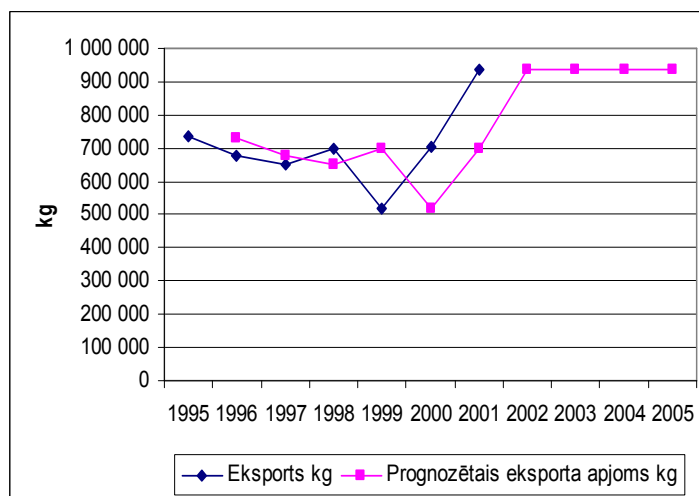
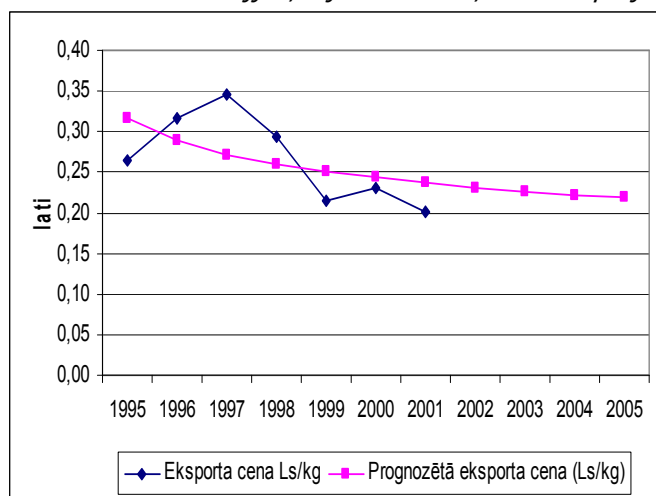


Pēc prognožu rezultātiem stabils eksporta cenu līmenis saglabāsies *svaigām, atdzesētām un saldētām brētliņām vai šprotēm* – 0,13 – 0,14 Ls/kg.

Diviem produktu veidiem ir gaidāms neliels eksporta cenu kāpums. Tā, piemēram, *saldētām siļķēm, izņemot aknas, ikrus un pieņus*, prognozētās eksporta cenas pieaugs par

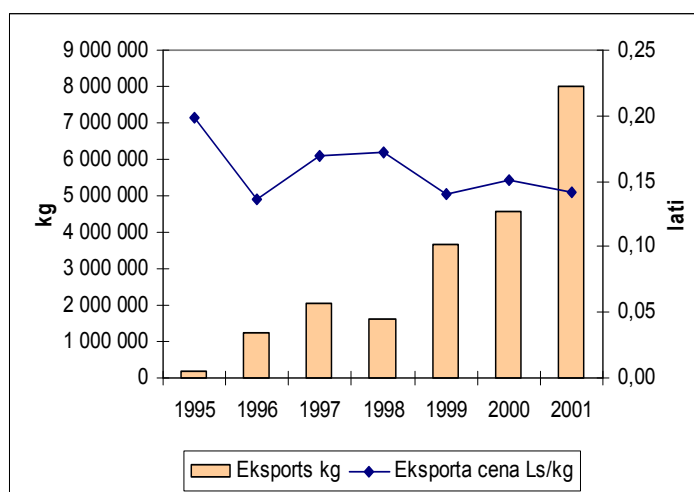
10% (0,22 Ls/kg) 2004. un 2005. gadā, salīdzinot ar 2001. gadu (0,20 Ls/kg), bet šokolādei un pārējiem pārtikas produktiem ar kakao piedevu par 2,5% (1,64 Ls/kg), salīdzinājumā ar (1,60 Ls/kg) 2001. gadu.

3.12. att. Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus



Pirmās grupas produktu veidiem prognozējot tika iegūtas vienādas tendences eksporta cenu izmaiņām un eksporta apjoma izmaiņām. Bet vajadzētu atzīmēt, ka šo izmaiņu skaitliskās vērtības būtiski atšķiras. Tā, piemēram, *sagatavotām vai konservētām sardinēm, sardinellām un brētliņām vai šprotēm* eksporta cenu samazinājuma diapazons ir no 32,7% 2004. gadā līdz 34,6% 2005. gadā, turpretī eksporta apjoms šim produktu veidam samazinājies attiecīgi par 6,9% un 8,6%. Tai pašā laikā *sagatavotām vai konservētām siļķēm hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)* prognozētais eksporta cenu kritums ir niecīgs, ja ņem vērā, ka šī produkta veida eksporta apjoms uz Baltkrieviju samazinājies par 48,5% 2004. gadā un par 56,8% 2005. gadā. Tādējādi kopumā var secināt, ka šīs grupas produktu eksporta apjomi uz Baltkrieviju nav jūtīgi attiecībā pret eksporta cenu izmaiņām.

3.13. att. Svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. – 2001. gads



Prognozētais *svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu* nemainīgais eksporta cenu līmenis varētu dot šī produktu veida eksporta apjoma kāpumu par 45% 2004. gadā un par

66,6% 2005. gadā, salīdzinot ar 2001. gada līmeni. Tomēr šī prognoze ir nosacīta, jo 3.13. attēlā redzams, ka gan eksporta cenu, gan eksporta apjomu prognozēšanai par pamatu ņemtajā laika periodā no 1995. – 2001. gadam novērojamais eksporta apjoma pieaugums nav atkarīgs no eksporta cenas izmaiņām attiecīgajā laika posmā. Tādējādi, aprēķinot ekonomisko efektu, ko varētu dot muitas nodokļa tarifu samazinājums, ietekmējot eksporta apjoma pieaugumu, pieņemts, ka *svaigu, atdzesētu un saldētu brētliņu vai šprotu* eksporta cenas un arī apjomi 2004. un 2005. gadā saglabāsies nemainīgi 2001. gada līmenī.

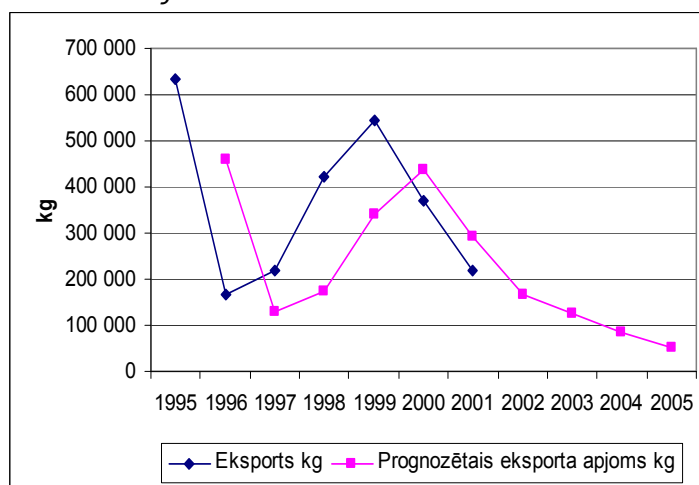
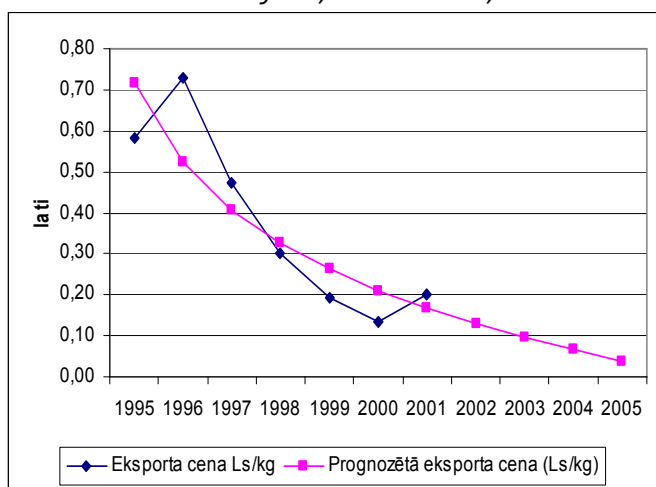
Trešās grupas produktu veidiem, kuriem prognozes uzrādīja augošas eksporta cenu tendences, gaidāms tomēr eksporta apjoma samazinājums, attiecībā pret 2001. gadu. Ja *saldētām siļķēm, izņemot aknas, ikrus un pieņus*, šis kritums ir niecīgs (0,29 – 0,37%), tad šokolādei un pārējiem pārtikas produktiem ar kakao piedevu, tas gaidāms pat par 10,2% 2004. gadā un par 11,5% - 2005. gadā. Līdz ar to var secināt, ka prognozētais šo produktu veidu eksporta cenu pieaugums nav pietiekams, lai stimulētu eksporta apjoma būtisku pieaugumu.

Gaidāmā ekonomiskā efekta aprēķins parāda, ka muitas nodokļa tarifu izmaiņas varētu nodrošināt Latvijas eksportētājiem modelēšanā izmantoto produktu veidu eksporta pieaugumu uz Baltkrieviju par Ls 38878 2004. gadā un Ls 54902 2005. gadā. Šis pieaugums veido attiecīgi 2,21% un 3,12% no kopējās modelēto produktu veidu eksporta vērtības 2001. gadā.

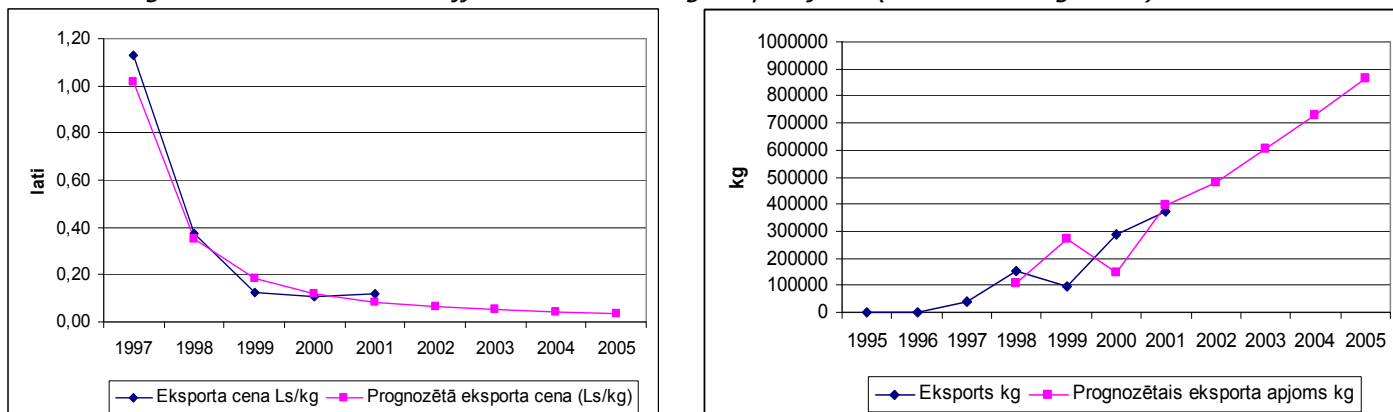
3.4. Iegūto rezultātu analīze: Kazahstāna

Prognozējot eksporta cenas produktu veidiem, kurus no Latvijas eksportē uz Kazahstānu, iegūtie rezultāti atklāja pesimistiskas tendences, jo visiem trijiem pētītajiem produktu veidiem ir gaidāms nozīmīgs eksporta cenu kritums. *Piena produktiem* eksporta cenu samazinājums, salīdzinājumā ar 2001. gadu (0,20 Ls/kg), sasniegs 65% 2004. gadā (0,07 Ls/kg) un pat 80% (0,04 Ls/kg) - 2005. gadā. *Sagatavotām vai konservētām siļķēm hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)* eksporta cenu līmenis gaidāms, ka kritīsies, salīdzinājumā ar 2001. gada līmeni, par no 66,7% līdz 75,0% attiecīgi 2004. un 2005. gadā (0,04 – 0,03 Ls/kg).

3.14. att. Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām



3.15. att. Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)

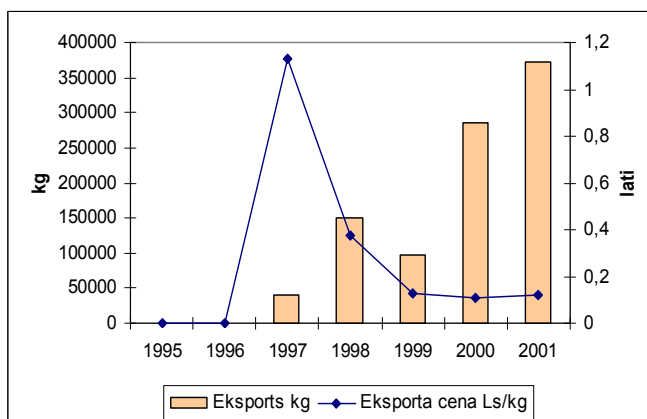


Prognozējot eksporta cenu attīstību *sagatavotām vai konservētām sardinēm, sardinellām un brētliņām vai šprotēm*, atklājās pavisam lejupslidoša tendence, tādēļ, ņemot vērā ekspertu novērtējumu, tika pieņemts, ka šim produktu veidam eksporta cenu līmenis pēc 2001. gada paliks nemainīgs (0,12 Ls/kg).

Piena produktiem prognozētais eksporta apjoma samazinājums procentuāli lielā mērā atbilst šī produkta veida eksporta cenu kritumam: 2004. gadā tā eksporta apjoms naturālā izteiksmē samazināsies par 60,7% 2004. gadā un par 76,9% - 2005. gadā. *Sagatavotām vai konservētām siļķēm hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)*, neraugoties uz negatīvajām eksporta cenu tendencēm, modelis uzrādīja būtisku eksporta apjoma kāpums, attiecībā pret 2001. gada līmeni (3.15. att.), sasniedzot pat 96,2% 2004. gadā un 132,3% - 2005. gadā.

Šīs tendences, nepārprotami norāda uz eksporta cenu vājo ietekmi uz eksporta apjoma izmaiņām un tās ir likumsakarīgas, jo prognožu pamatā ņemtajā laika periodā no 1995. - 2001. gadam eksporta apjoma pieaugums norisinājās neatkarīgi no eksporta cenu samazinājuma (3.16. att.).

3.16. att. Sagatavotu vai konservētu siļķu hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos) eksporta cenas un faktiskie apjomi 1995. - 2001. gads



Gaidāmā ekonomiskā efekta aprēķins parāda, ka paredzot muitas nodokļa tarifu izmaiņu ietekmētais uz Kazahstānu eksportēto un pētījumam pakļauto produktu veidu eksporta apjoma pieauguma sniegtais kopējais ekonomiskais efekts vērtības izteiksmē varētu sasniegt Ls 25069,00 2004. gadā un Ls 37505,00 – 2005. gadā, kas veido attiecīgi 2,9% un 4,3% no kopējās šo produktu veidu eksporta apjoma 2001. gadā vērtības izteiksmē.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Dotajā pētījumā iegūtie rezultāti atļauj formulēt šādus **secinājumus**:

1. Starpvalstu tiesiskās vides salīdzinošā analīze atklāj, ka divpusējo ekonomisko sakaru pamatā un īpaši lauksaimniecības produktu un pārtikas preču tirdzniecību noteic principi, kas ratificēti pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā, kad jaunās ekonomiskās attiecības tikai sāka veidoties. Pastāvošā tiesiskā vide starp Latviju un pētījumā analizētajām četrām valstīm noteic ievērojamus ierobežojumus valstu ārējai tirdzniecībai, un, līdz ar to, nestimulē tās attīstību.

2. Starpvalstu tiesiskās vides attīstību ierobežo vairākas gan ekonomiskas, gan politiskas problēmas, kas eksistē Latvijas un Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas un Kazahstānas savstarpējās attiecībās. Četru NVS valstu vēlme kļūt par PTO dalībvalstīm 2004. gadā lielā mērā atrisinās savstarpējo attiecību ekonomiskās problēmas. Ņemot vērā zināmos savstarpējo attiecību politiskos aspektus, līdz valstu uzņemšanai PTO, ārējo ekonomisko attiecību uzlabošana starp Latviju un šīm valstīm paliks apgrūtināta.

3. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta uz Ukrainu statistiskā analīze laika posmā no 1995.gada līdz 2001.gadam parāda, ka visiem produktu veidiem un produktu grupām pēc Krievijas 1998.gada ekonomiskās krīzes notika gan fizisko apjomu, gan eksporta cenu nozīmīgs kritums. No piecām apskatītajām produktu grupām tikai vienai grupai – *svaigas, atdzesētas un saldētas zivis* – situācija nedaudz uzlabojās līdz 2002.gadam un rezultātā iegūta pakāpeniskās palielināšanas tendence. Kas attiecas uz pārējām eksportēto produktu grupām, *vajadzēti speciālie valdības lēmumi un pasākumi eksporta strukturālajām pārmaiņām, kā arī pārdomātajai eksporta cenu politikai*.

4. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta uz Krieviju statistiskā analīze laika posmā no 1995.gada līdz 2001.gadam parāda, ka eksports samazinājās praktiski visos produktu veidos un produktu grupās pēc Krievijas 1998.gada ekonomiskās krīzes. Tomēr no deviņām apskatītajām produktu grupām trijām grupām – *sagatavotas vai konservētas zivis, konditorejas izstrādājumi un alkoholiskie dzērieni* – situācija uzlabojās un jau iegūta pozitīva palielināšanas tendence. Trijām produktu grupām (*svaigas, atdzesētas un saldētas zivis, piena produkti un kartupeļu ciete*) joprojām turpinājās negatīvas tendences, rezultātā samazinājās gan eksporta fiziskie apjomi, gan eksporta cenas. Kas attiecas uz pārējām trijām produktu grupām, eksporta dinamika bija ļoti nevienmērīga un nestabila. Līdz ar to vispār nav iespējams noteikt kādas attīstības tendences. *Kopumā varētu secināt, ka eksportam uz Krieviju tiek vajadzētas steidzīgas strukturālās pārmaiņas zaudēto pozīciju atjaunošanai Krievijas iekšzemes tirgū, kā arī eksportējamo produktu konkurētspējas paaugstināšanai*.

5. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta uz Baltkrieviju statistiskā analīze laika posmā no 1995.gada līdz 2001.gadam parāda, ka Krievijas 1998.gada ekonomiskā krīze arī negatīvi ietekmēja eksportu uz šo valsti. Atsevišķo mazu produktu grupu (*kartupeļu ciete, sulas, pārējie alkoholiskie dzērieni*) eksports vai vispār līdz šim nav atjaunojies, vai tikai nedaudz palielinājies. Tomēr nozīmīgākajās produktu grupās (*svaigas, atdzesētas un saldētas zivis, sagatavotas vai konservētas zivis un šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu*) 2000.-2001. gados ir vērojams uzlabojums. *Tas liecina par to, ka Latvijas eksportētājiem ir ilgtermiņa kontakti ar pastāvīgiem uzņēmējiem šajā valstī. Kopumā vajadzētu atzīmēt, ka eksporta apjomiem un eksporta cenām uz Baltkrieviju tika iegūtas līdzīgas tendences*.

6. Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta uz Kazahstānu statistiskā analīze laika posmā no 1995.gada līdz 2001.gadam parāda, ka Krievijas 1998.gada ekonomiskā krīze negatīvi ietekmēja eksportu ar aizkavēšanos. Ja eksports uz augstākminētajām valstīm samazinājās jau tieši krīzes gadā, tad eksports uz Kazahstānu atreaģēja uz to 1999.gadā. Pēc krīzes gados situācija stabilizējas tikai vienā produktu grupā – *sagatavotas vai konservētas zivis*, šo produktu eksports stabili auga un 2001.gadā ievērojami pārsniedza vispār visu iepriekšējo gadu eksporta apjomus gan naturālajā, gan vērtības izteiksmē. Kas attiecas uz *sulu* eksportu, tas diezgan strauju samazinājies un līdz šim nav atjaunojies. *Kopumā varētu secināt, ka eksporta apjomos uz Kazahstānu vajadzētu būt būtiskajām strukturālajām pārmaiņām, un šajā gadījumā lietderīgi saglabāt visas eksportējamo produktu grupas. Ja dažādu iemeslu dēļ šīs strukturālās pārmaiņas nenotiks, vēlams vispār atteikties no atsevišķo produktu eksporta uz šo valsti.*

7. Eksporta cenu prognozēšanas rezultāti pa visām četrām valstīm parāda, ka, ja Latvijas iekšējā un ārējā ekonomiskajā vidē nenotiks būtiskas izmaiņas, iepriekšējās negatīvās tendences turpināsies arī 2002.-2005. gadā, nosakot eksporta cenu turpmāku kritumu vairumam šajā pētījumā analizēto produktu. Tomēr atsevišķiem lauksaimniecības produktiem un pārtikas precēm noteiktā eksporta cenu pieauguma tendence, kas liecina par to, ka šiem produktiem izveidojusies pastāvīgs un stabils noiets.

8. Eksporta apjomu prognozēšanas rezultāti cieši saistīti ar prognozētajām eksporta cenām. Pa visām četrām valstīm šie rezultāti parāda, ka, neraugoties uz eksporta cenu un eksporta apjomu līdzīgām izmaiņu tendencēm, kvantitatīvās eksporta apjomu izmaiņas būtiski atšķiras pa valstīm un pa produktu veidiem un grupām. No iegūtiem rezultātiem var secināt, ka, neatkarīgi no eksporta cenu izmaiņu ietekmējošās lomas eksporta apjomu izmaiņu prognozēšanā, eksporta apjomu izmaiņas ietekmē arī citi būtiski ietekmējošie gan ekonomiskie, gan neekonomiskie faktori.

9. Aprēķināts kopējais ekonomiskais efekts no muitas nodokļa tarifu samazinājuma eksportam uz Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu liecina par to, ka pie iegūtajām prognozētajām eksporta cenu un eksporta apjomu attīstības tendencēm gaidāms salīdzinoši niecīgs. Tas varētu sastādīt 2-4% no 2001. gada kopējā pētāmo lauksaimniecības produktu un pārtikas preču eksporta apjoma vērtības izteiksmē.

No šiem secinājumiem gribētos formulēt šādus ***priekšlikumus***.

- √ *LR Zemkopības ministrijas un CSP vajadzētu organizēt Latvijas lauksaimniecības produktu un pārtikas preču ražotāju aptaujas sākotnējās informācijas par eksporta cenām ticamības pakāpes paaugstināšanai;*
- √ *LR Zemkopības Ministrijai lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu un eksporta cenu prognozēšanai jāizmanto statistiskie modeļi un ekspertu novērtējumi. Statistiskie modeļi dos iespēju objektīvi izanalizēt iepriekšējās tendences, izvērtēt gaidāmo dinamiku un to kvantitatīvi pamatot. Ekspertu novērtējumi savukārt ļaus koriģēt maz uzticamos statistisko modeļu rezultātus pie eksporta apjomu un eksporta cenu būtiskajām svārstībām, līdz ar to kompensēt šo modeļu ekstrapolācijas sekas.*
- √ *LR Zemkopības Ministrijai nepieciešamo strukturālo pārmaiņu noteikšanai eksporta piegādēs uz Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu jāizmanto analītiskajos aprēķinos optimizācijas modeļi. Tie dos iespēju jau pieņemto vadības lēmumu*

ietvaros atrast alternatīvos strukturālo pārmaiņu variantus un izvēlēties visizdevīgāko variantu no Latvijas eksportētāju viedokļa. Nepieciešama sākotnējā informācija šiem optimizācijas modeļiem daļēji jau ir pieejama, bet īpašas informācijas apkopošanai vajadzīgs papildus laiks. Šī modeļa izstrādāšana un praktiska lietošana varētu būt par šajā pētījumā iegūto analītisko rezultātu loģisku turpinājumu;

- √ *LR Ekonomikas Ministrijai un LR Zemkopības Ministrijai* ārējā tirdzniecībā gaidāmo situāciju modelēšanai un prognožu aprēķinu veikšanai jāizstrādā un jāizmanto matemātisko modeļu komplekss. Šajā kompleksā par sastāvdaļu lietderīgi paredzēt atsevišķu matemātisko modeli lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta modelēšanai. Modelis ļaus savlaicīgi noteikt reālo lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta lomu Latvijas ārējā tirdzniecībā, saskaņot un sabalansēt šo produktu eksporta attīstību ar visām eksporta plūsmām, kā arī novērtēt gaidāmo ekonomisko efektu;
- √ *LR Zemkopības ministrijai* varētu būt lietderīgi paredzēt līdzīgu zinātnisku pētījumu ekoloģiski tīro lauksaimniecības produktu un no tiem ražoto pārtikas preču eksporta iespēju analīzei. Ņemot vērā, ka no vienas puses Latvijas ražotājiem ir reālais ražošanas potenciāls šajā sektorā un no otras puses ārējos tirgos ekoloģiski tīru produktu tirdzniecības niša pagaidām vēl nav pilnīgi aizņemta, šo produktu eksporta mērķtiecīga attīstīšana varētu dot papildus ekonomisko efektu Latvijas ārējai tirdzniecībai.

LITERATŪRA UN AVOTI

PIELIKUMI

##. pielikums. Pētījumā ietverto produktu veidu saraksts pa valstīm

Krievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "030374000" līdz "030374999"	Saldēta skumbrija
No "040300000" līdz "040399999"	Paniņas, ieraudzēts piens un krējums, jogurts, kefīrs un pārējie fermentēti vai skābpiena produkti, iebiezināti vai neiebiezināti, ar vai bez cukura vai citām saldinātājvielām un aromatizētājvielām, ar vai bez augļiem, riekstiem vai kakao
No "040630000" līdz "040630999"	svaigi (nenogatavināti vai nesālīti) sieri, ieskaitot sieru no sūkalām, un biezpiens kausēti sieri, izņemot rīvējamus vai pulverveida sirus
No "040690000" līdz "040690999"	pārējie sieri (to skaitā Krievijas un Čederas sieri)
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "160415110" līdz "160415199"	Sagatavota vai konservēta skumbrija (nesadalīta vai gabalos)
No "160419000" līdz "160419999"	Sagatavotas vai konservētas pārējās jūras un saldūdens zivis(to skaitā mencas)
No "170490650" līdz "170490659" un no "170490750" līdz "170490759"	konditorejas izstrādājumi košļājamās gumijas un žeļejas veidā, ieskaitot augļu konditorejas masu cukura konfekšu veidā, ieskaitot īrisus, kameles un līdzīgas konfektes
No "180600000" līdz "180699999"	Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
No "190530000" līdz "190530999"	saldie cepumi; vafeles
No "200520200" līdz "200520299"	Kartupeļu čipsi
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "220300000" līdz "220399999"	Iesala alus
No "220410000" līdz "220410999"	dzirkstošie vīni
No "220890000" līdz "220890999"	pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)

Ukraina

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "030350000" līdz "030350999"	Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus
No "030379000" līdz "030379999"	Saldētas pārējās jūras un saldūdens zivis (karpas)
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "160419000" līdz "160419999"	Sagatavotas vai konservētas pārējās jūras un saldūdens zivis(to skaitā mencas)
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "210610000" līdz "210690989"	olbaltumvielu koncentrāti un teksturētas olbaltumvielas un citas pārtikas piedevas

Baltkrievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "030350000" līdz "030350999"	Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160412910" līdz "160412919"	Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā(nesadalīta vai gabalos)
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "180600000" līdz "180699999"	Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "220890000" līdz "220890999"	pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)

Kazahstāna

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "040130000" līdz "040130999" un no "040291000" līdz "040291999"	Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām
No "160412910" līdz "160412919"	Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā(nesadalīta vai gabalos)
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "160415110" līdz "160415199"	Sagatavota vai konservēta skumbrija (nesadalīta vai gabalos)
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas

##. pielikums. Pētījumā ietverto produktu grupu saraksts pa valstīm

Krievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999", un no "030374000" līdz "030374999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis
No "040300000" līdz "040399999" un no "040630000" līdz "040630999", un no "040690000" līdz "040690999"	Piena produkti
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160413000" līdz "160413999" un no "160415110" līdz "160415199", un no "160419000" līdz "160419999"	Sagatavotas vai konservētas zivis
No "170490650" līdz "170490659" un no "170490750" līdz "170490759", un no "180600000" līdz "180699999", un no "190530000" līdz "190530999"	Konditorejas izstrādājumi
No "200520200" līdz "200520299"	Kartupeļu čipsi
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "220300000" līdz "220399999"	Iesala alus
No "220410000" līdz "220410999" un no "220890000" līdz "220890999"	Alkoholiskie dzērieni

Ukraina

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999", un no "030350000" līdz "030350999", un no "030379000" līdz "030379999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160413000" līdz "160413999" un no "160419000" līdz "160419999"	Sagatavotas vai konservētas zivis
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "210610000" līdz "210690989"	Olbaltumvielu koncentrāti un teksturētas olbaltumvielas un citas pārtikas piedevas

Baltkrievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999", un no "030350000" līdz "030350999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas zivis
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160412910" līdz "160412919" un no "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas zivis
No "180600000" līdz "180699999"	Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "220890000" līdz "220890999"	Pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)

Kazahstāna

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "040130000" līdz "040130999" un no "040291000" līdz "040291999"	Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājielām
No "160412910" līdz "160412919" un no "160413000" līdz "160413999", un no "160415110" līdz "160415199"	Sagatavotas vai konservētas zivis
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas

##. pielikums. Modelēšanai pakļauto produktu veidu saraksts pa valstīm

Krievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "040300000" līdz "040399999"	Paniņas, ieraudzēts piens un krējums, jogurts, kefīrs un pārējie fermentēti vai skābpiena produkti, iebiezināti vai neiebiezināti, ar vai bez cukura vai citām saldinātājvielām un aromatizētājvielām, ar vai bez augļiem, riekstiem vai kakao
No "110813000" līdz "110813999"	Kartupeļu ciete
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "180600000" līdz "180699999"	Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas
No "220410000" līdz "220410999"	dzirkstošie vīni
No "220890000" līdz "220890999"	pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)

Ukraina

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "200919000" līdz "200990999"	Sulas

Baltkrievija

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "030261800" līdz "030261999" un no "030371800" līdz "030371999"	Svaigas, atdzesētas un saldētas brētliņas vai šprotes
No "030350000" līdz "030350999"	Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus
No "160412910" līdz "160412919"	Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā(nesadalīta vai gabalos)
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes
No "180600000" līdz "180699999"	Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu

Kazahstāna

Produkta kods pēc ##	Nosaukums
No "040130000" līdz "040130999" un no "040291000" līdz "040291999"	Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām
No "160412910" līdz "160412919"	Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā(nesadalīta vai gabalos)
No "160413000" līdz "160413999"	Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes

##. pielikums. Dokumenti, kas reglamentē ekonomisko sadarbību starp Latviju un Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu

Latvijas un Ukrainas savstarpēji ratificētie dokumenti

Veids	Parakstīšanas un (spēkā stāšanās) datums	Nosaukums
Līgums	04.08.1992. (04.08.1992.)	<u>Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Ukrainas valdību par tirdznieciski ekonomiskās sadarbības attīstību</u>
Līgums	23.05.1995. (07.01.1996.)	Latvijas Republikas valdības un Ukrainas Valdības līgums par savstarpējo palīdzību muitas jautājumos
Līgums	22.11.1995. (15.01.1997.)	<u>Latvijas Republikas un Ukrainas brīvās tirdzniecības līgums</u>
Konvencija	21.11.1995. (01.01.1997.)	Latvijas Republikas Valdības un Ukrainas Valdības konvencija par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu attiecībā uz ienākuma un kapitāla nodokļiem
Līgums	24.07.1997. (30.12.1997.)	Latvijas Republikas valdības un Ukrainas valdības līgums par ieguldījumu veicināšanu un savstarpēju aizsardzību

Latvijas un Krievijas savstarpēji ratificētie dokumenti

Veids	Parakstīšanas un (spēkā stāšanās) datums	Nosaukums
Līgums	28.10.1992. (pagaidu piemērošana spēkā no 01.06.1994.)	<u>Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības nolīgums par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas tirdznieciski ekonomisko attiecību principiem</u>
Līgums	22.02.1995. (14.06.1995.)	Latvijas Republikas Valdības un Krievijas Federācijas Valdības Nolīgums par sadarbības principiem un savstarpējo attiecību nosacījumiem transporta jomā
Līgums	22.02.1995. (15.05.1995.)	Latvijas Republikas Valdības un Krievijas Federācijas Valdības Nolīgums par tirdzniecības kuģošanu

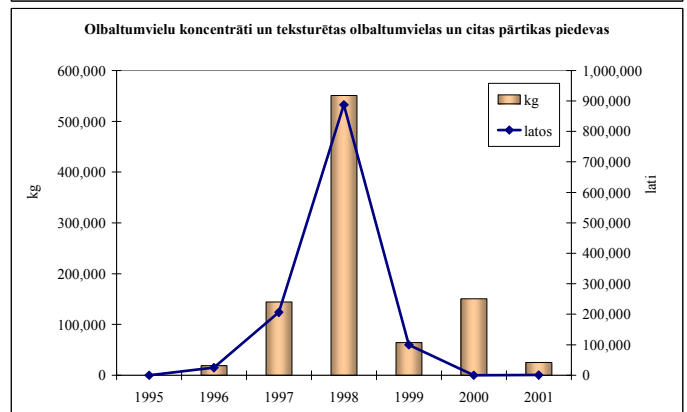
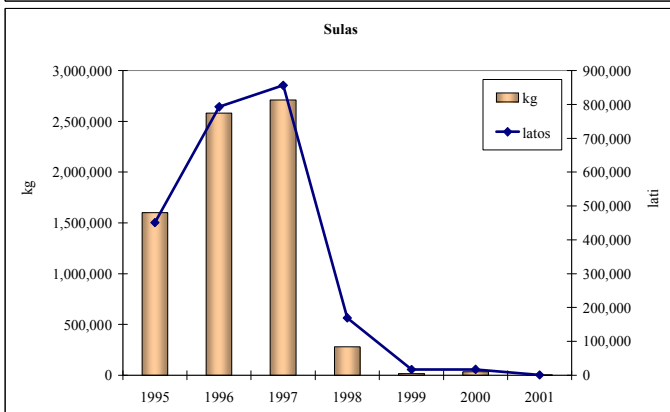
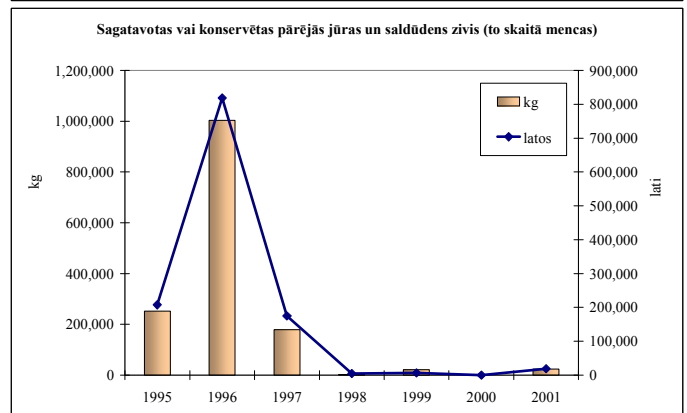
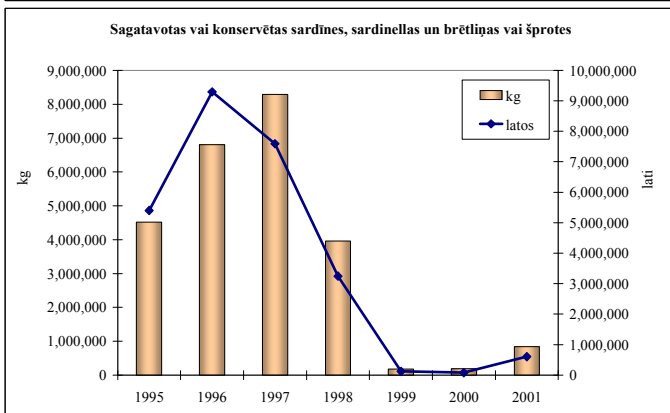
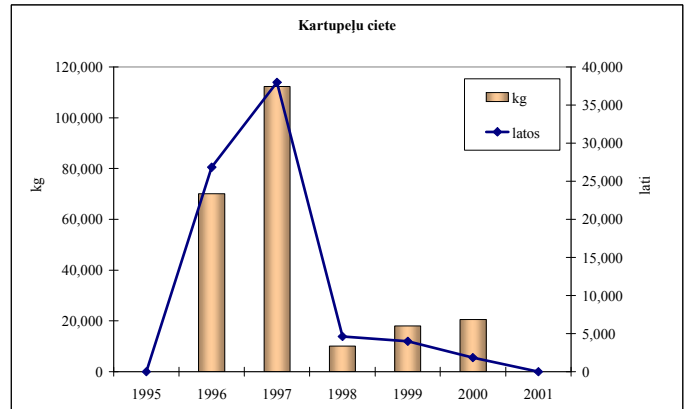
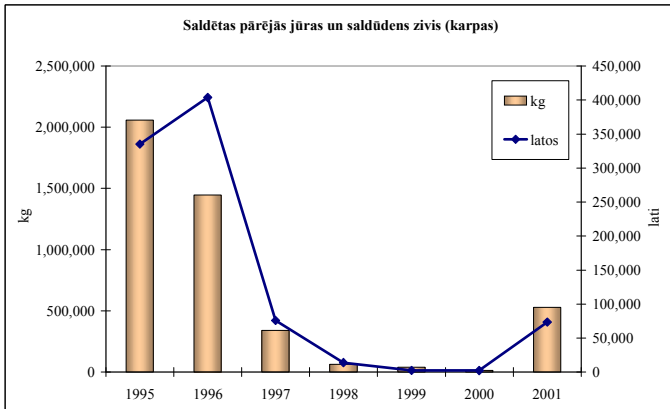
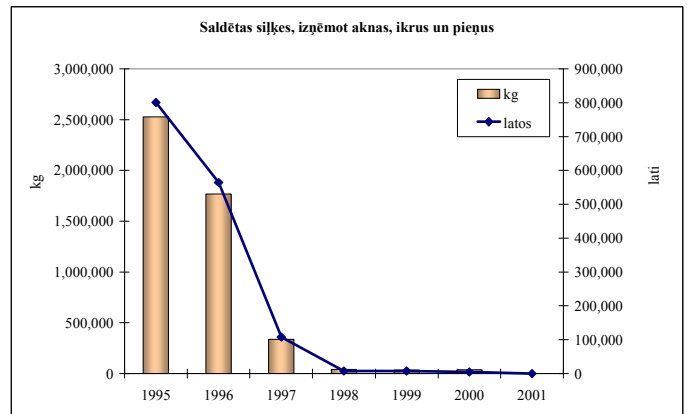
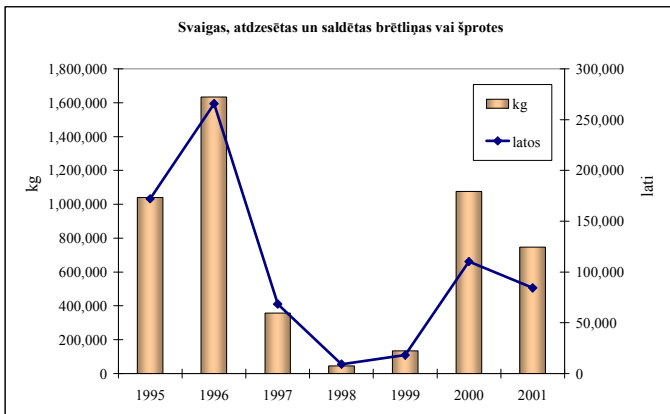
Latvijas un Baltkrievijas savstarpēji ratificētie dokumenti

Veids	Parakstīšanas un (spēkā stāšanās) datums	Nosaukums
Līgums	21.02.1994. (14.02.1995.)	<u>Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības nolīgums par tirdznieciskās un ekonomiskās sadarbības principiem</u>
Līgums	01.02.1995. (21.03.1996.)	Latvijas Republikas Valdības un Baltkrievijas Republikas Valdības nolīgums par automobiļu starptautisko satiksmi
Līgums	18.05.1995. (18.05.1995.)	Latvijas Republikas Valdības un Baltkrievijas Republikas Valdības nolīgums par dzelzceļa transporta darbību
Konvencija	07.09.1995. (01.01.1997.)	Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas konvencija par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu
Līgums	10.06.1997. (24.03.1998.)	<u>Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas republikas valdības vienošanās par savstarpēju atbilstības novērtēšanas sistēmu (sertifikācijas) atzīšanu produktiem un standartiem</u>
Līgums	03.03.1998. (21.12.1998.)	Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību
Līgums	16.05.1998. (22.03.1999.)	Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības līgums par savstarpējo palīdzību muitas jautājumos
Līgums	16.05.1998. (09.07.1998.)	Vienošānās starp Latvijas Republikas valdību un Baltkrievijas Republikas valdību par pārrobežas sadarbības pamatprincipiem
Līgums	09.11.1999. (26.05.2000.)	Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības nolīgums par nosacījumiem Baltkrievijas Republikas kravu tranzītam, izmantojot Latvijas Republikas ostas un citu transporta infrastruktūru

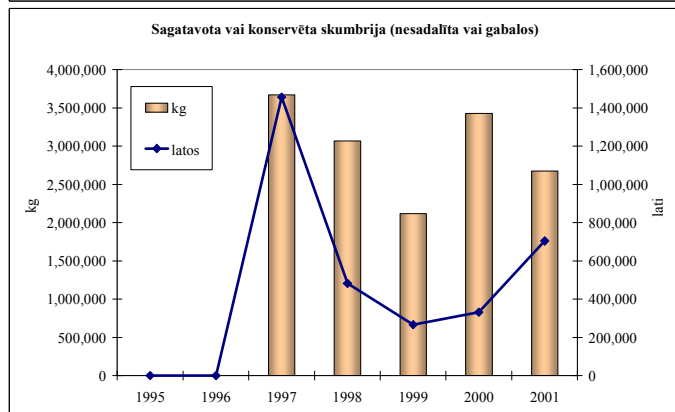
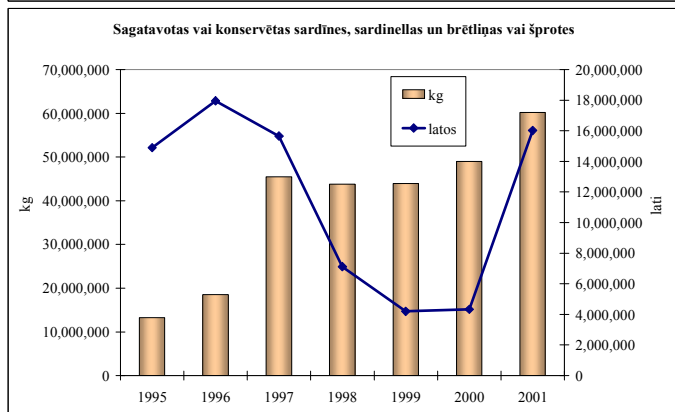
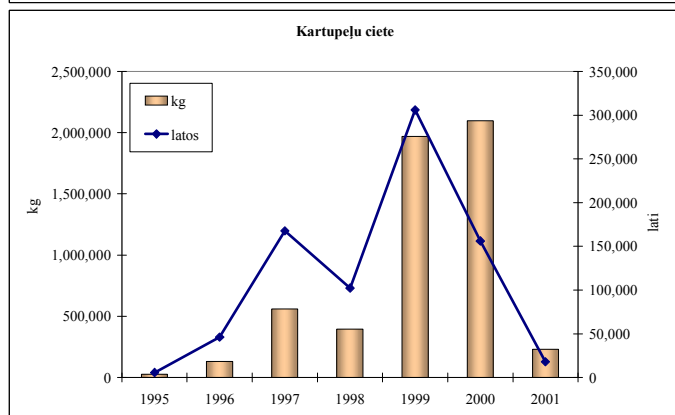
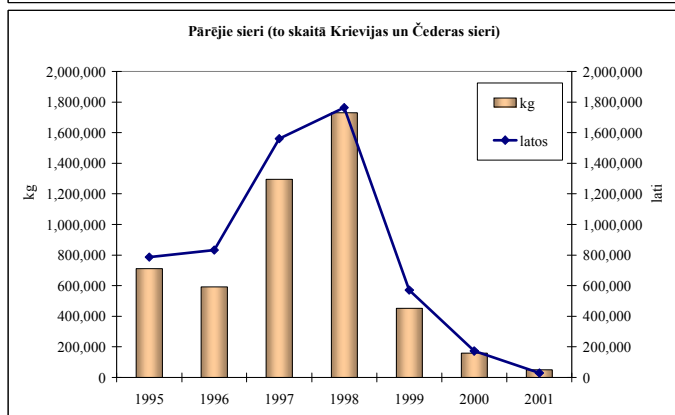
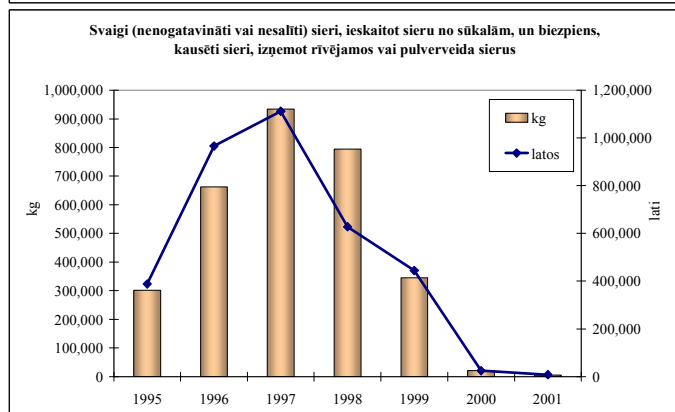
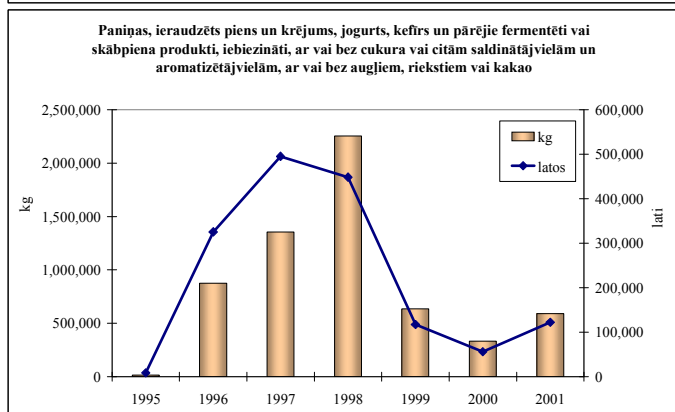
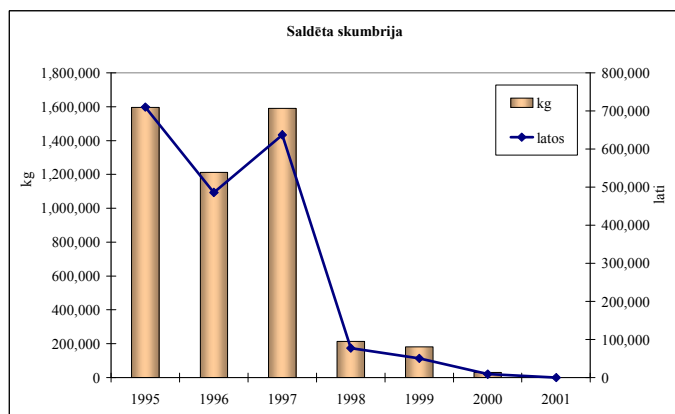
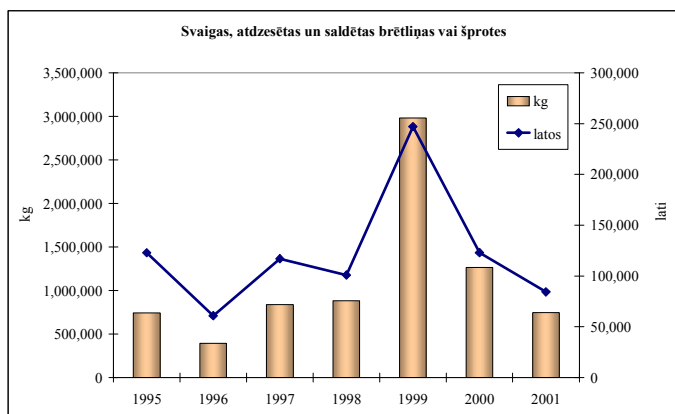
Latvijas un Kazahstānas savstarpēji ratificētie dokumenti

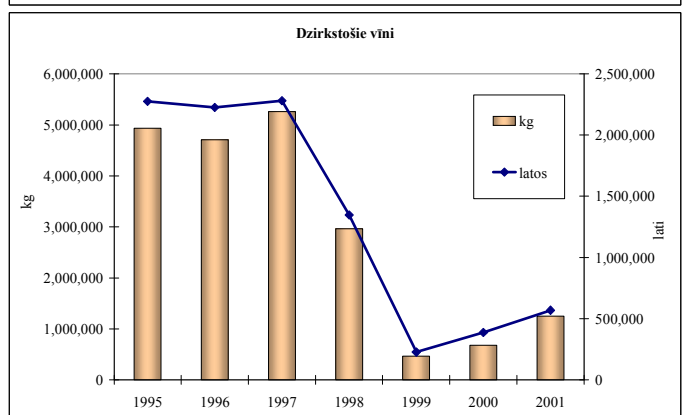
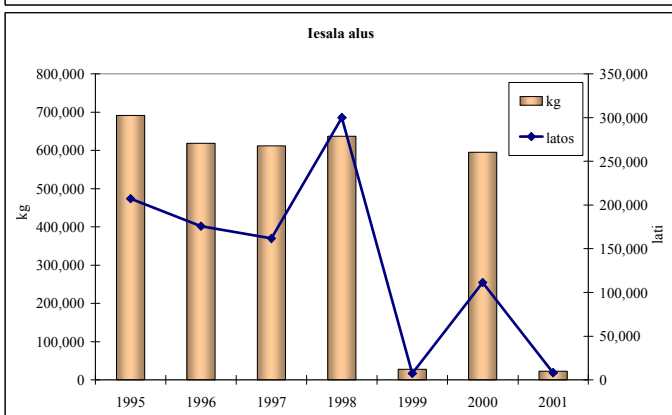
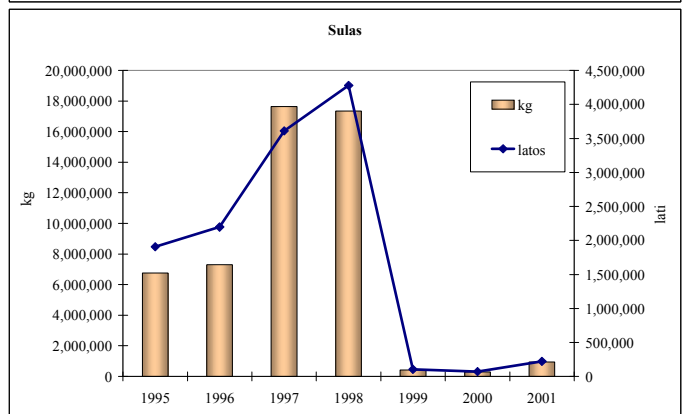
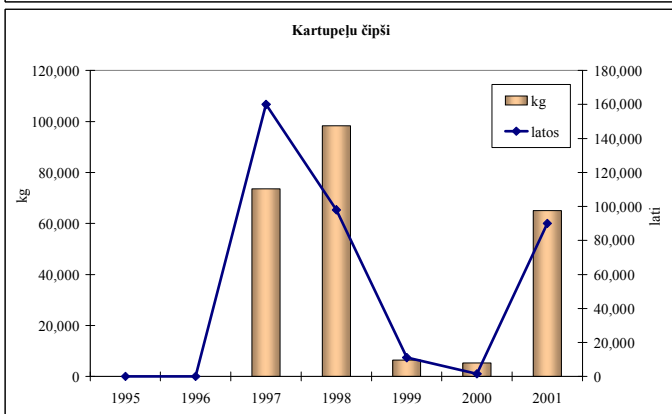
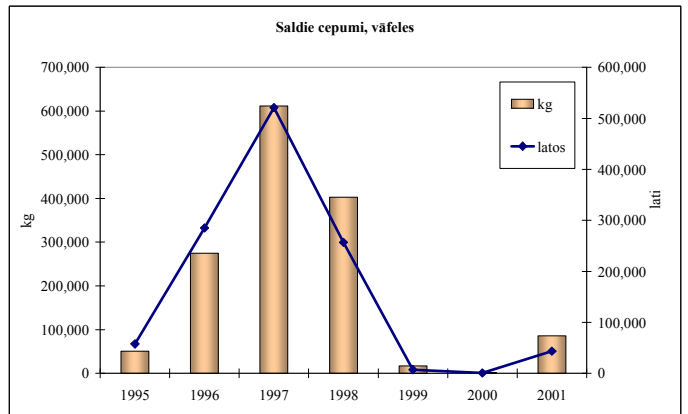
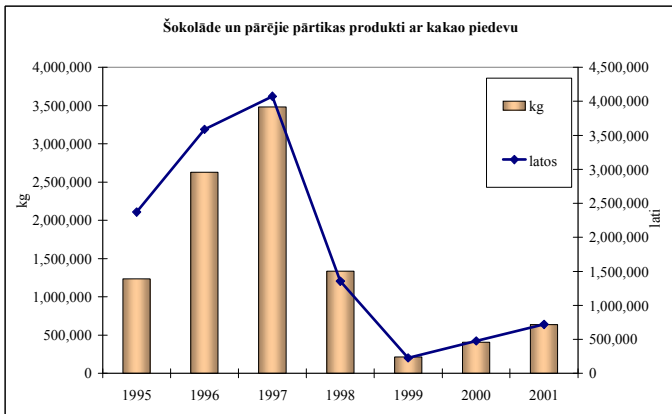
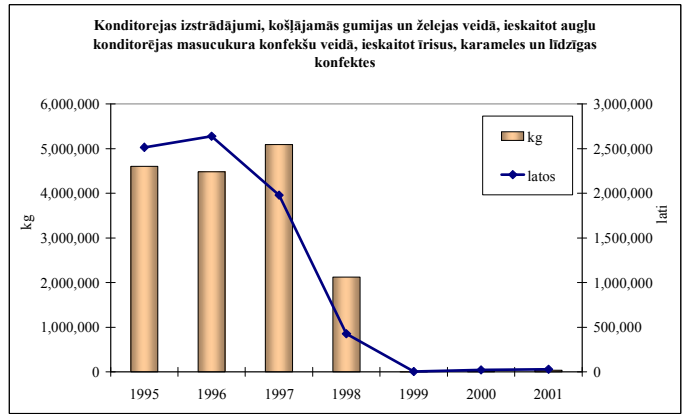
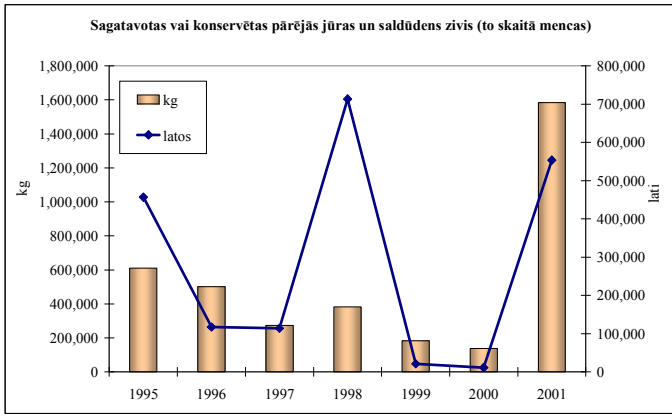
Veids	Parakstīšanas un (spēkā stāšanās) datums	Nosaukums
Līgums	13.10.1994. (23.01.1995.)	<u>Latvijas Republikas Valdības un Kazahijas Republikas Valdības nolīgums par tirdzniecības un ekonomisko sadarbību</u>
Līgums	19.05.1998. (19.05.1998.)	Latvijas Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības nolīgums par sadarbību dzelzceļa transporta jomā
Līgums	19.05.1998. (05.05.1999.)	Latvijas Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības nolīgums par automobiļu starptautisko satiksmi

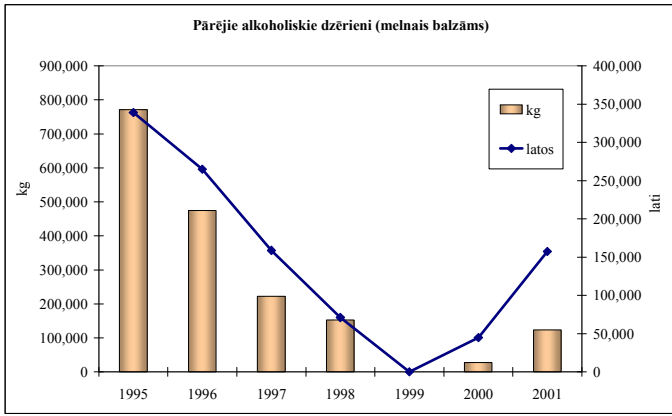
##. pielikums. Latvijas eksporta uz Ukrainu dinamika pa produktu veidiem



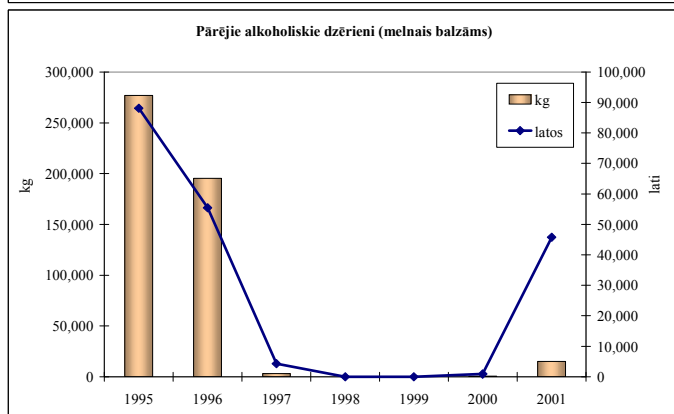
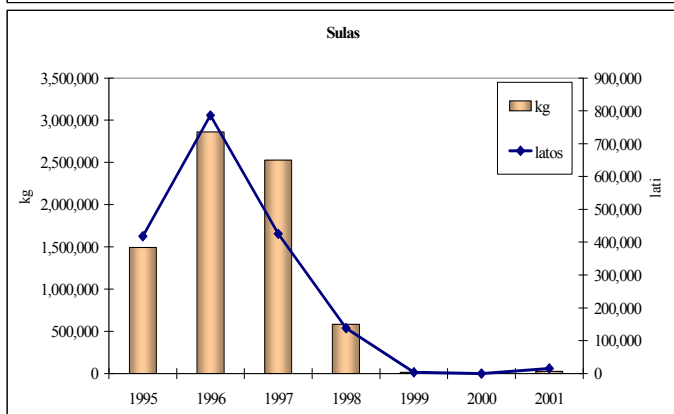
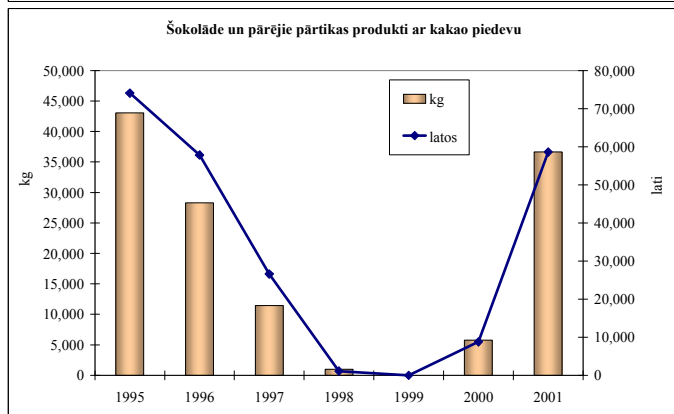
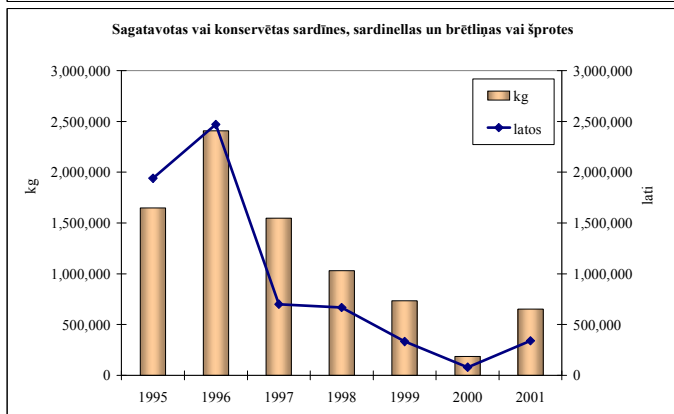
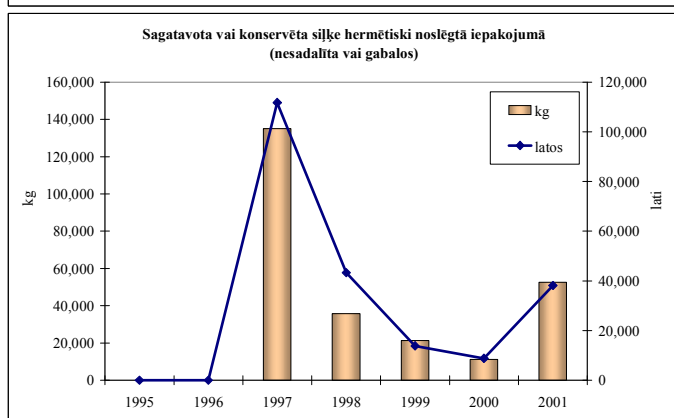
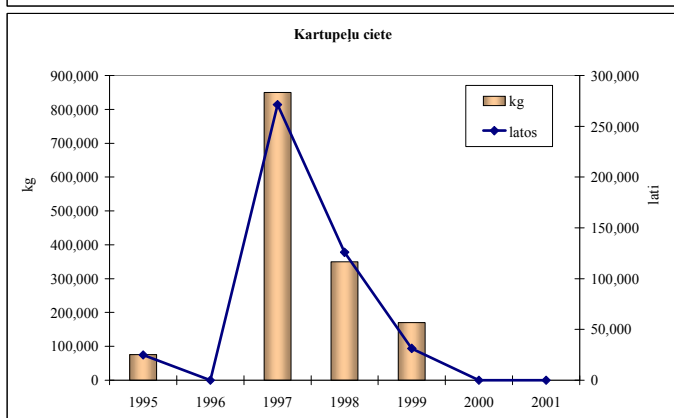
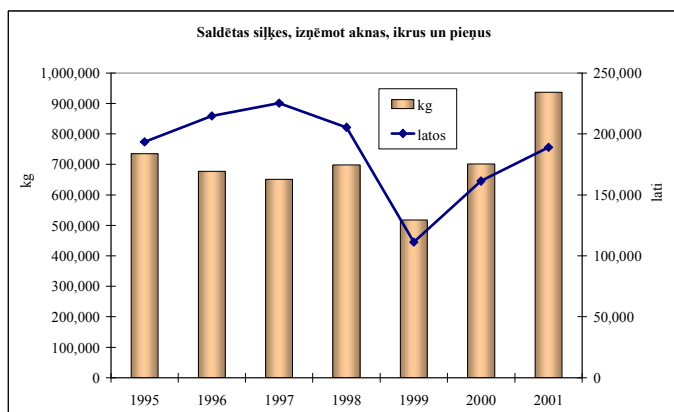
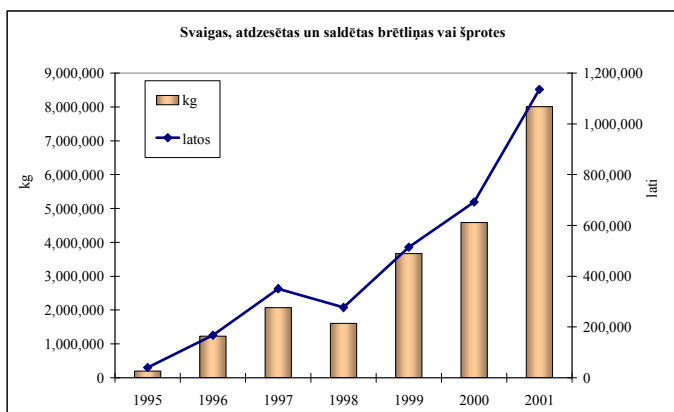
##. pielikums. Latvijas eksporta uz Krieviju dinamika pa produktu veidiem



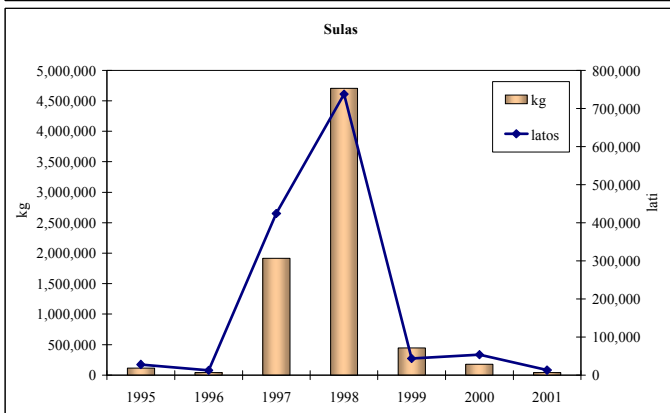
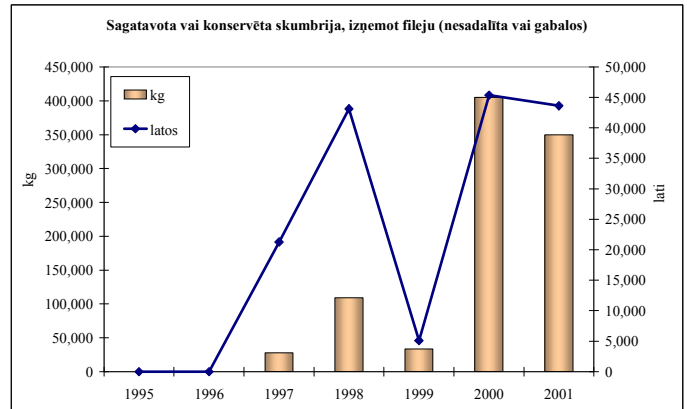
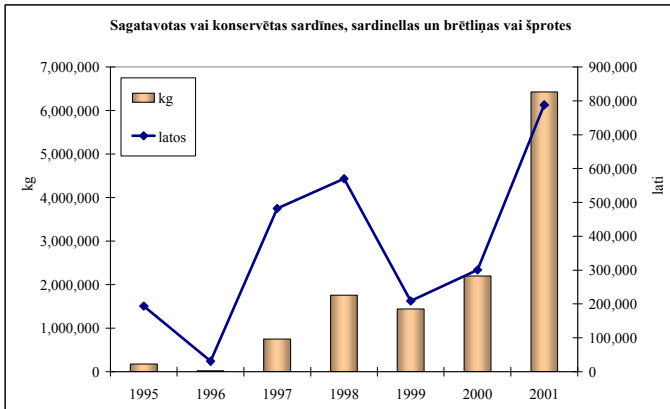
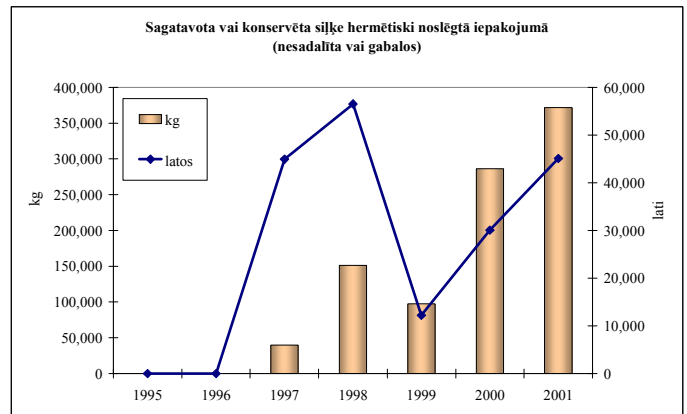
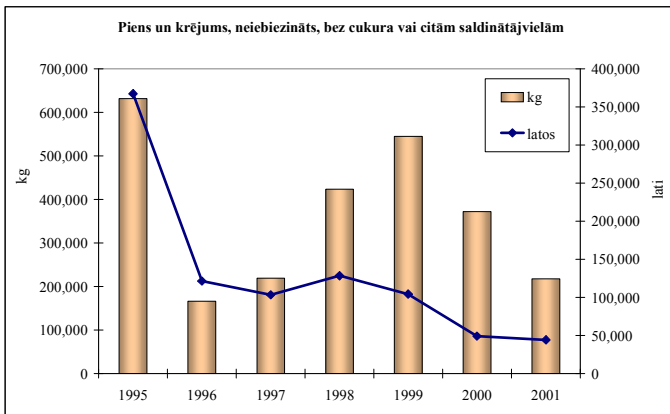




##. pielikums. Latvijas eksporta uz Baltkrieviju dinamika pa produktu veidiem



##. pielikums. Latvijas eksporta uz Kazahstānu dinamika pa produktu veidiem



##. Pielikums Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam
 sadalījumā pa produktu veidiem:
UKRAINA

Svaigas, atdesētas un saldētas brētiņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktor s	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,17	1	0	0,19
1996	0,16	2	0,693147	0,17
1997	0,19	3	1,098612	0,16
1998	0,21	4	1,386294	0,15
1999	0,14	5	1,609438	0,14
2000	0,10	6	1,791759	0,14
2001	0,11	7	1,94591	0,13
2002		8	2,079442	0,13
2003		9	2,197225	0,13
2004		10	2,302585	0,12
2005		11	2,397895	0,12

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

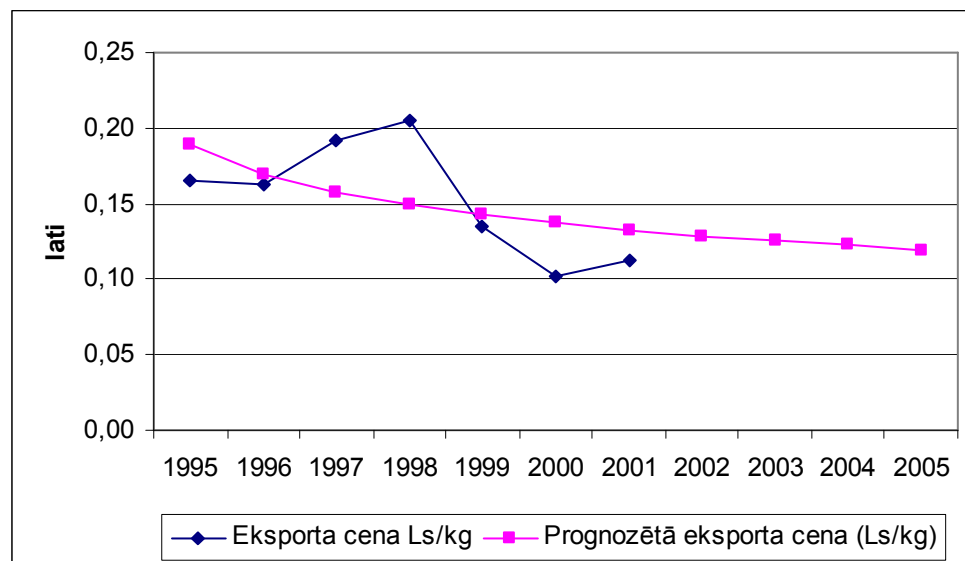
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,511932
R Square	0,262075
Adjusted R Square	0,114489
Standard Error	0,036344
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,002346	0,002346	1,775752	0,240171
Residual	5	0,006604	0,001321		
Total	6	0,00895			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,188902	0,029748	6,350006	0,00143	0,112432	0,265373	0,112432	0,265373
X Variable 1	-0,02887	0,021666	-1,33257	0,240171	-0,08457	0,026823	-0,08457	0,026823

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavotas vai konservētas sardines, sardinellas un brētiņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,20	1	0	1,36
1996	1,37	2	0,693147	1,08
1997	0,92	3	1,098612	0,92
1998	0,82	4	1,386294	0,81
1999	0,69	5	1,609438	0,72
2000	0,42	6	1,791759	0,65
2001	0,72	7	1,94591	0,59
2002		8	2,079442	0,54
2003		9	2,197225	0,49
2004		10	2,302585	0,45
2005		11	2,397895	0,41

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

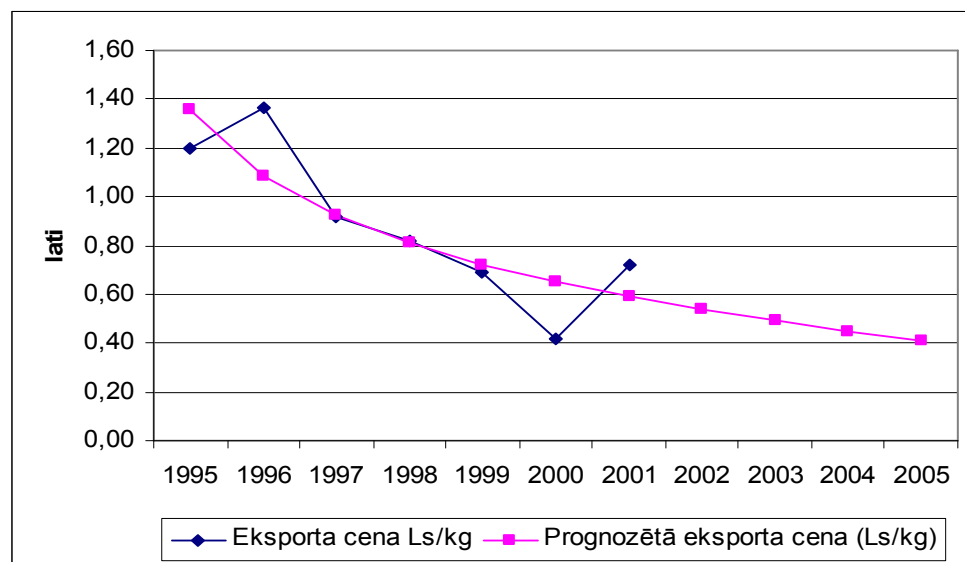
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,843766
R Square	0,711941
Adjusted R Square	0,654329
Standard Error	0,188119
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,43732	0,43732	12,35755	0,017004
Residual	5	0,176945	0,035389		
Total	6	0,614265			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1,355709	0,15398	8,804472	0,000314	0,959893	1,751526	0,959893	1,751526
X Variable 1	-0,39423	0,112146	-3,51533	0,017004	-0,68251	-0,10595	-0,68251	-0,10595

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sulas

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,28	1	0	0,19
1996	0,31	2	0,693147	0,40
1997	0,32	3	1,098612	0,53
1998	0,61	4	1,386294	0,62
1999	1,17	5	1,609438	0,69
2000	0,50	6	1,791759	0,75
2001	0,80	7	1,94591	0,80
2002		8	2,079442	0,84
2003		9	2,197225	0,88
2004		10	2,302585	0,91
2005		11	2,397895	0,94

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

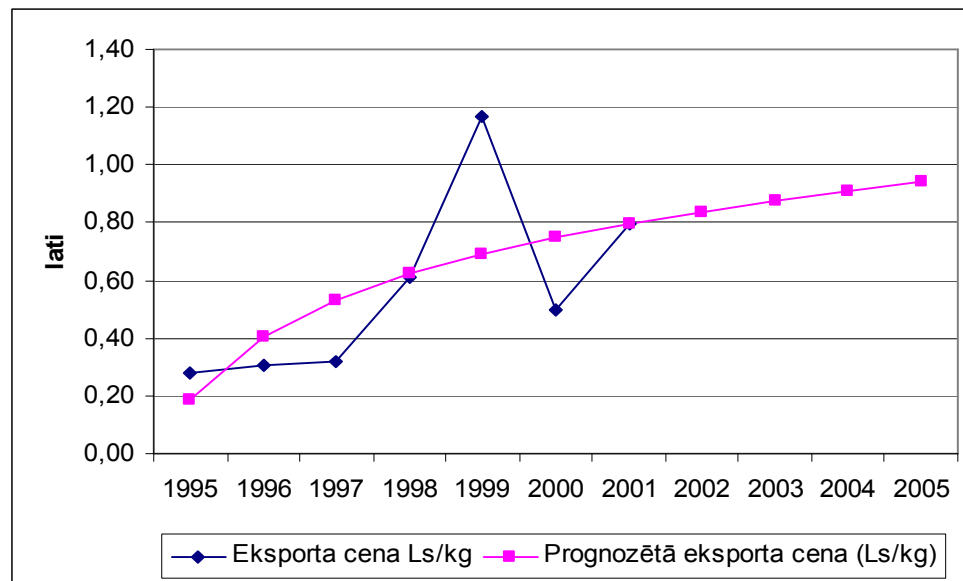
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,663414
R Square	0,440119
Adjusted R Square	0,328142
Standard Error	0,26618
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,278481	0,278481	3,930461	0,104239
Residual	5	0,354259	0,070852		
Total	6	0,63274			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,185053	0,217874	0,849359	0,434453	-0,37501	0,745115	-0,37501	0,745115
X Variable 1	0,314592	0,158681	1,982539	0,104239	-0,09331	0,722494	-0,09331	0,722494

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



##. Pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam
sadalījumā pa produktu veidiem:

KRIEVIJA

Svaigas, atdesētas un saldētas brētiņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktor s	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,17	1	0	0,17
1996	0,15	2	0,693147	0,14
1997	0,14	3	1,098612	0,13
1998	0,11	4	1,386294	0,12
1999	0,08	5	1,609438	0,11
2000	0,10	6	1,791759	0,10
2001	0,11	7	1,94591	0,10
2002		8	2,079442	0,09
2003		9	2,197225	0,09
2004		10	2,302585	0,08
2005		11	2,397895	0,08

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

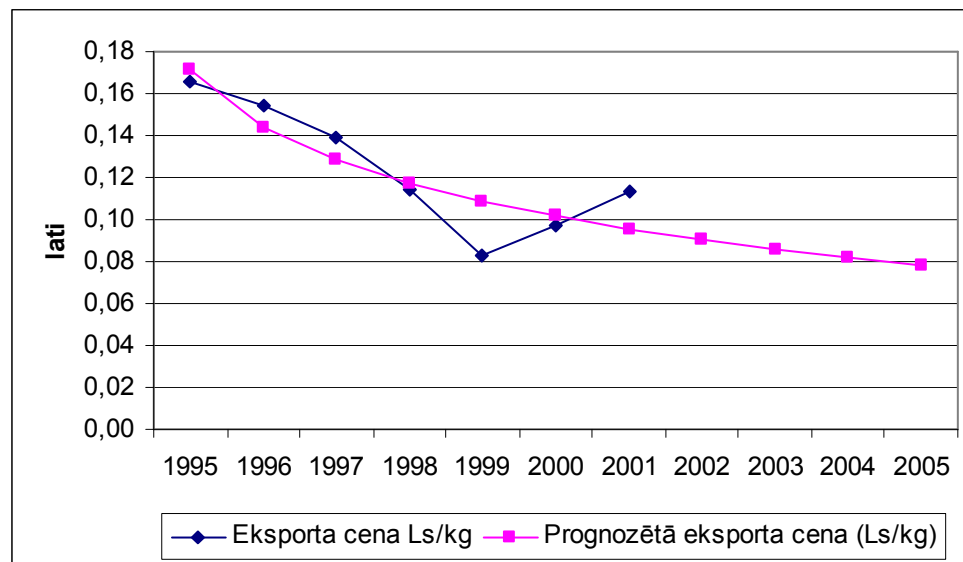
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,87924
R Square	0,773062
Adjusted R Square	0,727675
Standard Error	0,015818
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,004261	0,004261	17,0325	0,009111
Residual	5	0,001251	0,00025		
Total	6	0,005512			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,17122	0,012947	13,22469	4,42E-05	0,137939	0,204502	0,137939	0,204502
X Variable 1	-0,03892	0,00943	-4,12704	0,009111	-0,06316	-0,01468	-0,06316	-0,01468

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Paniņas, ieraudzēts piens un krējums, jogurts, kefirs un pārējie fermentēti vai skābpiena produkti, iebiezināti, ar vai bez cukura vai citām saldinātājvielām un aromatizētājvielām, ar vai bez augļiem, riekstiem vai kakao

Aprēķinu pamatinformācija					Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Modificēta eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,61	-0,50	1	0	0,61
1996	0,37	-0,99	2	0,693147	0,38
1997	0,37	-1,01	3	1,098612	0,29
1998	0,20	-1,61	4	1,386294	0,24
1999	0,18	-1,69	5	1,609438	0,21
2000	0,17	-1,78	6	1,791759	0,19
2001	0,21	-1,58	7	1,94591	0,17
2002			8	2,079442	0,15
2003			9	2,197225	0,14
2004			10	2,302585	0,13
2005			11	2,397895	0,12

Eksporta funkcijas ($Y=a*t^b$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

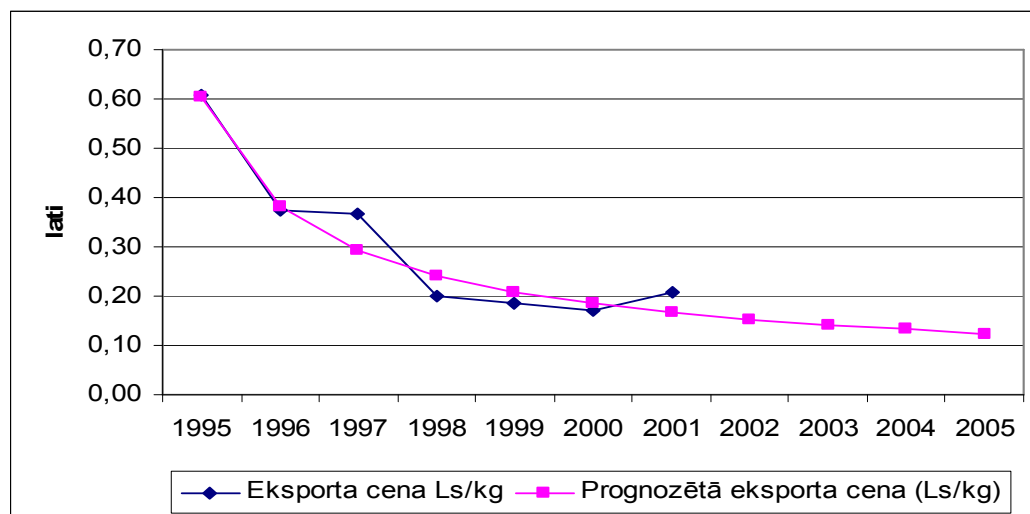
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,941708
R Square	0,886814
Adjusted R Square	0,864177
Standard Error	0,177164
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	1,229596	1,229596	39,17514	0,001527
Residual	5	0,156936	0,031387		
Total	6	1,386532			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	-0,50248	0,145013	-3,46506	0,017944	-0,87524	0,12971	-0,87524	-0,12971
X Variable 1	-0,66104	0,105615	-6,259	0,001527	-0,93254	0,38955	-0,93254	-0,38955
a=	0,60503							

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Kartupeļu ciete

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,23	1	0	0,33
1996	0,35	2	0,693147	0,26
1997	0,30	3	1,098612	0,22
1998	0,26	4	1,386294	0,19
1999	0,16	5	1,609438	0,17
2000	0,07	6	1,791759	0,15
2001	0,08	7	1,94591	0,13
2002		8	2,079442	0,12
2003		9	2,197225	0,10
2004		10	2,302585	0,09
2005		11	2,397895	0,08

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

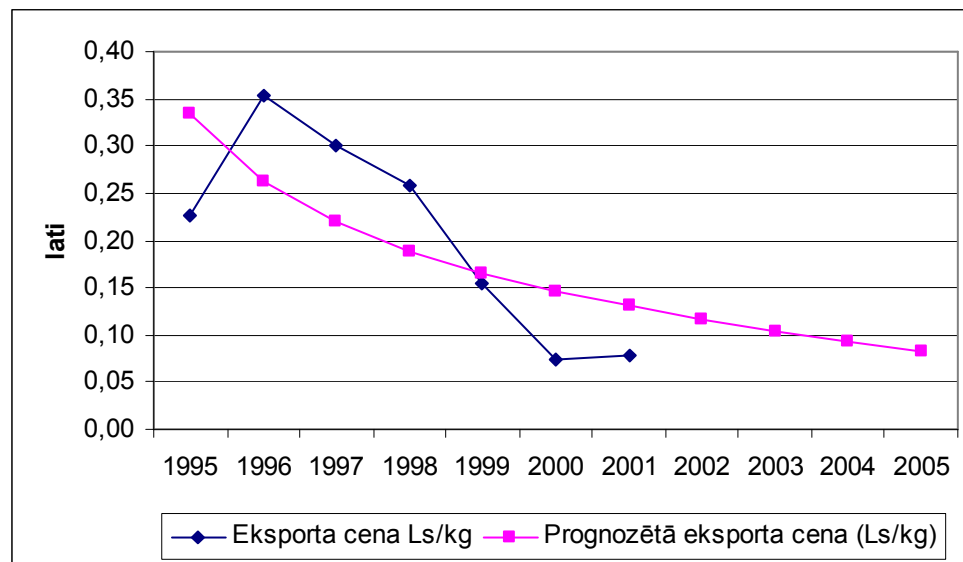
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,661385
R Square	0,43743
Adjusted R Square	0,324916
Standard Error	0,088909
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,030732	0,030732	3,887789	0,105687
Residual	5	0,039524	0,007905		
Total	6	0,070257			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,33407	0,072774	4,590514	0,005891	0,146999	0,521142	0,146999	0,521142
X Variable 1	-0,10451	0,053003	-1,97175	0,105687	-0,24075	0,03174	-0,24075	0,03174

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavotas vai konservētas sardines, sardinellas un brētiņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,12	1	0	1,13
1996	0,97	2	0,693147	0,73
1997	0,34	3	1,098612	0,50
1998	0,16	4	1,386294	0,34
1999	0,10	5	1,609438	0,21
2000	0,09	6	1,791759	0,11
2001	0,27	7	1,94591	0,02
2002		8	2,079442	-0,06
2003		9	2,197225	-0,12
2004		10	2,302585	-0,18
2005		11	2,397895	-0,24

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

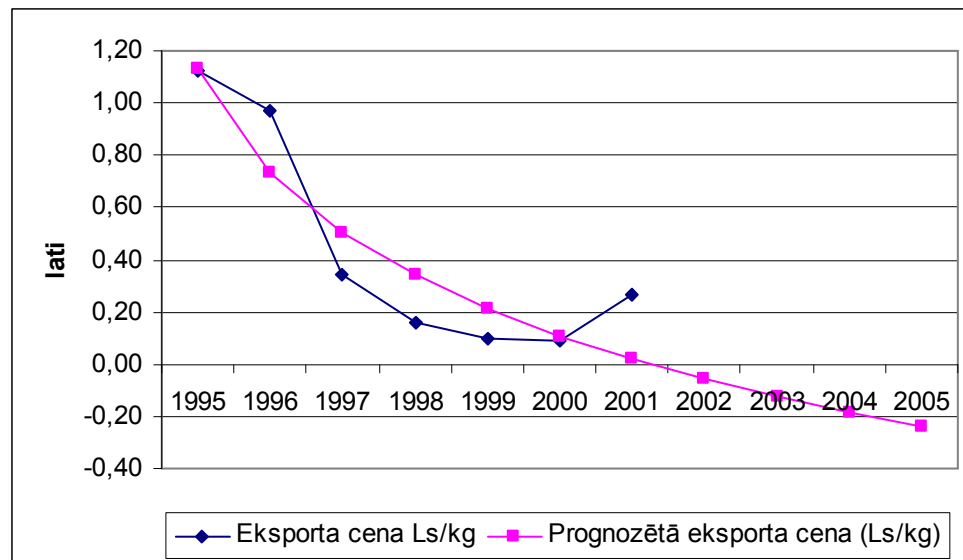
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,911921
R Square	0,8316
Adjusted R Square	0,797919
Standard Error	0,19263
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,916194	0,916194	24,69113	0,004215
Residual	5	0,185531	0,037106		
Total	6	1,101725			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1,130164	0,157671	7,167843	0,000822	0,724857	1,53547	0,724857	1,53547
X Variable 1	-0,57062	0,114835	-4,96902	0,004215	-0,86581	0,27542	-0,86581	-0,27542

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,92	1	0	1,74
1996	1,36	2	0,693147	1,47
1997	1,17	3	1,098612	1,31
1998	1,02	4	1,386294	1,19
1999	1,05	5	1,609438	1,10
2000	1,17	6	1,791759	1,03
2001	1,13	7	1,94591	0,97
2002		8	2,079442	0,92
2003		9	2,197225	0,87
2004		10	2,302585	0,83
2005		11	2,397895	0,79

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

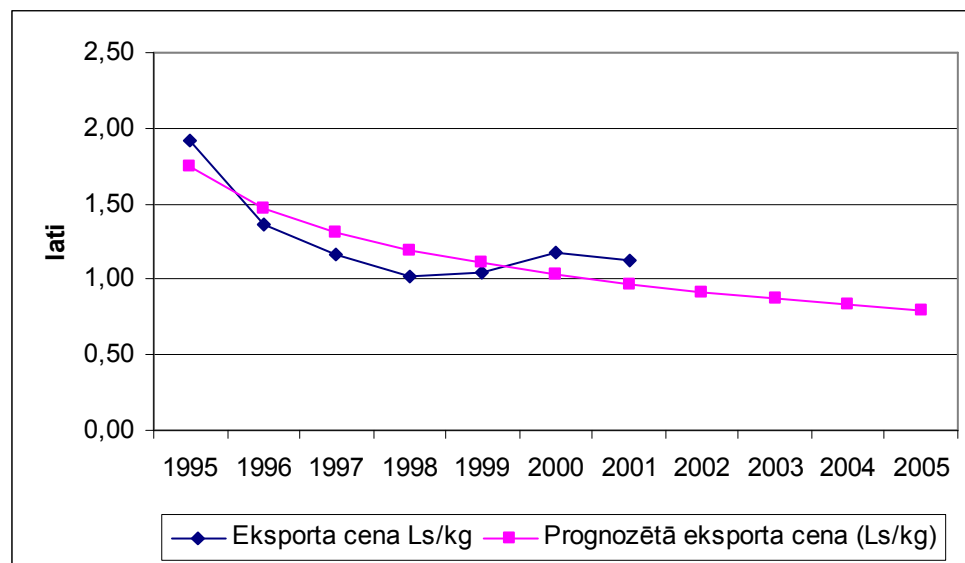
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,872109
R Square	0,760574
Adjusted R Square	0,712689
Standard Error	0,167135
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,443684	0,443684	15,88326	0,010474
Residual	5	0,13967	0,027934		
Total	6	0,583354			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1,74359	0,136803	12,74523	5,29E-05	1,391926	2,095253	1,391926	2,095253
X Variable 1	-0,39709	0,099636	-3,98538	0,010474	-0,65321	-0,14097	-0,65321	-0,14097

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sulas

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,28	1	0	0,29
1996	0,30	2	0,693147	0,27
1997	0,20	3	1,098612	0,25
1998	0,25	4	1,386294	0,25
1999	0,24	5	1,609438	0,24
2000	0,24	6	1,791759	0,23
2001	0,24	7	1,94591	0,23
2002		8	2,079442	0,22
2003		9	2,197225	0,22
2004		10	2,302585	0,22
2005		11	2,397895	0,22

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

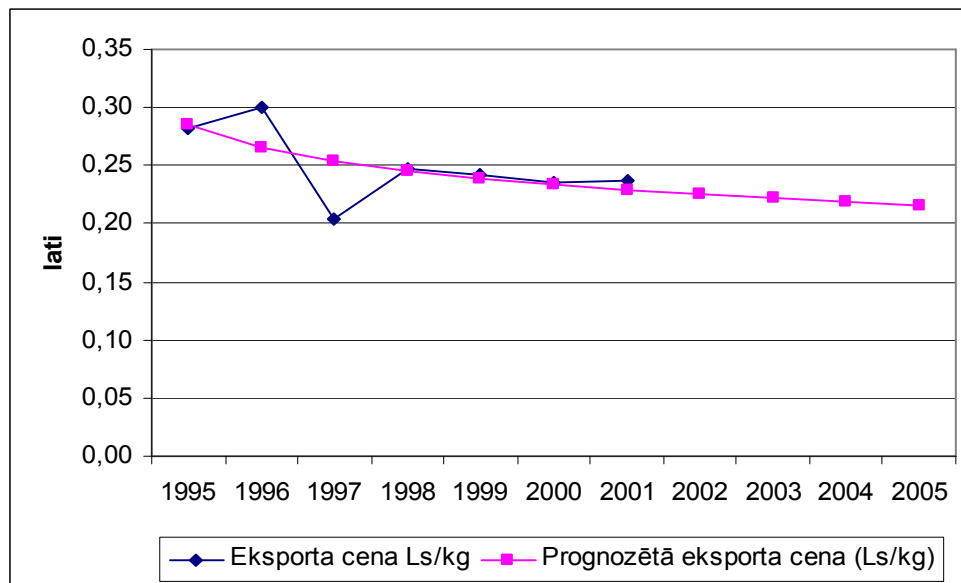
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,623432
R Square	0,388667
Adjusted R Square	0,266401
Standard Error	0,027333
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,002375	0,002375	3,178853	0,134685
Residual	5	0,003736	0,000747		
Total	6	0,00611			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,285379	0,022373	12,75559	5,27E-05	0,227868	0,34289	0,227868	0,34289
X Variable 1	-0,02905	0,016295	-1,78293	0,134685	-0,07094	0,012834	-0,07094	0,012834

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Dzirkstošie vīni

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,46	1	0	0,45
1996	0,47	2	0,693147	0,46
1997	0,43	3	1,098612	0,47
1998	0,45	4	1,386294	0,48
1999	0,49	5	1,609438	0,48
2000	0,57	6	1,791759	0,49
2001	0,46	7	1,94591	0,49
2002		8	2,079442	0,50
2003		9	2,197225	0,50
2004		10	2,302585	0,50
2005		11	2,397895	0,50

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

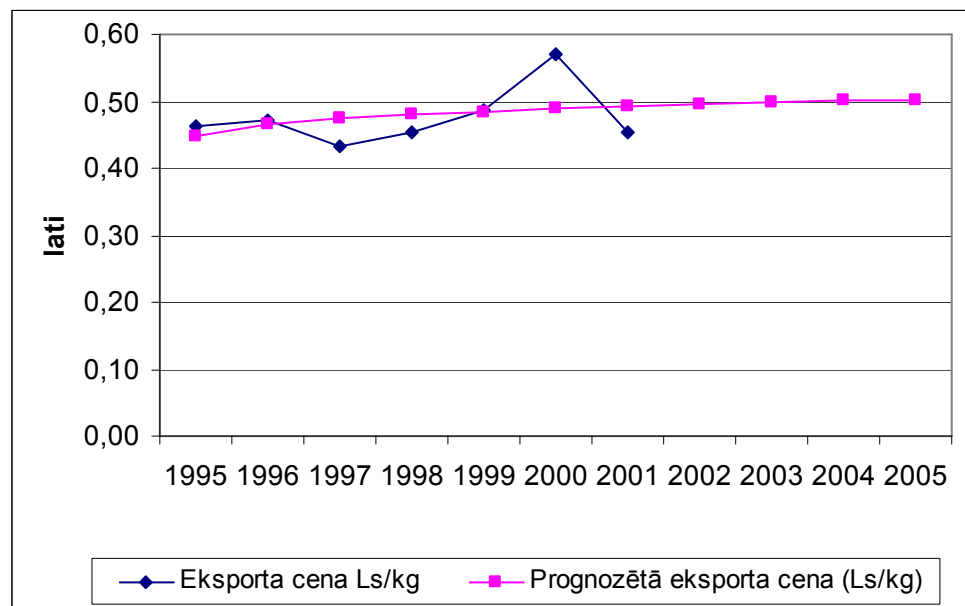
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,347847
R Square	0,120997
Adjusted R Square	-0,0548
Standard Error	0,045183
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,001405	0,001405	0,688265	0,444545
Residual	5	0,010208	0,002042		
Total	6	0,011613			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,448776	0,036983	12,13456	6,72E-05	0,353708	0,543845	0,353708	0,543845
X Variable 1	0,022346	0,026936	0,829618	0,444545	-0,04689	0,091586	-0,04689	0,091586

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Pārējie alkoholiskie dzērieni (melns balzāms)

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,44	1	0	0,25
1996	0,56	2	0,693147	0,63
1997	0,71	3	1,098612	0,85
1998	0,46	4	1,386294	1,01
1999	1,38	5	1,609438	1,14
2000	1,61	6	1,791759	1,24
2001	1,28	7	1,94591	1,32
2002		8	2,079442	1,40
2003		9	2,197225	1,46
2004		10	2,302585	1,52
2005		11	2,397895	1,57

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

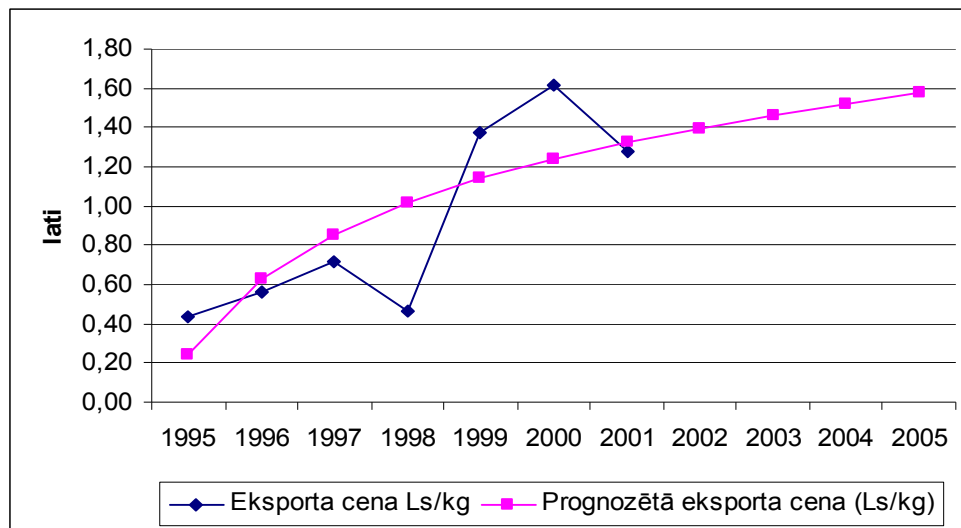
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,777876
R Square	0,605091
Adjusted R Square	0,526109
Standard Error	0,336114
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,865501	0,865501	7,661148	0,039464
Residual	5	0,564864	0,112973		
Total	6	1,430365			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,245106	0,275116	0,890917	0,413785	-0,4621	0,952314	-0,4621	0,952314
X Variable 1	0,554605	0,200372	2,767878	0,039464	0,039533	1,069676	0,039533	1,069676

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



##. pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam
 sadalījumā pa produktu veidiem:
BALTKRIEVIJA

Svaigas, atdesētas un saldētas brētiņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktor s	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,20	1	0	0,18
1996	0,14	2	0,693147	0,17
1997	0,17	3	1,098612	0,16
1998	0,17	4	1,386294	0,15
1999	0,14	5	1,609438	0,15
2000	0,15	6	1,791759	0,15
2001	0,14	7	1,94591	0,14
2002		8	2,079442	0,14
2003		9	2,197225	0,14
2004		10	2,302585	0,14
2005		11	2,397895	0,13

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

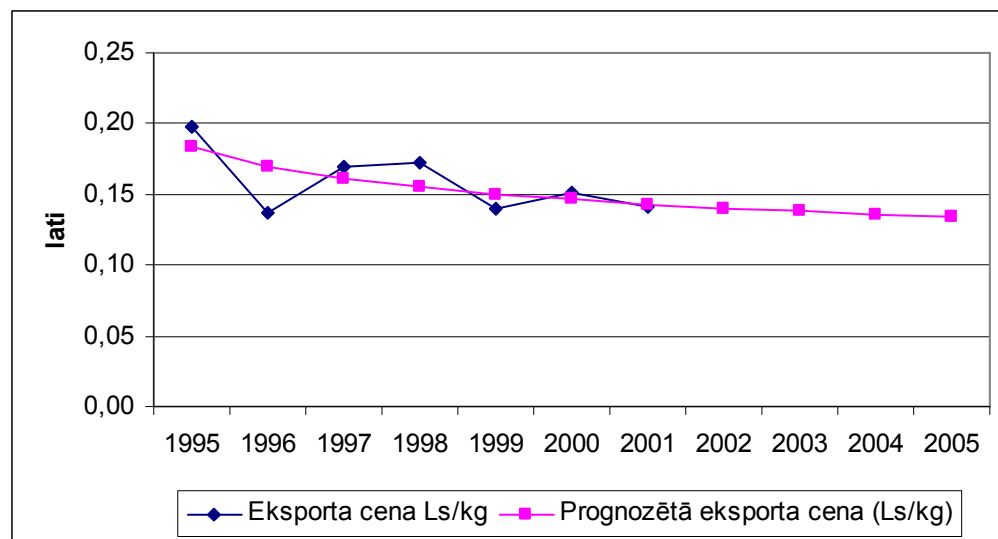
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,64251
R Square	0,412819
Adjusted R Square	0,295382
Standard Error	0,018847
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,00124868	0,001249	3,515255	0,119658
Residual	5	0,00177609	0,000355		
Total	6	0,00302478			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,184183	0,01542685	11,93914	7,27E-05	0,144528	0,223839	0,144528	0,223839
X Variable 1	-0,02107	0,01123563	-1,8749	0,119658	-0,04995	0,007816	-0,04995	0,007816

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Saldētas siļķes, izņemot aknas, ikrus un pieņus

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,26	1	0	0,32
1996	0,32	2	0,693147	0,29
1997	0,35	3	1,098612	0,27
1998	0,29	4	1,386294	0,26
1999	0,22	5	1,609438	0,25
2000	0,23	6	1,791759	0,24
2001	0,20	7	1,94591	0,24
2002		8	2,079442	0,23
2003		9	2,197225	0,23
2004		10	2,302585	0,22
2005		11	2,397895	0,22

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

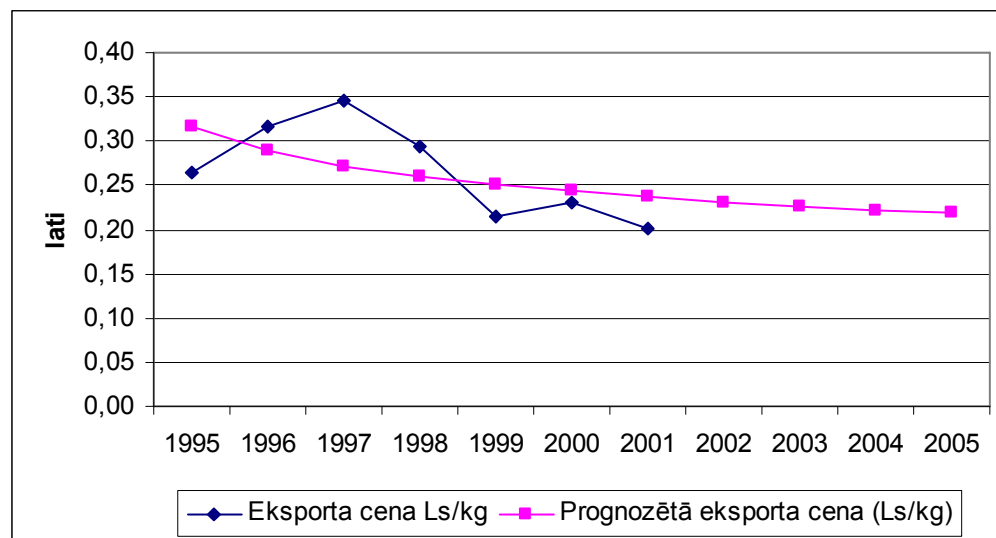
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,51718
R Square	0,267475
Adjusted R Square	0,12097
Standard Error	0,051097
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,00476672	0,004767	1,825705	0,234555
Residual	5	0,01305448	0,002611		
Total	6	0,0178212			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,316934	0,04182388	7,577818	0,000635	0,209422	0,424445	0,209422	0,424445
X Variable 1	-0,04116	0,03046102	-1,35119	0,234555	-0,11946	0,037144	-0,11946	0,037144

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,00			
1996	0,00			
1997	0,83	1	0	0,96
1998	1,21	2	0,693147	0,87
1999	0,65	3	1,098612	0,82
2000	0,79	4	1,386294	0,78
2001	0,73	5	1,609438	0,76
2002		6	1,791759	0,73
2003		7	1,94591	0,71
2004		8	2,079442	0,70
2005		9	2,197225	0,68

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

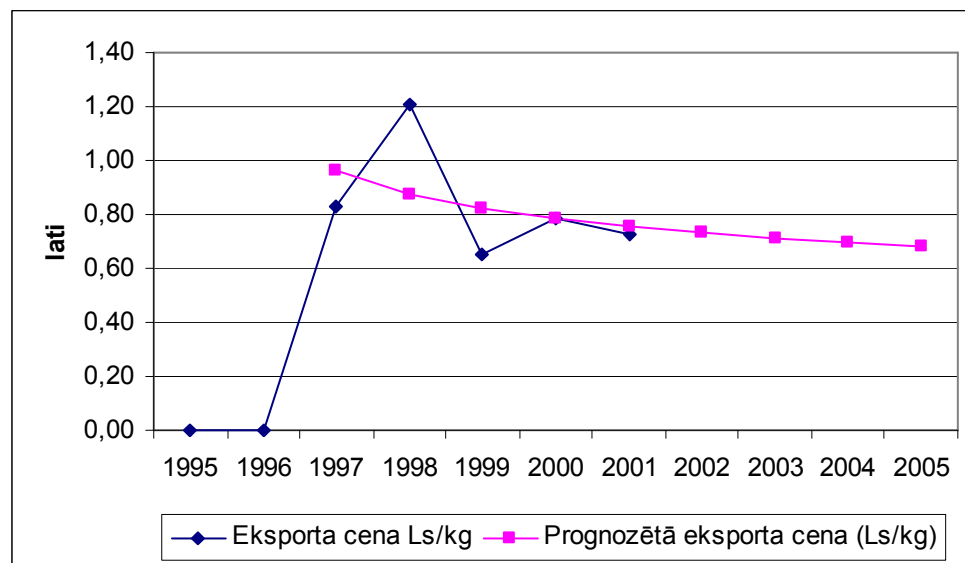
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,378972
R Square	0,14362
Adjusted R Square	-0,14184
Standard Error	0,231383
Observations	5

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,0269358	0,026936	0,503116	0,529291
Residual	3	0,16061382	0,053538		
Total	4	0,18754962			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,963995	0,20270867	4,755568	0,017649	0,318885	1,609105	0,318885	1,609105
X Variable 1	-0,12913	0,18204503	-0,70931	0,529291	-0,70847	0,450223	-0,70847	0,450223

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija					Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Modificēta eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,18	0,16267702	1	0	1,17
1996	1,03	0,0256332	2	0,693147	0,82
1997	0,45	-0,79361416	3	1,098612	0,66
1998	0,65	-0,43356867	4	1,386294	0,57
1999	0,45	-0,79097675	5	1,609438	0,51
2000	0,43	-0,84649178	6	1,791759	0,46
2001	0,52	-0,64917822	7	1,94591	0,43
2002			8	2,079442	0,40
2003			9	2,197225	0,37
2004			10	2,302585	0,35
2005			11	2,397895	0,34

Eksporta funkcijas ($Y=a*t^b$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors)

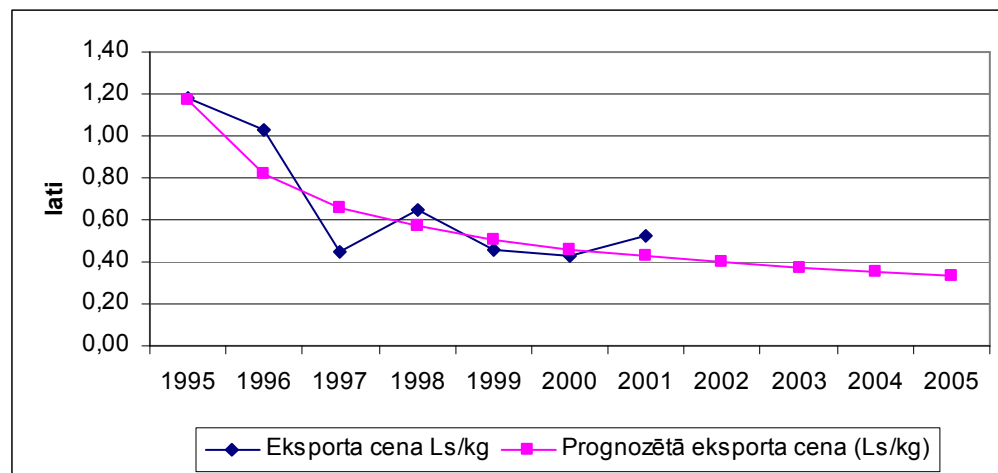
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,857005
R Square	0,734458
Adjusted R Square	0,681349
Standard Error	0,233734
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,75552374	0,755524	13,82938	0,013729
Residual	5	0,27315886	0,054632		
Total	6	1,0286826			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,155997	0,19131643	0,815387	0,451928	-0,3358	0,647791	-0,3358	0,647791
X Variable 1	-0,51817	0,13933889	-3,71879	0,013729	-0,87635	-0,15999	-0,87635	-0,15999
a=	1,168823							

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Šokolāde un pārējie pārtikas produkti ar kakao piedevu

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,72	1	1	1,90
1996	2,04	2	0,5	1,76
1997	2,33	3	0,333333	1,71
1998	1,16	4	0,25	1,68
1999	1,53	5	0,2	1,67
2000	1,60	6	0,166667	1,66
2001		7	0,142857	1,65
2002		8	0,125	1,65
2003		9	0,111111	1,64
2004		10	0,1	1,64
2005		11	0,090909	1,64

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*1/t$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena (Ls/kg) un t – laika faktors)

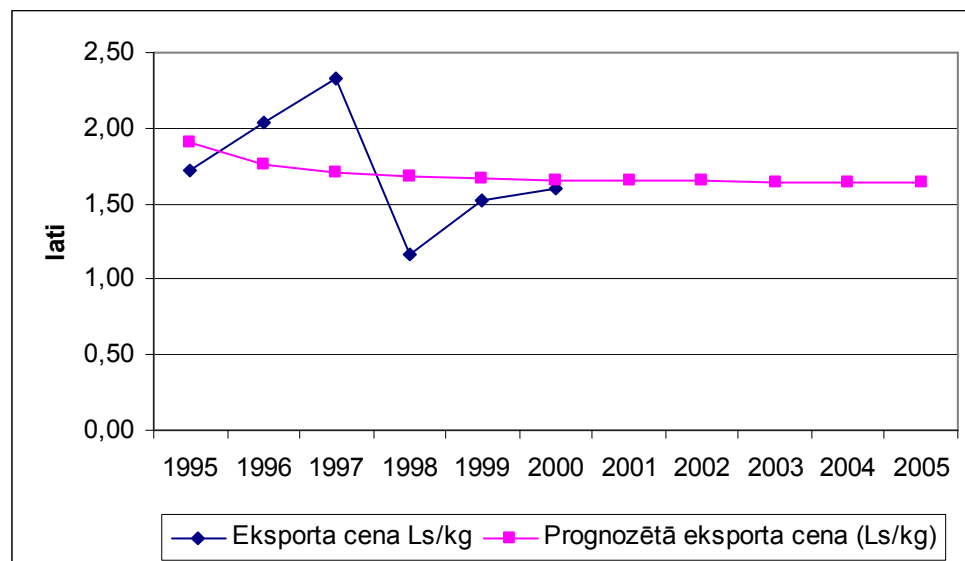
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,222114
R Square	0,049335
Adjusted R Square	-0,18833
Standard Error	0,444583
Observations	6

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,04102888	0,041029	0,207579	0,672308
Residual	4	0,79061571	0,197654		
Total	5	0,83164459			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1,611737	0,3163327	5,095068	0,007007	0,733454	2,490019	0,733454	2,490019
X Variable 1	0,289079	0,63448924	0,455609	0,672308	-1,47255	2,050707	-1,47255	2,050707

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



##. pielikums. Latvijas eksporta cenu prognozēšana 2002. – 2005. gadam
 sadalījumā pa produktu veidiem:
KAZAHSTĀNA

Piens un krējums, neiebiezināts, bez cukura vai citām saldinātājvielām

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktor s	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	0,58	1	0	0,72
1996	0,73	2	0,69314718	0,52
1997	0,47	3	1,09861229	0,41
1998	0,30	4	1,38629436	0,33
1999	0,19	5	1,60943791	0,26
2000	0,13	6	1,79175947	0,21
2001	0,20	7	1,94591015	0,17
2002		8	2,07944154	0,13
2003		9	2,19722458	0,10
2004		10	2,30258509	0,07
2005		11	2,39789527	0,04

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors).

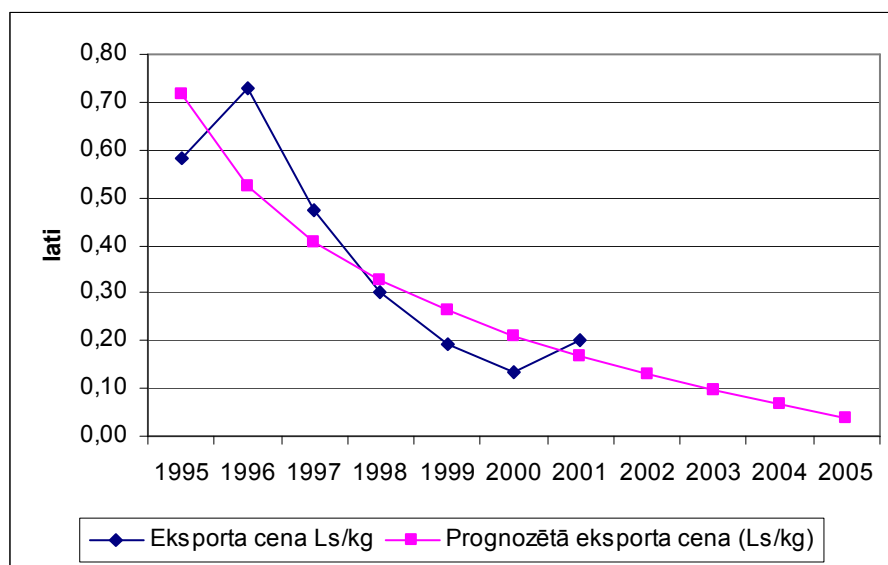
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,8614163
R Square	0,742038
Adjusted R Square	0,6904456
Standard Error	0,1252598
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,225665	0,225664742	14,38270169	0,012726
Residual	5	0,07845	0,015690011		
Total	6	0,304115			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,7178828	0,102528	7,001842302	0,000915638	0,454327	0,981438	0,454327	0,981438
X Variable 1	-0,2831924	0,074673	3,792453255	0,012726402	-0,47514	-0,09124	-0,47514	-0,09124

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavota vai konservēta siļķe hermētiski noslēgtā iepakojumā (nesadalīta vai gabalos)

Aprēķinu pamatinformācija					Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Modificēta eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995					
1996					
1997	1,13	0,120937	1	0	1,02
1998	0,37	-0,982416	2	0,693147181	0,35
1999	0,13	-2,079349	3	1,098612289	0,19
2000	0,10	-2,25425	4	1,386294361	0,12
2001	0,12	-2,109642	5	1,609437912	0,08
2002			6	1,791759469	0,06
2003			7	1,945910149	0,05
2004			8	2,079441542	0,04
2005			9	2,197224577	0,03

Eksporta funkcijas ($Y=a*t^b$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors).

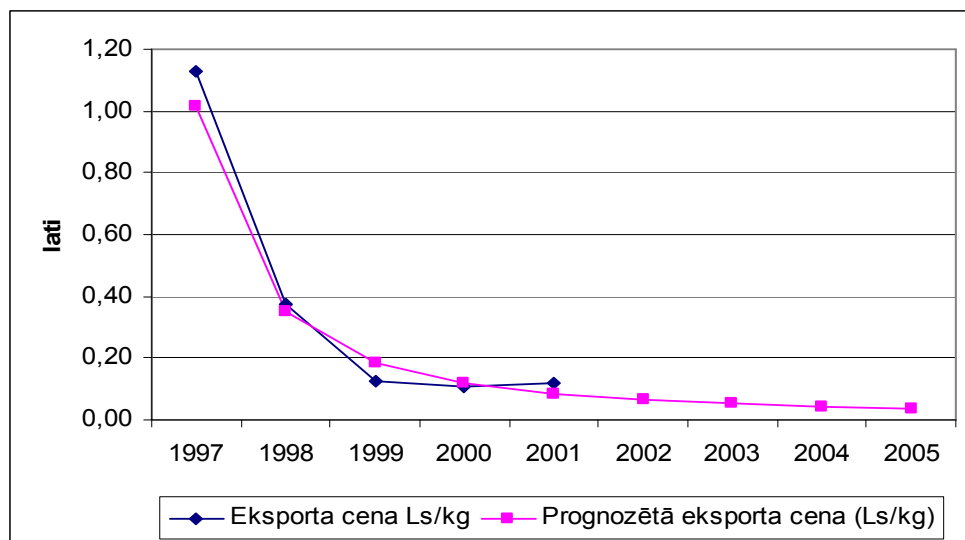
<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,960632
R Square	0,9228138
Adjusted R Square	0,897085
Standard Error	0,3273103
Observations	5

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	3,84251	3,842509639	35,86703962	0,009321
Residual	3	0,321396	0,107132054		
Total	4	4,163906			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	0,0157602	0,286749	0,054961848	0,959624357	-0,8968	0,928323	-0,8968	0,928323
X Variable 1	-1,5422525	0,257518	5,988909719	0,00932112	-2,36179	-0,72271	-2,36179	-0,72271
<i>a=</i>	1,0158851							

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija



Sagatavotas vai konservētas sardīnes, sardinellas un brētliņas vai šprotes

Aprēķinu pamatinformācija				Aprēķinu rezultāti
Gadi	Eksporta cena (Ls/kg)	Laika faktors	Modificēts laika faktors	Prognozētā eksporta cena (Ls/kg)
1995	1,12	1	0	1,32
1996	1,26	2	0,693147181	0,87
1997	0,64	3	1,098612289	0,61
1998	0,33	4	1,386294361	0,43
1999	0,15	5	1,609437912	0,28
2000	0,14	6	1,791759469	0,16
2001	0,12	7	1,945910149	0,06
2002		8	2,079441542	-0,02
2003		9	2,197224577	-0,10
2004		10	2,302585093	-0,17
2005		11	2,397895273	-0,23

Eksporta funkcijas ($Y=a+b*\ln(t)$) parametru „a” un „b” novērtējums (Y – prognozējamā eksporta cena un t – laika faktors).

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,9173592
R Square	0,841548
Adjusted R Square	0,8098575
Standard Error	0,2102044
Observations	7

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	1,173369	1,173368541	26,55528771	0,003605
Residual	5	0,220929	0,044185872		
Total	6	1,394298			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1,3215515	0,172057	7,680911035	0,000596259	0,879267	1,763836	0,879267	1,763836
X Variable 1	-0,6457538	0,125312	5,153182289	0,003605261	-0,96788	-0,32363	-0,96788	-0,32363

Eksporta cenu prognozēšanas rezultātu ilustrācija

